

KAITSE KODU!

KAITSELIIDU AJAKIRI NR 4 (80/526) 2008

KODUTÜTARDE ERNAKE
KÜPSEB AASTAGA

**ARENEMINE? IGATAHES!
AGA MITTE PAANILINE, VAID ORGANISEERITUD**

KEVADTORM SCOUTSPATALJONI STAABIS

**SNAIPRIVASTASED TEHNOLOOGIAD
JA VASTUMEETMED**

KAITSELIIDU KOOLI 2008. AASTA II POOLAASTA KURSUSTE KALENDER

AVATUD UUS KODULEHT!

WWW.TACTICAL.EE

VEEBIPOOD, KUST ON VÕIMALIK OSTA
MITMESUGUST **PROFESSIONAALSET**
MILITAARVARUSTUST!

VAATA JA TUTVU MEIE **KAUBAVALIKUGA!**

TACTICAL-GEAR STORE

12

Kaitseliidu Kooli tunnistuse sai 48 lõpetajat

22

Eel-Erna 2008: rajalolija tähelepanekuid

24

Abipolitseinikest kaitseliitlaste õppepäev tutvustas politseitööd

42

Sillaotsa rühma tüdrukud tahavad kõik tegutseda

KK! KAITSELIIT ARVUDES

1328

kaitseliitlast, naiskodukaitsjate, noorkotkaste, kodutütarte, kaitseväelaste, piirivalvurite ning NATO ja Euroopa Liidu partnerite sõjaväelaste marssis 23. juunil Tallinnas võiduparaadil.

ARENEMINE? IGATAHES! AGA MITTE PAANILINE, VAID ORGANISEERITUD

Kaitseliitlastel on taas kord aeg osaleda kodanikuühiskonna ülesehitamisel ja öelda oma sõna sekka uue arengukava koostamisel 14

NIMED, MIDA POLE RAIUTUD MARMORTAHLILE VI

Major Riho Ühtegi lõpetab artiklisarja Kaitseliidu taastamisaja kangetest meestest, kellela organisatsioon poleks täna selline, nagu ta on 16

URVASTE KOGEMUS: KOOS SÖÖDUD SUPP TEEB TUGEVAMAKS

Et kodukohas midagi ära teha, jõuab lõpuks ikka Kaitseliidu juurde, sest neil on pakkuda ideede elluviimiseks appi tugev organisatsioon 37

Täna paraadi eest!..... 6

Kaitseliidu Kooli tunnistuse sai 48 lõpetajat 12

Olla sõdur 13

Kevadtormil Scoutspataljoni staabis 20

Eel-Erna 2008: rajalolija tähelepanekuid 22

Instruktoriõppest Kaitseliidu Tallinna malevas 24

Abipolitseinikest kaitseliitlaste õppepäev tutvustas politseitööd 24

Kaitseliidu Tallinna maleva puhkpilliorkester tähistas 8. aastapäeva kontserdiga..... 26

Snaiprivastased tehnoloogiad ja vastumeetmed 27

Õppimine ja kogemused karastavad sõjaväelist juhti 32

Naiskodukaitsese koormusmatk võistleja silmade läbi 35

Järvamaa naiskodukaitsjate otsimisõppuselt 38

Matkalise külaskäik taime juurde II 39

Kodutütarde Ernake küpseb aastaga 40

Sillaotsa rühma tüdrukud tahavad kõik tegutseda 42

lisaku gümnaasium hoiab endiselt Juku karikat enda käes 44

Jõgevamaa noortega võib luurele minna 45

VAHELEHT:

Kaitseliidu kooli 2008. aasta II poolaasta kursuste kalender

NÄITAS VIHMA TROTSIDES OMA VÄGE

Kuigi Tallinna võiduparaadi kimbutas jaanilauapäevane vihm, näitas Kaitseliit oma taastamisaja suurimat väge. Täisrelvis ja vastsetes digilaiguga välivormides, kaitseväge rakmete ja uute Saksa kiivritega malevate esindusüksustel oli küllap kergem leotavat vihma taluda kui naiskodukaitsjail, noorkotkaste ja kodutütardel. Sellegipoolest tervitati uhke möödamsiga võidutuled maakondadesse laiali saatnud Eesti Vabariigi presidenti. Õhtul jaanitule ääres aga nähti puhast vihmajärgset päikeseloojangut.

Foto: Kärt Liekis, vt ka lk 10–11.

Ivar Jõesaar, kapten

Võimatu missioon – eestimaalased astumas ühte jalga

Imselge kadedus ja hapud viinamarjad on aeg-ajalt ikka sundinud mõningaid meie kodanikutundeta kaasmaalasi Kaitseliidu liikmeid metsas ringijooksvateks ja püssi paugutavateks poolearulisteks nimetama. Sest ajal, mil euroopalikud pehmed väärtused on muutnud Öhtumaa nii vedelaks, et siin varsti enam miski ilma dopinguta ei tõuse, pole justkui sünnis valmistuda vabatahtlikult ja suurte hulkadena tugevateks tegudeks ka riigi kaitsel ega kodu korrastamisel.

Kaitseliit on viimase üheksakümne aasta jooksul olnud nelikümmend aastat ikka ja jälle eesti rahva kollektiivse tahte väljendajaks isamaa rasketel hetkedel. Kaitseliidus tegutsedes on hea kas või ajutiselt unustada, et eestlase lemmiktoit on teine eestlane ning tegelikult peaks naabrimehega ikka tõe ja õiguse nimel vägipulka vedama. Kaitseliit on, tänu oma kuulumisele riigi kaitsejõudude hulka, koht, kus mõndagi kodanikualgatuse korras ellu kutsutud asja on võimalik ära teha. Kuigi professionaalne sisestatud teenus võib olla kiirem ja pädevam, ei saavutaks see iial laiahaardelise vabatahtlikkuse ja riigikorraldusliku vajaduse sünergiast tekkinud resonantsi ühiskonnas.

Eestlane usub, et kokkuhoid on ostujõud, ja kui ta ka kellegi teise saavutusi kiitma peab, siis ikka umbes nii, et nojah, oleks võinud ju kehveminigi minna. Seetõttu jätame enesekiitmise sedapuhku ära.

Tänavune vihmane võiduparaad Tallinnas Pirita teel lauluväljaku värava ees kõneles kõigile, kes seda kohapeal jälgisid või teleri vahendusel vaatasid, ise enda eest. Jalaväe n-õ keskmise lahinguilma kiuste Eesti Vabariigi presidendi eest üksuste kaupa läbi marssinud 1328 kaitseliitlast, naiskodukaitsjat, noort kotkast ja kodutütart koos orkestrantide, kaitseväelaste, piirivalvurite ning partnerriikide lipumeeskondadega näitasid, et ühenduses on jõud, millele Eesti võib loota. Aastaid arendatud väljaõppesüsteem on vilja kandnud ja logistika on jõudmas järjele. Kaitseliitlikust valikusõelast ja drillist läbi käinud mehed-naised- poisid-tüdrukud said vapralt ilma trotsida ja oma väge demonstreerida. Sellise organisatsiooniga võiksid liituda ka need, kes on endas äratundmisele jõudnud, et nüüd võiks midagi kodanikualgatuse korras oma riigi heaks ära teha. Kadedad jäävad peagi üksi. **KK!**

**Kaitseliidu ajakiri
Kaitse Kodu!**

Asutatud 11. september 1925

VÄLJAANDJA KAITSELIIT

Ilmub kaheksa korda aastas.

PEATOIMETAJA:

kpt Ivar Jõesaar

TEGEVTOIMETAJA:

n-ltn Taive Kuuse

MAKETT JA KÜLJENDUS:

Matis Karu

REKLAAM JA LEVI:

Virgo Tamm

kaitsekodu@hotmail.ee

TOIMETUS:

Riia 12, Tartu 51013

Telefon 717 9155

Faks 717 9150

Toimetuse e-mail:

kaitsekodu@kaitseliit.ee

Trükitud ASi Printall trükikojas

Toimetus kaastöid ei retsenseeri ega tagasta.

KAITSELIIT INTERNETIS:

www.kaitseliit.ee

www.alutaguse.ee

www.jogevamalev.ee

laane.kaitseliit.ee

toompea.kaitseliit.ee

www.hot.ee/parnukl

polva.kaitseliit.ee

rapla.kaitseliit.ee

tallinn.kaitseliit.ee

www.meredivisjon.ee

www.hot.ee/laanemk

yhend.kaitseliit.ee

www.virumalev.ee

tartu.kaitseliit.ee

www.ut.ee/akmk

valgamaa.kaitseliit.ee

jarva.kaitseliit.ee

Toimetuse kõnetund
esmaspäeviti kell 13–15
Tallinnas Toompea 8, tel 717 9027

Kindralleitnant Laaneots: uus vorm ja varustus läksid õigesse kohta

Kaitseliit näitas ennast võidupüha paraadil meie rahvale hästi varustatud, arvuka ja eeskujulikult organiseeritud sõjalise jõuna, mis on valmis erinevate kriiside lahendamiseks viivitamatult reageerima, sõnas kaitseväge juhataja kindralleitnant Ants Laaneots. "Kaitseliit on nagu turva-vaip, mis katab tervet Eestit. Uus digiteeritud laiguga välivorm ja uued rakmed motiveerivad kaitseliitlasi kindlasti veel suurema in-nuga sõjalistes harjutustes osalema. Vabatahtlike meeste ja naiste rivisammust paistis tahe oma riiki kaitsta küll selgelt välja. Uus vorm ja varustus läksid õigesse kohta, Kaitseliit ei saanud seda asjata," rõhutas kaitseväge juhataja. **KK!**

Foto: Kärt Liekis

Kaitseliidu keskkogu värskendas juhtorganeid

Alu mõisahoones asuva Kaitseliidu Kooli ruumidesse kogunes 27. juunil Kaitseliidu keskkogu, mis kinnitas Kaitseliidu 2008. aasta eelarvetaotluse, 2007. aasta majandusaasta aruande ja tegi muudatusi Kaitseliidu kollektiivsetes juhtorganites. Kaitseliidu keskkogu tervitas kaitseminister Jaak Aaviksoo.

Kaitseliidu vanematekogusse valiti uute liikmetena kaitseministri nõunik Johannes Kert, Päästeameti peadirektor Kalev Timberg ja Riigikogu liige Urmas Klaas. Vanematekogu liikme mandaati

pikendati Toivo Tootsenil, Helir-Valdor Seederil, Tarmo Kõutsil, Tiit Tammsaarel ja Enn Tartol. Kaitseliidu keskjuhatuse uueks liikmeks valiti Lääne maavanem Neeme Suur, keskrevisjonikomisjoni Heiki Pagel.

Kaitseliidu keskkogu on kõrgeim Kaitseliidu tegevust korraldav organ, mis koguneb vähemalt kord aastas. Malevaid esindab keskkogul sõltuvalt maleva suurusel kaks kuni neli esindajat – maleva juhatuse liiget –, kellest üks peab olema malevapealik või tema abi. **KK!**

Foto: Aivar Kaldjärv

MALEVATES

KAITSELIITLASED HAKKAVAD PIIRIVALVE ABISTAMISE EEST TASU SAAMA

Eesti Vabariigi valitsus otsustas 26. juunil hakata maksma töötasu piirivalvet vajaduse tekkides abistavatele kaitseliitlastele, samuti hüvitada Kaitseliidule piirivalve abistamisega seonduvad transpordi- ja sidekulud.

Pärast Eesti liitumist Schengeni viisaruumiga kadus sisepiiridel piirikontroll, kuid riik peab olema seda vajadusel valmis taastama, näiteks Eestis korraldatavate oluliste rahvusvaheliste kohtumiste ajaks. Piirikontrolli taastamise perioodidel võib piirivalve vajada ka vabatahtlike kaitseliitlaste abi. Samas aga puudus senini kord kaitseliitlaste töö tasustamiseks, kuigi need teeksid seda põhitööst vabal ajal. Seetõttu muutis valitsus määrust "Kaitseliidu osalemine piirivalve abistamisel", mille alusel hakkab piirivalve maksma kaitseliitlastele töötasu. Tasu baassumma on kaadrikaitsevælasest reamehe palga kõrgeim määr, mis praegu on 9500 krooni kuus.

Kui piirivalvel tekib piirikontrolli taastamisel vajadus kaitseliitlaste toetuseks, pöördub piirivalveameti peadirektor vastava palvega Kaitseliidu ülema poole, kes sõlmib vajaliku hulga kaitseliitlastega töövõtulepingu. Iga piirivalvet abistava kaitseliitlase kohta peetakse töögraafikut, mida täidab Kaitseliidult abi saava piirivalvepiirkonna ülem. Tasu maksab kaitseliitlastele pärast ülesannete täitmist välja Kaitseliidu peastaap, mis omakorda esitab abi saanud piirivalvepiirkonnale kulude hüvitamise taotluse. **KK!**

EESTI LIPU PÄEV VILJANDIS

KERSTIN KÄÄRIK, Kaitseliidu Sakala maleva noorteinstruktor

Eesti lipu päeva, 4. juuni päikesepaisteline varahommik algas muusika kuulamisega Viljandi Vabaduse väljakul linnkapelli brassi esituses Arno Antoni juhatusel ja hümni laulmisega. Maavanem Kalle Küttis heiskas Eesti lipu ja pidas päevakohase kõne. Kaitseliitlaste kõrval seisis lipuvalves kodutütred Angelika Tõnissoo ja Anne-Liis Taim ning noorkotkad Tõnis Kuningas ja Marek Mikk.

Ürituse lõppedes ütles maavanem telesaatejuht Kaitseliidu noortele, kes viisid pärja esimese Eesti lipu õmbleja Emilie Rosalie Beermannini hauale Viljandi vanal kalmistul. **KK!**

Tekst: RAIVO LUMISTE, kolonelleitnant, Kaitseliidu ülem

Täna paraadi eest!

Vastavalt vabariigi presidendi korraldusele ja järgides Kaitseliidu suurürituste traditsioone oli tänavuste, Eesti Vabariigi 90. juubeli aasta võidupüha ürituste keskmeks pealinn Tallinn.

Võidupüha tähistamisega alustasime juba 22. juuni õhtul, kui Lasnamäel Jüriöö pargis süüdati meeleolukalt ja pidulikult võidutuli. Samal õhtul kogunesid paraadiüksused Tallinna Lauluväljakule ja Piritaa teele paraadi peaproovile. Nagu osalejad teavad, kujunes proov ajaliselts üsna pikaks, aga tulemus oli ka pingutamist väärt.

Võidupüha hommikul panime pärjad Vabadussõja mälestusmärgile Reaalkooli juures. Sealsamas ühendati Toris Eesti sõjameeste mälestuskerikus süüdatud tuli Jüriöö pargist toodud tulega. Kaitseminister Jaak Aaviksoo ja kaitseväge juhataja kindralleitnant Ants Laaneots andsid tänavustele tuletoojatele kätte Tuletooja medalid koos vastavate tunnistustega. Sel aastal viisid presidendilt saadud võidutule meie maakondadesse kõigi Kaitseliidu malevate poolt välja valitud tublimad kaitseliitlased koos Noorte Kotkaste malevate tublimate esindajatega. Sellise tuletoojate valikuga tahtis Kaitseliit rõhutada põlvkondade järjepidevust riigikaitstes ja kodanikukasvatases. Mitme maakonna tuletoojad olid tänavu Kaitseliidu taustaga isad ja pojad.

Tänavuse, Piritaa tee rivistunud võidupüha paraadi eripäraks oli selle suurus: rivis on enam kui 1300 kaitseliitlast, kaitsevaelast, Kaitseliidu eriorganisatsioonide esindajat ja orkestranti. Teine pilkupüüdev uudsus paraadil oli kõigil kaitseliitlastel seljas olev Eesti kaitseväge nn digilaiguga uus välivorm, mida sai esmakordselt näha sedavõrd suure hulga

rivistunud võitlejate seljas. Lisaks Eesti militaarsetele esindusorkestritele kaitseväge ja piirivalvest olid tänavusel paraadil esmakordselt väljas ka kaks Kaitseliidu orkestrit, kes vabatahtlike pillimeeste mainet kõrgel hoidsid. Lisaks ilmestasid paraadirivi lipumeeskonnad 16 välisriigist, meie partnerite juurest Euroopa Liidust ja NATOst.

Paraadile järgnes kaua ette valmistatud, meeleolukaks ja tegevusterohkeks planeeritud Harju maakaitsepäev Lauluväljaku merepoolsel alal. Seal oli välja pandud lahingu-, piirivalve- ja päästetehnika, jagati informatsiooni Kaitseliidu ja teiste jõustruktuuride kohta, lastele olid ette valmistatud põnevad võistlused. Linnarahvast ja paraadikülalisi kositati sõdurisupiga, jagati päevakohaseid suveniire ja kuulati sõjaväemuusikat.

Südasuvine Tallinn ja Kaitseliidu paraad jõudsid rahvusringhäälingu tele- ja raadioülekannete kaudu kõigi eestimaalasteni. Otseülekanne tehti eesti keelsete kanalite kõrval ka Eesti Rahvusringhäälingu venekeelses raadioprogrammis.

Paraku vähendas võidupühal üha tugevnev vihm maakaitsepäeva küllastajate hulka ja pani proovile ka paraadil osalejate, eriti meie noorte vastupidavuse. Ometigi jäi mulle mulje, et paraadi tehti oskamise ja rõõmuga – nii nagu tegelikult toimub kogu tegevus Kaitseliidus. Meie inimesed – st teie, head Kaitse Kodu! lugejad, – näitasid seegi kord Kaitseliitu kõige paremast küljest. Selle eest kõigile teile minu suur tänu. Soovin kaitseliitlastele, naiskodukaitsjatele, noorkotkastele ja kodutütardele, samuti teie peredele ja lähedastele ilusat suve. Uute kohtumisteni Kaitseliidus! **KK!**

Autasustamine teenetemärkidega

Kaitseliidu ülema kolonelleitnant Raivo Lumiste 17. juuni 2008 käskkiri nr 192-P

Kaitseliidu seaduse (RT I 1999, 18, 300, 2005, 64, 484, 2008, 1, 8) § 11 lg 8 ja vabariigi valitsuse 5. oktoobri 1999 määrusega nr 286 (RT I 1999, 76, 712) kinnitatud Kaitseliidu teenetemärkide staatuudi punkti 8 alusel, vastavalt Kaitseliidu keskjuhatause otsustele ja seoses võidupühaga

1. AVALDAN KESKJUHTASE 22. MAI 2008 OTSUSE NR 0-2.2/60

1.1. Valgeristi II klassi kavaleride nimekiri

Alutaguse malev	
major Arno KODU	nr 667
Tallinna malev	
nooremveebel Tiidu SADE	nr 680
Kaitseliidu peastaap	
Endel RIVERS	nr 682

1.2. Valgeristi III klassi kavaleride nimekiri

Alutaguse malev	
kapten Eduard VINKLER	nr 668
veebel Argo BACHFELDT	nr 669
Harju malev	
nooremseersant Rein NAEL	nr 670
Värner LOOTSMANN	nr 671
Nikolai VOJEIKIN	nr 672
Jõgeva malev	
leitnant Tõnis METJER	nr 673
leitnant Ranno RAUDSIK	nr 674
veebel Meelis BARBO	nr 675
veebel Mart SAAR	nr 676
seersant Kalev MAARAND	nr 677
kapral Rünno RÜÜTLI	nr 678
Lääne malev	
malevlane Kuido TÕNURIST	nr 679
Tallinna malev	
malevlane Ants KRAUT	nr 681

1.3. Teenetemedali Eriklassi kavaleride nimekiri

Rapla malev	
Kaie KENSAP-KUKK	nr 522
Tartu malev	
staabiveebel Koit VUNK	nr 523
vanemveebel Tanel OTSUS	nr 524

1.4. Teenetemedali I klassi kavaleride nimekiri

Harju malev	
malevlane Aare TENSING	nr 59
Jõgeva malev	
leitnant Aldin KÕÖK	nr 60
Järva malev	
kapral Arvi SAARM	nr 61
Tallinna malev	
kapten Rein LUHAORG	nr 62
vanemseersant Jüri LÄÄTS	nr 63
seersant Arvo TREIER	nr 64

1.5. Teenetemedali II klassi kavaleride nimekiri

Alutaguse malev	
kapten Aivar HELSTEIN	nr 855
veebel Vahur VERI	nr 856
kapral Ingrid BLOK	nr 857
reamees Paul MATHIESEN	nr 858
Harju malev	
vanemveebel Lembit SALL	nr 859
nooremseersant Rein VILJAK	nr 860
malevlane Arved LANT	nr 861
Jõgeva malev	
nooremleitnant Risto SIIL	nr 862
Järva malev	
nooremseersant Ivo KARK	nr 863
reamees Viktor LEHTER	nr 864
reamees Margus LAANEP	nr 865
Lääne malev	
kapten Arnold JUHANAS	nr 866

seersant Urmas KOLGA	nr 867
reamees Jüri HIIS	nr 868
Tallinna malev	
nooremleitnant Tarmo KANGUR	nr 869
veebel Raik KUUSEMETS	nr 870
Valgamaa malev	
kapral Andrus SUMBERG	nr 871

1.6. Teenetemedali III klassi kavaleride nimekiri

Alutaguse malev	
leitnant Tarmo ANTON	nr 2745
kapral Krister PAAS	nr 2746
reamees Nikolai SUROVTSEV	nr 2747
reamees Arvo LEHTLA	nr 2748
Harju malev	
leitnant Andres MADDISON	nr 2749
leitnant Martin SLENG	nr 2750
vanemveebel Toomas TREIMAN	nr 2751
nooremveebel Art PAJUSOON	nr 2752
nooremveebel Lauri LASIMER	nr 2753
nooremveebel Arvi LEUKMAN	nr 2754
nooremseersant Marek BEEK	nr 2755
nooremseersant Riho TEREPIG	nr 2756
kapral Lauri RAND	nr 2757
malevlane Elmar VELTERMANN	nr 2758
malevlane Vello NAHKOR	nr 2759
Jõgeva malev	
vanemveebel Kaido ÕIM	nr 2760
nooremseersant	
Juhan VORONOV	nr 2761
kapral Kalvi TAMME	nr 2762
Järva malev	
kapral Raido RIKK	nr 2763
kapral Tarmo MÜLLER	nr 2764
malevlane Vello LAPRIK	nr 2765
malevlane Urmas TOOMAS	nr 2766
malevlane Gleb KANATNIKOV	nr 2767

ALUTAGUSE MALEV

Kaitseliitlane: Nooremleitnant **DEIV BOGENS** kuulub Kaitseliitu 1. maist 1990. Tegevteenistuses 1. aprillist 1995. On kohusetundlik ja aktiivne kaitseliitlane, aidanud oma tegevusega kaasa maleva ja kogu Kaitseliidu arengule. Maleva väljaõppe-ürituste ning muude ürituste organisearija ja läbiviija, tegeleb aktiivselt vabatahtlike kaitseliitlastega. Nooremallohvitseride kursuse korraldaja ja põhikoolitaja. Tänavu lõpetas juba seitsmes lend nooremallohvitseride kursusel, kus ta oli kursusevanem. Osalenud mitmel reservõppekogunemisel ja osutanud kaasaabi nende läbiviimisel. Abistab pidevalt Kodutütarde ja Noorte Kotkaste organisatsiooni noorteürituste läbiviimisel. Andnud suure panuse avaliku korra tagamisel Ida-Viru maakonnas 27. aprillist 10. maini 2007 koostöös politseijõududega läbi viidud korrakaitseoperatsioonidel.

Noorkotkas: **AIVAR KÄÄNI** (16) sai noorkotkaks 20. novembril 2004. Tegutsenud neli aastat aktiivselt organisatsioonis, esindanud malevat paraadidel, osalenud mitmetel Noorte Kotkaste maleva retkedel ja saavutanud oma rühma võistkonna koosseisus mitmeid esikohti. Tänavu oli kindral Tõnissoni mälestusjooksul parim noorkotkas. Osalenud Mini-Ernal ja Võrumaa luureretkel, kus saavutas esikoha. Tubli ja aktiivne noorkotkas, eeskujuks noorematele.

HARJU MALEV

Kaitseliitlane: Nooremveebel **RENE TOOME** elab Tallinnas, on vabaabielus, peres kaks last. Ta on õppinud Eesti-Ameerika Äriakadeemias, mille lõpetas kaks aastat tagasi. Töötab Klinkmann Eesti ASis müügiinsenerina. Aega teenis Üksik-Sidepataljonis, 1998-2006 oli tegevteenistuses Eesti Mereväes. Kaitseliidus 1997. aastast. Osaleb aktiivselt va-

batahtliku instruktoriga noorte väljaõppel ja koolitusel. Võtab alati osa Kaitseliidu ja Harju maleva üritustest ja õppustest. On läbinud snaiplikursused.

Noorkotkas: **JANAR PAHKA** (11) kuulub Noorte Kotkaste organisatsiooni 2005. aastast. On aktiivne osaleja nii maakondlikel kui ka üleriigilistel üritustel. Ta on sõbralik ja abivalmis poiss, lõpetas Kopli Kunstigümnaasiumi IV klassi neljade ja viitega. Peale osalemise Noorte Kotkaste organisatsiooni mängib jalgpalliklubis FC Atletik. Janari vanemad ja tema vennad Artur ja Arvis on Kaitseliidu liikmed. Emma leitnant Anu Pahka on Kaitseliidus 1992. aastast ja kaitsejõudude tegevteenistuses 1993. aastast (vastutab paraadil tuletoojate rivistamise eest). Vend Arvis teenib Kaitseliidu üksuse koosseisus missioonil Kosovos.

HIUMAA MALEVKOND

Kaitseliitlane: Kapral **AADI KAASIK** on Kaitseliidu tegevliige 1992. aastast. Üks aktiivsemaid Hiiumaa malevkonna kaitseliitlasi. Korduvalt olnud malevkonna juhatause liige. Aastatel 2001-2003 oli Noorte Kotkaste Hiiumaa malevkonna pealik. Osalenud kahel reservõppekogunemisel ja suurõppusel Kevadorm 2006. Teda on autasustatud Kaitseliidu teenetemedali III (2002) ja II klassi (2005), Liiliaristi Hõberisti (2007), Lääne maleva teenetemärgi (2004) ja Hiiumaa malevkonna teenetemärgiga (2000).

Noorkotkas: **RIHO VAHTRAS** (15) elab Emmaste vallas Pärkma külas. Lõpetab tänavu Emmaste Põhikooli. 2002. aasta sügisest on aktiivselt osa võtnud nii oma Noorte Kotkaste rühma kui ka maakondlikest ja üleriigilistest üritustest ning võistlustest. Mängib kooli puhkpilliorkestris.

Autasustamine teenetemärkidega

Kaitseliidu ülema kolonelleitnant
Raivo Lumiste 20. juuni 2008
käskkiri nr 195-P

Kaitseliidu seaduse (RT I 1999, 18, 300, 2008, 1, 8) § 11 lg 8 ja vabariigi valitsuse 5.1 oktoobri 1999 määrusega nr 286 (RT I 1999, 76, 712) kinnitatud Kaitseliidu teenetemärkide statuudi punkti 8 alusel ning vastavalt Kaitseliidu keskjuhatause otsustele ja seoses võidupühaga

1. AVALDAN KESKJUHTATUSE 19. JUUNI 2008 OTSUSE NR 0-2.2/76

1.1. Valgeristi III klassi kavaler

Saaremaa malev

Jüri SAAR nr 687

1.2. Teenetemedali Eriklassi kavaler

Kaitseliidu peastaap

Lea VAINULT nr 536

PÄRNUMAA MALEV: ISA JA POEG

Kaitseliitlane: Kapten **ERIK REINHOLD** on olnud aastaid Kaitseliidu arenguvisionide loojate seas. Omab ülevaadet Kaitseliidu kohast ühiskonnas. On olnud aastaid Kaitseliidu Pärnu maleva pealik, äsja asus tööle Kaitseliidu peastaabis operatiiv- ja väljaõppeosakonnas planeerimisspetsialistina. Vabatahtlikuna on tegev Pärnumaa maleva propagandapealikuna. On lõpetanud Šveitsi Föderaalsete Tehnikakõrgkooli Sõjakolledži (2001).

Noorkotkas: ELMAR REINHOLD (17) liitus Noorte Kotkaste organisatsiooniga 2005. aasta veebruaris. Paikuse rühmas on Elmar olnud algul lihtnoorkotkas ja hiljem salgapealik. Talle usaldatud ülesanded on täitnud korrektselt ja kohusetundlikult. Laagrites, matkadel ja teistes noorkotkaste tegevustes on Elmar osalenud aktiivselt, ta on kuulunud Pärnu esindusse suurlaagris. On lõpetanud muusikakooli – mängib klarnetit. Koos isa Erik Reinoldiga lööb kaasa ka Kaitseliidu Pärnu maleva orkestris. Kui Reinholdid ei oleks tuletõojad, osaleksid nad paraadil orkestri liikmetena.

RAPLA MALEV

Kaitseliitlane: Kapral **ILLAR ARUKSAAR** on Loodna rühma pealik, Kaitseliidu liige 1996. aastast. On olnud alati üks aktiivsemaid ja asjalikumaid kaitseliitlasi. Oma teadmiste ja kogemustega on Kaitseliidu Rapla malevas kõrgelt hinnatud kaitseliitlane. Kapral Aruksaar on ka abipolitseinik, aitas kaasa korra tagamisel 2007. aasta aprillirahutuste ajal. Teda on autasustatud Kaitseliidu Rapla maleva teenetemärgi II klassi (2007) ja ta Kaitseliidu ülema hinnaline kingitusega (2007).

Noorkotkas: GUSTAV PALUOJA (15) on olnud Rapla maleva noorkotkas 2007. aasta algusest. Selle ajaga on ta omandanud kotkapeoja järgu, läbinud edukalt päästja erikatsed ning olnud Käru Noorte Kotkaste rühmas tubli salgapealik. Tänavu valiti ta ka Rapla maakonna Aasta Kotkaks.

SAAREMAA MALEV

Kaitseliitlane: Noorte Kotkaste maleva pealik **ANDRES KOLK** töötab Kuressaare Ametikoolis tehniliste erialade osakonna juhatajana, on riigikaitseõpetuse õpetaja ja koostanud riigikaitseõpetuse konsepti ja töövihiku Kuressaare Ametikoolile. Teda on autasustatud Kaitseliidu teenetemedali III klassiga (2007).

Võidutule medali annetamine

Kaitseliidu ülema kolonelleitnant Raivo Lumiste 17. juuni
2008 käskkiri nr 193-P

Kaitseliidu seaduse (RT I 1999, 18, 300, 2005, 64, 484, 2008, 1, 8) § 11 lg 8 ja Kaitseliidu keskjuhatause 15. mai 2000 otsusega nr 5 kinnitatud Võidutule medali kirjelduse § 5 alusel ning seoses võidupühaga

1. AVALDAN KAITSELIIDU KESKJUHTATUSE 5. JUUNI 2008 OTSUSE NR 0-2.2/70

1.1. Võidutule medali kavaleride nimekiri

major Eduard NIKKARI	Tallinna malev	nr 148
veebel Deiv BOGENS	Alutaguse malev	nr 149
noorkotkas Aivar KÄÄNI	Noorte Kotkaste Alutaguse malev	nr 150
malevlane Rene TOOME	Harju malev	nr 151
noorkotkas Janar PAHKA	Noorte Kotkaste Harju malev	nr 152
kapral Aadi KAASIK	Lääne malev (Hiiumaa)	nr 153
noorkotkas Riho VAHTRAS	Noorte Kotkaste Lääne malev (Hiiumaa)	nr 154
malevlane Riho RAIMETS	Järva malev	nr 155
noorkotkas Mikk LAAGEMANN	Noorte Kotkaste Järva malev	nr 156
seersant Kaupo KAASIK	Jõgeva malev	nr 157
noorkotkas Raimo LUST	Noorte Kotkaste Jõgeva malev	nr 158
nooremleitnant Madis MINTEL	Lääne malev	nr 159
noorkotkas Andre LEJA	Noorte Kotkaste Lääne malev	nr 160
lipnik (reservis) Toomas SONGI	Põlva malev	nr 161
noorkotkas Kert POOLAK	Noorte Kotkaste Põlva malev	nr 162
kapten (reservis) Erik REINHOLD	Pärnumaa malev	nr 163
noorkotkas Elmar REINHOLD	Noorte Kotkaste Pärnu malev	nr 164
kapral Illar ARUKSAAR	Rapla malev	nr 165
noorkotkas Gustav PALUOJA	Noorte Kotkaste Rapla malev	nr 166
malevlane Andres KOLK	Saaremaa malev	nr 167
noorkotkas Martin MERILO	Noorte Kotkaste Saaremaa malev	nr 168
malevlane Helir-Valdor SEEDER	Sakala malev	nr 169
noorkotkas Sten-Martin SEEDER	Noorte Kotkaste Sakala malev	nr 170
nooremleitnant (reservis) Hannes VALK	Tallinna malev	nr 171
noorkotkas Madis KAASIK	Noorte Kotkaste Tallinna malev	nr 172
malevlane Urmas PLEKSNER	Tartu malev	nr 173
noorkotkas Karl PLEKSNER	Noorte Kotkaste Tartu malev	nr 174
major Meelis KIVI	Valgamaa malev	nr 175
noorkotkas Romek TALDRIK	Noorte Kotkaste Valgamaa malev	nr 176
malevlane Sven NEUDORF	Viru malev	nr 177
noorkotkas Sten NEUDORF	Noorte Kotkaste Viru malev	nr 178
lipnik Toivo LÖHMUS	Võrumaa malev	nr 179
noorkotkas Raul REBANE	Noorte Kotkaste Võrumaa malev	nr 180

Noorkotkas: MARTIN MERILO (17) astus Noorte Kotkaste ridadesse 2004. aastal juba kolm aastat Kuressaare rühma liikmeks olnud venna eeskujul. 2005. aastal valiti ta salgapealikuks, seda eelkõige pealehakkamise ja tubliduse tõttu. Aastal 2006 sai temast Noorte Kotkaste Kuressaare rühma pealiku abi. Aastast 2006 oli ta Saaremaa Vanalinna Kooli rühma pealiku abi ja aastast 2008 taas Kuressaare rühma pealiku abi. Martin on hoolas, abivalmis ja pealehakkaja noorkotkas, kes ei jäta täitmata ühtegi temale antud ülesannet. Teda on autasustatud Noorte Kotkaste Saaremaa maleva tänukirjaga (2006). Omab Noorte Kotkaste hoolsuspaela (2007).

SAKALA MALEV: ISA JA POEG

Kaitseliitlane: Malevlane, malevapealiku abi **HELIR-VALDOR SEEDER** on Sakala maleva tegevliige 1994. aastast. 1997. aastast on ta malevapealiku abi. Kauaaegne maleva juhatause liige (1997. aastast). Praegune põllumajandusminister.

Noorkotkas: STEN-MARTIN SEEDER (9) on noorim tuletõoja. Ta on Noorte Kotkaste organisatsiooni liige 2007. aastast. Õpib Viljandi Paalalinna Gümnaasiumis, kus lõpetas tänavu kevadel II klassi. Tegutseb sealses Noorte Kotkaste rühmas Ümera Kotkad noorhaukana.

Fotod: Ivar Jõesaar, Taive Kuuse, Kärt Liekis

TALLINNA MALEV

Kaitseliitlane: Nooremleitnant **HANNES VALK** on Kaitseliidu Tallinna maleva Lääne malevkonna liige. Ta on Kaitseliidu liige aastast 1990, mil astus Tartu maleva ridadesse. Seoses elukoha vahetusega liitus 1994. aastal Tallinna malevaga. Tallinna maleva Lääne malevkonnas on ta olnud lahingurühma pealik ja väljaõppepealik. Ta on läbinud reservohvitseri kursuse, ohvitseri auaste omistati talle 2000. aastal. Ta on aktiivne, eeskujulik ja distsiplineeritud kaitseliitlane. Teda on tunnustatud nii maleva kui ka Kaitseliidu tasandil mitmete teenetemärkide ja medalitega.

Noorkotkas: **MADIS KAASIK** (16) on vahva noorkotkas, kes kuulub Pääsküla rühma ridadesse. Ta on end tõestanud hea organiseerijana, oskab sõpru tegevusse kaasata, on sportlik. Kõigi oma oskuste ning hea tahtega on Madis olnud rühmajuhhi suureks abiks ja teiste rühmaliiikmete eeskujuks.

TARTU MALEV: ONU JA VENNAPOEG

Kaitseliitlane: Vanemseersant **URMAS PLEKSNER** kuulub Kaitseliitu 1993. aasta oktoobrist. Ta on Kaitseliidu Tartu maleva I malevkonna maakompanii Haaslava rühma pealik. Urmas Pleksner on olnud Kaitseliitu astumisest alates aktiivne kaitseliitlane ja omakandimeeste eestvedaja. Ta on olnud pidevalt tegev ümbruskonna noorte kaasamisel kaitseliitlikku tegevusse ja osalenud noortelaagrite korraldamises. On käinud Tartu maleva üksuste koosseisus korduvalt õppusel Kevadtorm ja teisel suurematel õppustel. Ta on kolmandat korda valitud I malevkonna juhatuse liikmeks ja autasustatud mitmete Kaitseliidu ja Tartu maleva teenetemärkidega.

Noorkotkas: **KARL PLEKSNER** (16) on noorkotkas 2003. aastast. Praegu on Noorte Kotkaste Sillaotsa rühma pealiku abi. Osaleb maleva üritustel allüksuse pealiku või koolitajana. Lõpetas 2007. aastal Noorte Kotkaste Tartu maleva juures salgapealike kooli. Tegeleb aktiivselt spordiga – on judoka.

VALGAMAA MALEV

Kaitseliitlane: Major **MEELIS KIVI** on Kagu Piirivalvepiirkonna personalijaoskonna vanemohvitser. Teda on autasustatud Kaitseliidu teenetemedal eriklassi ja Valgamaa maleva teeneristi II klassiga. Tema hobiks on laskmine.

Noorkotkas: **ROMEK TALDRIK** (10) lõpetas tänavu kevadel Valga Gümnaasiumi 3a klassi. Noorkotkas jaanuarist 2008, kuid oli organisatsioonis aktiivne juba enne selle liikmeks saamist. Osaleb aktiivselt nii rühma kui ka maleva üritustel. Tema hobid on pallimängud, peotants (peotantsuklubi Cris), kergejõustik (peamiselt lühimaajooks) ja matkamine.

VIRU MALEV: ISA JA POEG

Kaitseliitlane: Nooremleitnant **SVEN NEUDORF** on Kaitseliidu Viru maleva liige aastast 1994. Malevas teenistuses vabatahtliku rühmaülema ametikohal. Kaitseliidus on läbinud rühmaülema kursuse ja 14. juunil 2008 lõpetas kompaniülema kursuse. Tsiviilerialaks on agronoomia. Vabaabielus, peres kasvab poeg.

Noorkotkas: **STEN NEUDORF** (13) õppis senini Rakvere Linnalinnakoolis, sügisest asub õppima Rakvere Gümnaasiumis. Kaitseliidu Viru maleva noorkotkaks sai ta 24. aprillil 2004. Talle meeldib olla liider ja tema sõna kuulatakse üritustel. On salgapealik ja tal on autoriteeti eakaaslaste hulgas. Maleva pealik iseloomustab kogu Neudorfi peret (nooremleitnant Sven Neudorf on Steni isa) kui isamaad armastavat ja hoidvat allüksust. Aatelisus ja tahe kaitsta Eesti riiki ning iseseisvust väljendub igas nende teos ja igapäevases sõjalises väljaõppes.

VÕRUMAA MALEV

Kaitseliitlane: Lipnik **TOIVO LÕHMUS** on olnud Kaitseliidu Võrumaa maleva liige juba 16 aastat. Töövälisel ajal aitab vabatahtliku instruktorina läbi viia maleva õppusi, samuti õpetab sõduritarkusi naiskodukaitsjatele, noorkotkastele ja kodutütardele. 2003. aastal valiti Võrumaa maleva aasta parimaks kaitseliitlaseks. On tänuks oma vanematele koduse isamaalise kasvatus eest. Lipnik Toivo Lõhmus on autasustatud Kaitseliidu teenetemedali II klassi, Võrumaa maleva teeneteristi ja Naiskodukaitsje Liilioriisti Hõberistiga.

Noorkotkas: **RAUL REBANE** (13) elab Mõniste vallas. Raul on noorkotkas alates 11. eluaastast. Eeskujuks kõigile, jõuab fantastiliselt palju: on eeskujulik õppur ja tubli sportlane ning hea huumorisoonega seltsiline. Oma rühma parim noorkotkas 2007. aastal. Võrumaa Aasta Kotkas 2007.

Tänavu korraldas Kaitseliit võidupäeva paraadi Tallinnas. Jaanilau- päeva hommikul said Reaalkooli ees Vabadussõjas langenud koo- lipoiste ja õpetajate mälestusmärgi juures Eestimaa tänavuseks jaanituleks eelmisel öhtul Toris Eesti sõjameeste mälestuskirikus ja Lasnamäel Jüriöö pargis süüdatud tuled ning president saatis selle laiali kõigisse maakondadesse. Tänavust tulid kandsid tubli- mad kaitseliitlased ja noorkotkad ning seda ei suutnud kustutada ka vihm.

Kaitseliidu Kooli tunnistuse sai 48 lõpetajat

Alu mõisahoones 14. juunil peetud Kaitseliidu Kooli lõpuaktusel sai reservohvitseri (kompaniülem) 3., reservvanemallohvitseri (rühmavanem) 2. või reservnooremallohvitseri 7. kursuse tunnistuse 48 kaitseliitlast, ühtlasi tähistas kool oma 7. aastapäeva. Pidulikult aktusel võtsid sõna Kaitseliidu ülem kolonelleitnant Raivo Lumiste, Kaitseliidu Kooli ülem leitnant Riina Nemvalts ning lõpetavate kursuste ülemad. Laulis kaitseväge segakoor.

Kompaniülema kursuse ülem kapten Argo Näkk iseloomustas reservohvitseri kursusel õppinuid kui erinevatelt elualadelt ja erineva kogemustepagasiga seltskonda, mille liikmed suutsid sellest hoolimata luua positiivse õpikeskkonna. Kursuslased olid võrdväärsed partnerid ka instruktoritele, kes tänu õpihulimistele tulevastele kompaniülematele mitte ainult ei õpetanud, vaid õppisid ka ise.

Reservnooremallohvitseri kursuse oli lõpuaktusele kogunenud küll Alu kooli, kuid kursus ise viidi läbi Kaitseliidu Alutaguse malevas. Kursuse ülem veebel Deiv Bogens, kes ise paar päeva hiljem nooremleitnandi auastme sai, iseloomustas lendu tugeva ja ühteheidvana, kes teab, mis on meeskonnatöö. Kursuslased näitasid ennast abivalmitte, teotaheliste ja taibukatena. Nooremallohvitseriks pürgijad on pärit erinevatest malevatelt üle Eesti. **KK!**

Foto: Taive Kuuse

TEAVE

14. JUUNIL SAID TUNNISTUSE 11 VASTSET KOMPANIIÜLEMAT, 9 RÜHMAVANEMAT JA 28 JAOÜLEMAT.

Reservohvitseri (kompaniülem) III kursuse Kaitseliidus lõpetajad: leitnant Jaanus Peet (Tallinna malev), nooremleitnant Madis Mintel (Lääne malev), nooremleitnant Andrus Põldma (Sakala malev), nooremleitnant Tanel Järvet (Tallinna malev), nooremleitnant Jan Lukk (Tallinna malev), nooremleitnant Sven Neudorf (Viru malev), lipnik Ivo Mürsepp (Harju malev), lipnik Jaanus Noorveli (Järva malev), lipnik Eero Saar (Jõgeva malev), lipnik Arto Durejko (Rapla malev) ja lipnik Ivar Parmas (Tartu malev) – kursuse parim. Kursuse ülem kapten Argo Näkk.

Reservvanemallohvitseri (rühmavanem) II kursuse Kaitseliidus lõpetajad: seersant Ralf Nurk (Alutaguse malev), nooremseersant Vahur Toomas (Lääne malev), nooremseersant Märt Põlma (Harju malev) – kursuse parim, nooremseersant Ove Ainsalu (Sakala malev), nooremseersant Gert Kaju (Tallinna malev), nooremseersant Olesja Kaart (Valgamaa malev), kapral Anti Polluks (Alutaguse malev), kapral Madis Marleen (Lääne malev) ja kapral Hannes Vanatoa (Valgamaa malev). Kursuse ülem kapten Erik Niine.

Reservnooremallohvitseri VII kursuse Kaitseliidus lõpetajad: nooremseersant Marten Karise (Tartu malev), nooremseersant Mart Tähnas (Tartu malev) – kursuse parim, kapral Aare Aas (Alutaguse malev), kapral Tanel Kaus (Harju malev), kapral Margus Paekivi (Põlva malev), kapral Jaan Kukk (Rapla malev), kapral Kalle Koiksaar (Sakala malev), kapral Arnold Iprus (Valgamaa malev), kapral Kaimo Vahtra (Valgamaa malev), kapral Allan Lass (Viru malev), reamees Tomas Jalast (Alutaguse malev), reamees Taivo Tepp (Alutaguse malev), reamees Astrit Mägi (Harju malev), reamees Janno Rodendau (Järva malev), reamees Urmas Toomas (Järva malev), reamees Aigar Kosk (Põlva malev), reamees Ivo Mägi (Pärnumaa malev), reamees Ivo Laan (Tallinna malev), reamees Meelis Burget (Tartu malev), reamees Märt Meesak (Tartu malev), reamees Leho Raid (Tartu malev), reamees Indrek Keskküla (Viru malev), reamees Andrei Vangonen (Viru malev), reamees Margo Hoole (Võrumaa malev), malevlane Karin Kont (Järva malev), malevlane Veronika Loit (Sakala malev), malevlane Tiia Kiis (Võrumaa malev) ja malevlane Merlit Maask (Võrumaa malev). Kursuse ülem veebel Deiv Bogens.

KAITSELIIDU TARTU MALEVA PEALIK MAJOR

ÜLAR VOMM

Sündinud 7. aprillil 1962 Viljandis

Haridus

- 1980 – Viljandi V keskkool
- 2002 – Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuste Kõrgema Sõjakooli 2. keskmekursus

Täiendkoolitus

- 1992 – piirivalvekool
- 1993 – piirivalvekordoni juhtivkoosseisu täienduskursus
- 1994 – kaitsejõudude peastaabi ohvitseride kuuekuuline ettevalmistuskursus
- 1996 – Soome, ellujäämiskursus,
- 1996 – *International Law Enforcement Academy* (Budapest), väljaõppe arendamise (*Training Development*) kursus
- 1996 – Balti Kaitsekolledž, operatiivplaneerimise kursus
- 2005 – Kaitseväge Ühendatud Õppeasutused, inglise keel (III tase)
- 2006 – Kaitseväge Ühendatud Õppeasutused, nooremstaabiohvitseride kursuse

Teenistuskäik

- 1993–1999 – Narva-Jõesuu Piirivalve Õppekeskus, rühmaülem, kompaniülem, õppejaoskonna ülem
- 1999–2003 – Kaitseväge Ühendatud Õppeasutused, õppur
- 2003–2005 – Peipsi Piirivalvepiirkond, staabiülem
- 2005 – Kaitseliidu peastaap, välis- ja avalike suhete osakonna välissuhete jaoskonna ülem
- 2005–2006 – Rahuoperatsioonide Keskus, staabiohvitser Euroopa Liidu operatsioonil EUFOR-ALTHEA Bosnias ja Hertsegoviinas
- 2006 – Kaitseliidu Sakala maleva pealik
- 2008 – Kaitseliidu Tartu maleva pealik

Auastmed: 1994 – lipnik, 1996 – nooremleitnant, 1999 – leitnant, 2002 – kapten, 2006 – major

Autasud: Kaitseväge teenetemärk, Piirivalve teeneteristi III järk, Piirikotkas, Piirivalve rinnamärk "Mõök ja ilves"

Hobid: orienteerumine, sõjaajalugu, arvutid, kirjandus

Perekonnaseis: abielus, kaks poega ja tütar

Tekst: MART HELME

Olla sõdur

Vanas Hiinas oli käibel vanasõna, mis ütles, et heast rauast ei tehta naela ega heast inimesest tehta sõdurit. Selles ütluses peegeldus täielikult hiinlaste, kes pidasid (ja peavad tänini) ennast maailma kõige kultuursemaks ja tsiviliseeritumaks rahvaks, suhtumine sõtta ja sõdalasesisusesse. Kuigi ka vanas Hiinas peeti lakkamatult sõdu ning maailma esimesed süsteemsed strateegiaõpetused ja sõjakavaluste kogud on ilmunud just muistsete hiinlaste pintsli alt, paigutus sõdalane hiinlaste sotsiaalses hierarhias õige madalale, jäädes alla isegi talupojale, õpetlasest kui riigi intellektuaalsest ja administratiivsest juhtivast jõust rääkimata.

Sõdalasesisuse alahindamine läks muistsetele Hiina riikidele paraku kalliks maksma. Kogu Hiina vanema ajaloo kohta loeme sealsetest kroonikatest lakkamatult, kuidas “põhja barbarid”, nagu Mongoolia, Mandžuuria ja Kesk-Aasia sõjakaid rändrahvaid kutsuti, riiki rüüsteretki korraldavad ning väga sageli pidid Hiina valitsejad sellest nuhtlusest vabanemiseks röövlitele ränka andamit maksma. 13. sajandil vallutas oma eluajal maailma suurima (ja ilmselt ka võimsaima) impeeriumi loonud Tšingis-khaan aga Hiina sootuks ja rajas seal mongoli päritolu Sungi dünastia.

Teisiti olid lood Hiina naabruses Jaapanis, kus maa algae-gadest saadik oli kestnud sõjaline vastasseis lõunast uute sissetungijatena põhja poole liikuvate jaapanlaste ja maa põlisasukate ainude vahel. Võimalik, et just see lakkamatu võitlus pani Jaapanis aluse poliitiliselt mõjukale ja arvukale sõdalasesisusele, mis 12. sajandil keisrivõimu varjust ka maa tegeliku valitsejana esile kerkis. Just sõdalasesisuse domineeriv positsioon ühiskonnas, seisuslik käitumiskoodeks, patriotism ja surmapõlgus olid ilmselt määrava tähtsusega seigaks, et erinevalt kordades suuremast ja määratult võimsamaid ressursse valdavast Hiinast ei langenud Jaapan mongolite võimu alla, ehkki need püüdsid kahel korral Jaapani saari vallutada.

Tõsi küll, oma saari aitas jaapanlastel mõlemal korral kaitsta ka “jumalik tuul” – kamikaze –, mis mongolite hii-gellaevastikke raskelt rasis, kuid jaapanlaste valmisolekut iga jalatäit maad verise võitlusega kaitsta kinnitab fakt, et mongolid, kellel õnnestus saartel maabuda, võeti vastu vihase lahinguga. Ja just see tagas, et sissetungijad ei suutnud luua sillapead, mida kasutada tormi järel taas koondatud vägede maaletõimetamiseks ja saarte okupeerimiseks.

Jaapani samuraikultuur, mis on sügavalt vorminud sealse rahva meelelaadi ja mille estetiseeritud vormid (eriti teet-seremoonia) on tänaseks saanud kogu maailma kultuuripärandi lahutamatuks osaks, ei seisa ajaloos siiski ükski. Sellega võib täie õigusega võrrelda Euroopas sajandite jooksul välja kujunenud sõdalasesisuse au- ja käitumiskoodeksit. Juba varasest keskajast alates on Euroopas sõdalase ideaaliks olnud rüütel. Rüütel selle sõna kõige õilsamas tähenduses. Aus, galantne, vapper, lojaalne, halastav, suuremeelne, vankumatu...

Võib ju küsida: kas need kvaliteedid, mida loetlesime, on ikka sõjaga, mis teadupärast tähendab vägivalda, kooskõlla viidavad? Jah ja ei. Surematu sõjateoreetik Carl von Clausewitz ei uskunud, et sõda kui nähtust oleks võimalik olemuslikult muuta, kujundada see vägivaldaks ja veretuks. Ta kirjutas: “Sõda tähendab jõu kasutamist, et sundida vaenlast meie tahtmise järgi käituma. Jõu juurde kuuluvad kindlad, isekehtestunud, tajumatud piirangud, mida on vaevalt põhjust märkida ja mida tuntakse rahvusvahelise õiguse ja tavana, aga eriti need jõu kasutamist ei pidurda.”

Samas pidas Clausewitz praktikas jõu kasutamise kriteeriumiks mõistuspärasust ja väärikust. Sõdur, kes tunnetab ennast teatud seisuse esindajana, ei tapa valimatult tsiviil-isikuid, ei piina ega tapa vange, ei vägista naisi ega tulista laste pihta. See on allpool tema väärikust. See on allpool teatud kultuuri eneseaustuse kriteeriume. Sõdalane teeb vahet nendel, kes võitlevad, ja nendel, kes ei võitle, lubatud ja keelatud sihtmärkidel, lubatud ja keelatud relvadel, ajutist puutumatus tagavatel sümbolitel (valge lipp, punane rist) ja hetkedel (vahehau) ning kohtadel (pühakojad, haiglad). Need, kes kasutavad jõudu ja vägivalda, kuid ei hooli sellistest (sageli väga raskesti järgitavatest) piirangutest, pole sõdurid. Need on röövlid, terroristid ja mõrtsukad.

On oluline, et me siin vahet teeksime. Olla sõdur tähendab järgida piiranguid ja kohustusi. Nendeta pole sõdalasel väärikust ega moraalselt õigust kasutada relva. Loobuda piirangutest, kohustustest ja väärikusest tähendab aga sõduri muutumist mõrvariks. Ja hetkel, kui see juhtub, hetkel, kui SÕDUR demoraliseerub, dedistsipliniseerub ning loobub oma väärikusest ja aunormidest, muutub maailm taltsutamatu vägivalda põrguks. SÕDUR, ei keegi muu kui SÕDUR on kilbiks, mis maailma selle vastu kaitseb. **KK!**

Arenemine? Igatahes!

Aga mitte paaniline, vaid organiseeritud

Tekst: ERIK REINHOLD, kaitseliitlane

Teist korda meie organisatsiooni taasloomise järgses ajaloos asume üheskoos tööle Kaitseliidu arengukava koostamisel. Pole kahtlust, et oleme lõpututest reformidest ja ümberkorraldustest juba kenasti hellaks pekstud. Kas juba küll ei saa? Siiski pole paanikaks põhjust. Selg ees rünnakule tormamist harjutama ei hakata ja saarlastel ei tule oma pükse tartlaste saabaste vastu vahetada, et hiidlased nendega paraadile saaksid minna. Samuti ei ole ette näha taaskordset kaitseliitlaste massirännet ühtedest arusaamatutest struktuurikastikestest teistesse. Kavas on midagi märksa lihtsamat ja selgemat. Kavatsime selgelt välja öelda, kes me oleme ja kuhu läheme, kavatsime seada sirged sihid ja valida arukalt teed nendeni jõudmiseks.

KUST TULEME JA KUHU LÄHEME?

Kaitseliit on oma taastamisjärgse aja jooksul arenenud valitsusvälisest paramilitaarsest liikumisest Eesti tänapäevase riigikaitse selgrooks ja üheks kodanikuühiskonna mõjuvõimsamaks kujundajaks. Kaitseliidu allüksused tegutsevad kõigis Eesti regioonides, ulatudes peaaegu igasse linna ja valda. Meie liikmeid võib leida kõigis ea-, haridus- ja elukutsegruppides, samuti eri rahvusest ja erineva maailmavaataga kodanike hulgast. Kaitseliit suudab edukalt täita kõige erinevamaid ülesandeid, olgu tegu rahuaegsete mittesõjaliste ohtude tõrjumise, rahvusvahelises kaitsekoostöös osalemise või sõjaliste kaitseülesannete täitmiseks valmistumisega Eestis.

Samas on Kaitseliidu roll Eesti ühiskonnas märksa laiem kui vaid suhteliselt väikese osa kodanike vaba kaitsetahete tegevusse rakendamine. Viitab ju kehtiv Kaitseliidu seaduski organisatsiooni ülesandele kasvatada kogu rahva valmisolekut riigikaitseks. Seda rahva kaitsetahete- ja valmisoleku kasvataja rolli täidab Kaitseliit praegu oma eriorganisatsioonide töö, teavitustegevuse ja seltielu korraldamise kaudu. Seda ülesannet täidavad teistele isiklikku eeskujut andes ka kõik Kaitseliidu liikmed, eriti aga need, kes on tänu oma tublile ühiskondlikule ja kutsetegevusele saanud ühiskonna arvamusiidriteks ning kelle hoiakute ja käitumise eeskujut järgivad paljud inimesed.

Kaitseliit on suur organisatsioon ja selles toimub pidevalt mitmeid paralleelseid arenguprotsesse. Oleks ülekohtune väita, et ilma formaalse arengukavata ei toimuks arengut või areng oleks vaid see, mis on kooskõlas kavades kirjapanduga. Peame olema õppiv ja kohanev organisatsioon, mis suudab käia kaasas oma toimimiskeskonna muutustega, ideaaljuhul olla neist sammukese eespool-

gi. Püüame seekordset arengukava kirjutades kirjeldada selgelt kõige olulisemat: millised on vabatahtliku riigikaitseorganisatsiooni rollid Eesti ühiskonnas ja riigikaitse, millist väärtust ja potentsiaali selline organisatsioon omab ning millised on põhimõtted, millest lähtuvalt organisatsioonis mõeldakse ja tegutsetakse.

Kaitseliidu peamised väärtused, kõitev idee – võimalus vabatahtlikult anda oma panus Eesti heaks –, liikmete kokkukuuluvustunne ja tugevad traditsioonid, on olnud piisavaks aluseks, et kaasata organisatsiooni ikka rohkem silmapaistvaid isiksusi ja tublisid kodanikke. Just nendest väärtustest juhendumine võimaldab vajadusel tõrjuda organisatsioonist mittesobivaid inimesi, eristada juhtimisotsuste tegemisel olulist ebaolulisest ja kaitsta end poliitiliste manipulatsioonide eest. Kaitseliit on väärtuspõhine organisatsioon ning just ühiste väärtuste tunnetamine ja teadvustamine on see, mis laseb Kaitseliidul areneda läbi erinevate aegade ja olude ning muutuda iga täidetud ülesande või kogetud kriisi järel taas tugevamaks kui kunagi enne.

Nagu kirjutas professor Peeter Lorents meie eelmise arengukava eessõnas, lõi Kaitseliit selle kavaga tänasel päeval ja tulevikku vaadates kvalitatiivselt uue visiooni oma sihtidest ja tegevusviisidest. Selle arengukava täitmise protsess näitas, et vajame kriitiliselt järgmist arenguhüpet, peame õppima lisaks sihtide seadmisele neid ka senisest järjekindlamalt ja tõhusamalt ellu viima. Uus arengukava ei kipu kergekäeliselt muutma kehtivaid sihte ning seadma uusi ja tundmatuid eesmärke – pigem otsigem teid, kuidas juba seatud sihtideni jõuda.

HÄID UUDISEID ÜLEMUSTELT

Me ei alusta tühjalt lehelt ega tühjalt kohalt. Arengukava loomise alusteks on Kaitseliidu seaduses kirjeldatud organisatsiooni toimimise põhimõtted ning kaitseministri ja kaitseväge juhatajalt saadud juhised. Samuti peame arvestama senitehtud plaane ja nende täitmist. Ja lõppude lõpuks peab meid aitama kaitseliitlase kindlaim abimees – terve mõistus.

Kui esimest arengukava koostama asudes oli meil aluseks võtta vaid kaitseväge poolt püstitatud sõjaliste võimete tootmise ülesanne, siis tänaseks on Eesti teinud oma arengus taas sammukese edasi ja meil on kasutada kaitseministri antud poliitiline juhtnõor – Kaitseliidu arenguteesid –, mis annab meile kindla ja selgesõnalise aluse pikaajaliste sihtide seadmiseks. Olgu need teesid siinkohal ära toodud.

1. Kaitseliit on alaline, kõrge valmisolekuga vabatahtlik sõjaliselt organiseeritud jõud kõikjal Eestis eesmärgiga suurendada rahva turvalisust, liita rahvast ja kaitseväge riigi ühiseks kaitseks ning vajadusel kaitsta riiki sõjaliselt.

2. Kaitseliidu territoriaalne ülesehitus ehk laialdane kohalolek maakondades ning valdades on väärtus, mida tuleb alal hoida ja edasi arendada. Kaitseliit peab kujunema juhtivaks kaitsetahte esindajaks ning edendajaks koduvallas, sh tuleb edasi arendada Kaitseliidu tegevust vastavalt regionaalsetele eripäradele ning teha koostööd teiste jõustruktuuride, valitsusasutuste, maavanemate, kohalike omavalitsuste ja muude partneritega.

3. Kaitseliit kujundab end laiapõhjaliseks kodanikuühenduseks, mis pakub oma liikmeskonnale mitmekülgseid osalusvorme. Kaitseliit seob riigikaitsega vabatahtlikke ja ühiskondlikke algatusgruppe ning pakub neile erinevaid võimalusi riigikaitse osalemiseks. Kaitseliit haldab ja administreerib liikmeskonda e-riigi põhimõtete alusel.

4. Kaitseliidu eriorganisatsioonid arendavad vabatahtlike kaudu elanikkonna riigikaitsest kasvatustööd ning isamaalisuse ja kaitsetahte propageerimist. Noored Kotkad ja Kodutütred pakuvad vabatahtlikkust tähtsustades ja hinnates noortele parimaid arengu- ja tegutsemisvõimalusi Eestit väärtustava kasvatustöö kaudu. Naiskodukaitse osaleb Kaitseliidu ülesannete täitmisel ja tegevuste toetamisel.

5. Kaitseliidu sõjaline ülesandepüstitus peab olema realistlik, täidetav ja mõõdetav ning territoriaalset eripära arvestav. Kaitseliidu sõjalised võimed peavad vastama kaitseväge standarditele, Kaitseliidu struktuur peab olema lihtne ja ülesanded selged. Üksuse relvastamise ja varustamise prioriteetsus peab vastama reageerimiskiirusele. Kaitseliit toetab kaitseväge riigiväliste missioonide mehitamist.

6. Kaitseliit peab omama rahuajal kiirreageerimisvõimet. Kaitseliidu malevate ja malevkondade baasil tuleb välja arendada määratud mahus kiirreageerimisvõime siseriiklikele kriisidele reageerimiseks, sh tagada integreeritud planeerimismeetodite kasutamine ja välja töötada õiguslikud lahendid koos tööandjate garantiidega Kaitseliidu liikmete kasutamiseks rahuajal sisejulgeoleku tagamiseks.

7. Kaitseliit arendab oma organisatsiooni ajakohaste juhtimis põhimõtete alusel administreeritava avalik-õigusliku juriidilise isikuna. Kaitseliidu juhtimine tuleb muuta selgemaks, vabatahtlikku tahet kaasavate juhtorganite ja juhtide pädevused ja staatused tuleb tänapäevasest keskkonnast lähtuvalt täpsemalt määratleda. Kaitseliidu liikmestaatuse juures eristatakse liikmelisuse astmeid vastavalt väljaõppe ja valmisoleku tasemetele. Koostöös kaitseministeeriumiga töötada

välja Kaitseliidu ja tema eriorganisatsioonide vabatahtlike liikmete kompensatsioonimehhanismid liikmete motiveerimiseks ja väljaõppe tagamiseks.

8. Kaitseliidule tagatakse ülesannetepõhine finantseerimine kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvest vastavalt arengukavale, sh investeeringud ja hanked. Kaitseliidu infrastruktuuri leida vahendeid, tagamaks liikmetele ajakohast töökeskkonda. Kaitseliidul alustada 2008. aastal raamatupidamise tsentraliseerimisega, parandamaks majandusarvestuse läbipaistvust ja efektiivsust, ning arendada paralleelselt välja finantskontrollisüsteem.

KUULATAKSE NEID, KES ÜTLEVAD

Seekordne arengukava seab meie ette strateegilise arenguvisiooni kümneks järgneva aastaks ning püstitab eesmärgid keskpikas perspektiivis ehk perioodiks 2009–2013. Täna on veel vara rääkida sellest, milline saab arengukava oma detailides välja nägema ning kuidas saavad olema sõnastatud konkreetset arengueesmärgid ja nende täitmise plaanid. Praegu on oluline, et organisatsiooni arenguvisiooni kujundamisse saaksid kaasatud võimalikult paljud asjast huvitatud kaitseliitlased. Arengukava, mis sünnib kabinettide vaikuses ja ilmub valmis tõena selle oletatavate elluvijate ette, ei oma tõsiseltvõetavaid šansse saada enamaks kui tolmu-kogujaks arhiiviriivil.

Kaasalõõmiseks on mitmeid võimalusi. Suve jooksul viiakse kõigis Kaitseliidu malevates läbi arengukava-teemalised töökohtumised malevate juhatuste liikmete ja kaadriksõjaväelastega. Need töökohtumised peaksid andma piisava info selleks, et asjaosalised saaksid malevates juba iseseisvalt oma ideedega välja tulla ja hakata ka looma formaalset mehhanismi, mille abil need ideed arengukava koostajateni jõuavad. Kõik kaitseliitlased, kellel on ettepanekuid organisatsiooni elu paremaks korraldamiseks, väljaõppe tõhustamiseks või koostöö korraldamiseks meie partneritega, peaksid nende ettepanekutega oma maleva juhatuse poole pöörduma. Kuulata saab ainult neid, kes midagi ütlevad. Rusikas taskus ülemusi ja kurja saatust kiruda võib ju ka, kuid asjade tegelikult parandamiseks oleks nutikas kasutada muid võtteid.

Arengukava ja selle rakendusplaanide koostamisega vahetult tegelevad ohvitserid ja ametnikud kaasavad vastavalt vajadusele asjatundjaid ja asjast huvitatuid juba konkreetsete plaanide väljatöötamisse. Suve lõpul on plaanis läbi viia veidi laiemahaardelisem planeerimisüritus "Kaitseliidu visioonikonverents", kus püüame asju arutada ja olulisimates küsimustes ka kokku leppida. Arengukava lõplik redaktsioon on kavas esitada Kaitseliidu keskkogule seisukohavõtuks veel enne selle aasta lõppu. Kujundagem siis üheskoos oma organisatsiooni tulevikku, tehkem seda rahulikult ja targalt – võita on sellest nii meil endil, Kaitseliidul kui ka Eestil. **KK!**

Nimed, mida pole raiutud marmortahvlile VI

Tekst: RIHO ÜHTEGI, major

Paari nädala eest kohtasin tänaval ammust tuttavat, kes valis 1990. aastate alguses poliitiku raske tee. Ma ei hakkaks oma isiklikest kohtumistest siinkohal üldse kirjutama, kui see mu tuttav poleks vestluse käigus teinud üht huvitavat tähelepanekut, mis minu meelest sobib kokku käesoleva artiklisarja kontekstiga. Ta ütles, et inimesed, kes tol ajal (s.o 1990. aastate alguses) ohverdasid oma vaadete ja põhimõtete eest palju, on oodanud selle eest ka tunnustust või meelepidamist. Et aga enamikule neist pole märgatud või tahetud tänusõnu öelda, võtab maad pettumus.

Mõtlesin tema sõnade üle hiljem pikalt ja pidin tõdema, et paljude meeste puhul, keda Kaitseliidu alguspäevilt mäletan ja keda hiljem olen kohanud, on tõepoolest tunda olnud teatavat kibestumist ja käegalöömist. Paljud neist on kõrvale astunud, kuid palju on ka neid, kes on lihtsalt eemale tõrjutud. Põhjusi, miks see nii on läinud, on kindlasti erinevaid, kuid ootus, et ühiskond tehtu eest tunnustust avaldaks, on minu arvates igati õigustatud.

ÕPPIDA MINEVIKUST

Meie, eestlased oleme tunnustusega kitsid, see on üldteada tõsiasi. Kunagised tublid teod meenuvad tavaliselt alles siis, kui inim põlv on vahetunud. Nii heroiseerime me

täna sõjaeelse vabariigi ajal elanud-tegutsenud inimesi. Ajaloolased kaevavad arhiivides ja raamatutes, et välja selgitada, mida keegi tol ajal tegi või mõtles. Üldse aga ei näi kedagi huvitavat need inimesed, kes 1990ndate alguses langetasid tõsise ja ka mõneti ohtliku otsuse liituda Kaitseliiduga. Nende inimeste käekäik ja saatused on praegusel ajal minu arvates palju õpetlikum lugu kui lugu neist, kes elasid 50–70 aastat tagasi. Jah, vanasõna küll ütleb: kes minevikku ei meenuta, elab tulevikuta. Olen sellega täiesti nõus, kuid sellel ütlemisel on oma sügavam mõte: õppige minevikust ja vältige tehtud vigu tulevikus. Kui palju me aga minevikust õppinud oleme?

Mis kasu on meil sellest, et vaidleme teemal, kas Eesti oleks pidanud 1939. aastal Venemaale vastu hakkama, kui me ei esita endale küsimust, mis oli saanud Eesti kaitseväelastest, ohvitserkonnast, et alluti vaikivalt selgelt ebaseaduslikule käsule? Mis põhjustas ohvitserkonna muutumise sedavõrd kuulekaks ja allaheitlikuks, mis viis paljude eksekuteerimise, mõnede põgenemise ja üksikute ülejooksmiseni? Või miks me ei analüüsi põhjusi, mis viisid Kaitseliidu likvideerimiseni Vabadussõja lõppedes? Ometigi jõuti pärast 1924. aasta mässu taas tõdemuseni, et Kaitseliit on vajalik. Kui palju oleme mõelnud sellele, mis on Kaitseliidu tegelik ülesanne? 1924. aastal ei olnud selleks välisagressoriga võitlemine, ka 1939.–1940. aastal ei arvestatud minu teada üheski analüüsisivas dokumendis kaitseväge ja Kaitseliidu ühist ressursi võimalikus sõ-

jas Venemaaga. Ometigi oli mobilisatsiooni korral tol ajal kaitseväge suuruseks enam kui 100 000 meest ja Kaitseliidu liikmeskond ulatus samuti üle 100 000 mehe. Osa neist oli kahtlemata kattuv liikmeskond, kuid mitte kõik.

Seega, mis oli sel ajal ikkagi Kaitseliidu ülesandeks? Ja kas samad ülesanded on kohaldatavad ka täna? Olen palju kuulnud räägitavat, et Kaitseliit ei saa tänapäeval olla samaugune, nagu ta oli 1930ndatel. Tõsi, kuid osaliselt. Kui viitsiksime analüüsida seda, mis oli Kaitseliidu ülesanne toona, ja võrrelda seda sellega, mis on meie suurimad probleemid täna, siis ehk suudaksime leida sarnaseid jooni.

KAITSELIIDU ÜLESANNETEST

Sõjaakadeemikud on jõudnud järelduseni, et tänapäeval ei alga sõjad enam välisagressiooniga. Sõda algab sisetamisest konfliktist. Tõepoolest, tänases koalitsioonidega tasakaalustatud maailmas peab agressiooniks olema väga mõjuv põhjus, see aga sunnib koalitsioonisiselt partnereid vaidlema ja venitab seeläbi otsustusprotsessi pikaks. Seni, kuni otsuse osas läbi räägitakse, on agressoril võimalik tegutseda. Selliseks segaduse tekitajaks sobib aga kõige paremini olukord, kus agressioon on alanud varjatult, seesmise konfliktina.

Sama olukord leidis aset ka 1924. aasta detsembrimässu ajal, kus mässulisteks olid Eestis resideerivad bolševikud. Mullused aprillirahutused olid õnneks vaid rahutused, kuid osava organiseerimise korral oleks see võinud olla ka mäss. Juba nüüd ei piisanud ainult politseijõududest korra taastamiseks, mässu puhul oleks vaja olnud palju suuremaid ja relvastatud jõude. Eesti kaitseväge on väike ja koosneb põhiliselt ajateenijatest. Pikaajaliselt ei suuda see organisatsioon ilma mobilisatsiooni välja kuulutamata mässulisi ohjeldada. Nii jääbki üle vaid vabatahtlike, st kaitseliitlaste kasutamise võimalus.

Näib, et aprillirahutused on pannud seda mõistma ka riigiisad. Ometigi pole selles ju midagi uut. Samal põhjusel taastati Kaitseliit 1924. aastal ja vähemalt osaliselt samal põhjusel taastati Kaitseliit ka 1990. aastal. Kui vaadata Kaitseliidu põhilisi ülesandeid 1990. aastate algul, siis olid need seotud just korra ja julgeoleku tagamisega. Olgu selleks Eesti Kongressi turvamine, augustiputši ajal Toompea ja Raadiomaja kaitsmine, majanduspiiri valvamine, valdades ja linnades korra tagamine, strateegiliste objektide valvamine või Vene sõjaväeobjektide ülevõtmine – kõik need aktsioonid olid siseriiklikud, kuid riikliku tähtsusega.

KAITSELIIDU TAASTAJATE AUSTUSEKS

Seega piisab mõnikord ka lähimineviku uurimisest, et mõista, mis sunnib inimesi kokku tulema ja üht organisatsiooni taastama. On siis palju avaldada tunnustust neile, kes selle organisatsiooni taastasid, ja teha seda veel sel ajal, kui nad meie keskel olemas on? Poliitiliste vabadusvõitlejate osas on riik nii kaugele juba jõudnud, kuid toonased kaitseliitlased on endiselt tabuteema. Kas tõesti on jätkuvalt põhjuseks mõnede toonaste ringkondade eitav suhtumine meestesse, kes kotkamärki kannavad?

Olen jõudnud oma kirjutistega viimase looni. On tõsi, et viis inimest, kellest seni olen kirjutanud, on kahekümne viiendik neist, kes Järvakandis 1990. aasta jaanuaris Kaitseliidu taastamiseks kokku tulid. Aga mul oli Kaitse Kodu! toimetusega kokkulepe kirjutada kuus lugu ja üks eelmise viiega sai piisavalt värvikalt kirjeldatud 1990. aastate alguse sündmusi ja isikuid, kes sõandasid Eesti sõjaliste traditsioonide taastamiseks kokku tulla. Edasised lood hakkaksid lihtsalt eelnevaid kordama. Samas ei peaks meenutused piirduma nende viie nimega, kellest olen kirjutanud. Nende panus Kaitseliidu arengusse on märkimisväärne, kuid oleks olematu, kui poleks olnud ülejäänud sadat kahtekümnend Järvakanti kogunenud mõttekaaslast. Seepärast ei kirjuta ma viimases artiklis kellestki konkreetsest. See lugu räägib nimetust kaitseliitlastest.

KAITSELIITLANE, KELLE NIME EI LEIA AUTAHLIILT

Nimetu kaitseliitlane kannab tegelikult nime, ühte nime nende saja kahekümne viie seast, kes on üles tähendatud Järvakandi koosoleku protokollis. Kohalolnute sõnul oli tegelikult koosolekul rohkem inimesi, 125 on lihtsalt see number, mis eksisteerib ülestähendatud nimekirjades. Olgu siis selle loo peategelaseks ka see kaitseliitlane, kelle nime Järvakandi protokollist ei leia, kuid kes oli avakoosolekul kohal. Põhjusi, miks inimesed oma nime kirja ei pannud, võib olla ju erinevaid – mõni tegi seda ehk ettevaatusest või kartusest võimalike võimuesindajate repressioonide ees, kuid kindlasti oli ka neid, kes olid lihtsalt vaatlema tulnud või ei sattunud registreerimislehe lähedusse. Seetõttu ei hakka ma siin vahet tegema neil, kelle nime võib nimekirjast leida, ja neil, keda nimekirjas pole.

Tegelikult on nimetuks kaitseliitlaseks käesoleva artikli mõttes ka iga teine kitseliitlane, kes 1990. aastal käesideme õlavarre ümber sidus ja ütles endale, et ta kuulub Kaitseliitu. Eesti mees mõtleb enne pikalt, kui midagi teeb, seepärast tuli Kaitseliitu astumise otsus igapäevase raskelt. Kaaluti kindlasti palju pool- ja vastuargumente, kuid kui jaatav otsus tehti, tuli see südamest ja kandis endas tahet anda panus Eesti riigi taastamisse.

Mitte kõik pole sündinud poliitikuteks, enamik inimesi tahab riigi taastamisse panustada tegudega. Mõelda vaid, kui palju inimesi tuli kokku 1990. aastal Toompea kaitsele, kui lõssenkestid ründasid parlamendihoonet, ja kui palju inimesi kogunes teletorni ning Raadiomaja kaitsele 1991. aastal, kui Pihkva dessantväelased toodi Tallinna riigikorda muutma. Need olid lihtsad Eesti inimesed, kes sel hetkel ei mõelnud, kas Eesti riiki valitseb Savisaare või Kelami valitsus, nad lihtsalt valutasid südant Eestimaa pärast. Osa neist, kes tundsid, et isamaa kaitsmine ei ole pelgalt kriitilises olukorras tänavatele tulla, vaid alaline valmidus ja tegutsemine, liitus Kaitseliiduga. Oli ka Kodukaitse, kuid sinna värbamine käis pisut teistel alustel, millest mõnevõrra oli juttu ka ühes varasemas kirjutises.

ISAMAALISUS OLI HINNAS

Niisiis tahan eelnevaga öelda, et mees (või naine), kes 1990. aastate algul Kaitseliitu astus, tegi sellega väga tõsise otsuse, millele ilmselt vähesed tänased kaitseliitlased

**NEED 125, KES KAITSELIIDU TAASTAMISE KOOSOLEKUL
OSALESID**
(selles järjekorras, nagu nad on tollase koosoleku protokollis)

1. Tõnis Sakarias; 2. Väino Kalam; 3. Hillar Hiivanen; 4. Rannar Kerge; 5. Uno Kikkas; 6. Peeter Siim; 7. Heino Liiva; 8. Voldemar Tasa; 9. Raivo Noorhani; 10. Ülo Kikas; 11. Rein Taukar; 12. Leino Luks; 13. Urmas Lindman; 14. Simo Kuuskmaa; 15. Jürgen Vester; 16. Voldemar Kirsipuu; 17. Margus Järve; 18. Andrus Kalamees; 19. Leho Luigejõe; 20. Urmas Heinmaa; 21. Ülo Lomp; 22. Olev Toomingas; 23. Jüri Utt; 24. Olaf Halliku; 25. Edgar Amos; 26. Madis Altoff; 27. Lembit Tõns; 28. Andrus Keevallik; 29. Valdeko Sikka; 30. Merle Sikka; 31. Tõnu Altrov; 32. Peeter Pihelpuu; 33. Andrus Andersson; 34. Avo Aljas; 35. Üllar Tats; 36. Margus Källo; 37. Margus Kuldkepp; 38. Allan Kallaste; 39. Manivald Kasepõld; 40. Heldur Toomet; 41. Uno Laos; 42. Aivar Ramanovski; 43. Margus Jõgi; 44. Tõnu Vinni; 45. Priit Põldoja; 46. Raivo Vaiksalu; 47. Jaak Aasamaa; 48. Arvo Mürkhein; 49. Ivo Vahtmäe; 50. Juhan Algu; 51. Jüri Tohu; 52. Jaan Tohu; 53. Toomas Luha; 54. August Pakk; 55. Margus Laur; 56. Tanel Kivilo; 57. Vallo Leinar; 58. Kalvi Soopuu; 59. Enn Reimann; 60. Guno Karuoja; 61. Imre Romb; 62. Toomas Tõnisson; 63. Aigar Pöder; 64. Tõnis Tolpats; 65. Agur Oper; 66. Paul Krumm; 67. Neeme Kuuskmaa; 68. Kersiti Tomson; 69. Peeter Ilus; 70. Kalle Eller; 71. Erkki Nobel; 72. Valdo Pedriks; 73. Halit Kuiv; 74. Kalju Turro; 75. Ardo Ranne; 76. Meelis Tomson; 77. Ando Vakla; 78. Harri Henn; 79. Janec Mururand; 80. Martin Mustallikas; 81. Janek Hunt; 82. Ranno Tõniste; 83. Peep Kihlevelt; 84. Riho Kurisoo; 85. Rene Kurisoo; 86. Fred Endrekson; 87. Helvin Kaljula; 88. Erki Lillemägi; 89. Indrek Alliksaar; 90. Jüri Beresnev; 91. Kristjan Moora; 92. Toomas Toomsalu; 93. Raimond Vaher; 94. Ants Kalam; 95. Kalju Raba; 96. Jaan Kuningas; 97. Toivo Amur; 98. Juhan Kõdar; 99. Urmas Lest; 100. Jaanus Ira; 101. Ivar Niit; 102. Arvi Asi; 103. Imre Annus; 104. Priit Põldoja; 105. Raivo Vainsalu; 106. Jüri Raud; 107. Ants Säinas; 108. Ants Silm; 109. Vahur Pöder; 110. Rein Kokker; 111. Mati Kallend; 112. Tõnu Saar; 113. Avo Lukas; 114. Toomas Pärn; 115. Aarne Loodus; 116. Urmas Tammemäe; 117. Andrus Illomägi; 118. Ain Kalas; 119. Mart Kalas; 120. Taavi Pedriks; 121. Marek Varblane; 122. Martin Herem; 123. Mare Kingo; 124. Rein Niinepuu; 125. Tõnis Tõnisson.

mõtlemise peavad. Toonast kaitseliitlast võib kirjeldada kolme tunnuse abil: isamaalisus, pühendumus, innukus. Isamaalisus oli neist kõige olulisem, ilma selleta polnud organisatsiooni kuulumine mõeldav. Mäletan, millise pühendumusega ütlesid mehed sõnu "Isamaa eest!", ja seda, kuidas nii mõnelgi väreles silmas pisar või värises erutusest käsi, kui ta kandis Eesti trikoloori. Isamaa eest oldi valmis minema pajakäsi Vene tankide vastu ja tehti nii mõnigi meeletu uljus.

Kui paljud inimesed täna saavad öelda, et nad kulutavad omakasupüüdmatult aega ja vahendeid isamaa hüvanguks? Muidugi on ajad ka teised, niisamuti eeldavad vabatahtlikkus ja initsiatiiv, et kõik osalised oleksid võrdsetes tingimustes. Tahan sellega öelda, et olukord hakkas muutuma 1993. aastast, kui osa kaitseliitlasi võeti riigi

palgale. Siis hakkas alt tulev initsiatiiv kustuma, mõeldi, et milleks ma peaksin seda tegema, kui palka mõtlemise eest saavad teised.

PÜHENDUMUS MÄÄRAS VALIKUD

Siit jõuamegi teise tunnuseni, milleks oli pühendumus. Kõik kaitseliitlased olid üritusele ja organisatsioonile pühendunud. Kui organisatsioon kutsus, jäeti töö ja eraelu. Treeningutel ja koosolekutel käis alati kohal lõviosa liikmeskonnast. Ämma kartulipõld võis oodata, Kaitseliidu üritused olid tähtsamad. Kõik organisatsiooni liikmed said avaldada oma arvamust ja tunda ennast olulisena, sest pealikud olid nende juures ja nende hulgast. Palgaliste kohtade tulekuga malevatesse tekkis juhtide ja reakaitseliitlaste vahele teatav distant, sest pealikuid ei valitud enam enda hulgast ja need tõmbusid üha enam maleva staapidesse, mistõttu side meestega jäi nõrgemaks.

Mäletan, et alguses oli Kaitseliidu rinnamärke väga vähe saada. Iga mees ihaldas endale märki. Rinnamärgist sai alguses omamoodi autasugi, mida jagati esmajärjekorras tublimatele kaitseliitlastele. Teine asi oli kaitseliitlase käeside. Kui võtsime kasutusele siniste triipudega valge käeside (algul kanti kollast, mis ulatus õlakuni), ei mäleta ma, et see oleks kunagi kellelgi räpane või määrdunud olnud. Ilmselt pesti käesidet tihedamini kui aluspesu. 1990. aasta lõpus hakati kaitseliitlastele valmistama ühtset vormiriietust. Vormirõivaste õmblemine oli küll iga allorganisatsiooni oma mure, kuid lõige suhteliselt ühesugune. Vormis kaitseliitlased tundsid end veel ühtsema meeskonnana ja kuigi vorm tuli endal kinni maksta, ihaldas seda igaüks. Paraku oli majanduslik olukord toona suhteliselt raske ja poest polnud võimalik hankida isegi piisavalt riidet. Seepärast pidi mõni mees piirduma vaid mütsiga. Olukorra lahendasid 1992. aastal saabunud Prantsuse ja Rootsi vormid, mida aeg-ajalt võib kaitseliitlaste seljas näha veel tänagi.

Truudus oma vormile oli kaitseliitlastel sedavõrd suur, et aeg-ajalt tekitas see pahandusigi, kui mõni mees läks poliitilisele kõnekoosolekule ega suutnud kaitseliitlase vormist loobuda. Loomulikult olid vormikandjad pressifotograafidele lemmikobjektideks ja nii tekitatigi mulje, et Kaitseliit lööb aktiivselt kaasa sisepoliitikas ja osaleb poliitilistel üritustel. Kuna organisatsiooni liikmeskond oli ja on vabatahtlik, ei küsitud kelleltki, mis parteisse ta kuulub ja kuidas parteielus osaleb. Kaitseliit kui organisatsioon ise püüdis toonasest Eesti sisestest poliitilisest heitlusest igati kõrvale jääda, millest ka eelmistes lugudes juba rääkisin.

INNOKUS PANI OSALEMA

Vormikandmine polnud ainuke valdkond, kus kaitseliitlane oma innukust üles näitas. Täna räägitakse, et kaitseliitlasi on Eestis üle kümne tuhande. Toona oli neid ehk parimal juhul paar tuhat. Kuid enamik neist paarist tuhandest oli vajadusel ka väljas, mida ei saa ilmselt öelda tänaste kaitseliitlaste kohta. Mäletan, et üritustel osalejate hulk ei langenud peaaegu kunagi alla poole malevkonna koosseisust. Enamasti kõikus see 80–90% vahel. Üritustele mindi hasardiga, ettevalmistusi tehti põhjalikult. Kui midagi oli vaja, hangiti see enamasti oma vahenditega ja kunagi ei

öeldud, et pole võimalik, ei saa. Oli tegu siis Vene sõjaväe-objektide valve alla võtmise, Ida-Virumaa maafiapesade puistamise või lihtsalt rahvaürituste turvamisega – mees- te ja vahenditega polnud kunagi probleeme.

KUI SAADI RELVAD

1992. aastal anti kaitseliitlastele relvad. Alates tollest ajast võib ajakirjandusest lugeda aset leidnud relvaintsi- dentidest. Minu arvates on see aga ülevõimendatud, kui arvestada, et meil puudus relvakultuur ja relvadega üm- berkäimise kogemus. Relv oli mehele kallim kui naine. Keerulisematel aegadel magati, relv padja, voodi või mad- ratsi all, ja loomulikult laetuna. Relva kanti kaasas igal või- malusel, relv oli justkui vabaduse sümbol.

Malevkondades hajusid relvad kiiresti liikmete seas laiali, neid kardeti tsentraliseeritult hoida, sest puudusid vasta- vad tingimused ja võimalused. Relvad relvakäsitlust mitte- õppinud meeste käes oli aga probleem. Sellises olukorras tuleb pigem tunnustada organisatsiooni distsipliini, mis suutis kontrollida oma liikmeskonda sedavõrd, et mida- gi eriti suurt ei juhtunud. Kaitseliit reguleeris väga kiiresti relvakandmise normid, iga mees pidi tegema relvaeksami ja tundma põhimõtteid, kunas ja miks relva üldse võib kas-utada. Väga lühikese aja jooksul suudeti ka relvade hoid- mine ja kandmine kontrolli alla saada.

KAITSELIITLANE – KES TA ON?

Tagasi algusesse. Mul on olnud võimalus tunda isiklikult paljusid neist 125 mehest-naisest, kes 1990. aastal Järva- kanti kogunesid. Kuigi nii mõnegi nägu hakkab mälust kustuma, mäletan siiski paljusid. Paljudel neist on kee- ruline minevik ja mõnel on ka keeruline olevik. Mis teha, mitte kõik põhimõtetega inimesed ei sobi tänapäeva ta- sakaalustatud ühiskonda. Ometi julgen väita, et Kaitseliit muutis kõigi nende elu kardinaalselt.

Kui 1990. aastal vaadati kaitseliitlasi kui potentsiaalseid enesetapjaid, siis üsna varsti avanesid nende ees erinevate ametite ukсед. Tööandjad ja omavalitsused said üsna kii- resti aru, et mehed, kes kuuluvad Kaitseliitu, on põhimõ- tetega, üksteist toetavad ja uue Eesti eest väljas. Nii saidki endistest autojuhtidest, päevapiltnikest, ehitustöolistest, mehaanikutest ja põllumeestest (ühesõnaga kõigist neist, kellest nõukogude ajal poleks kedagi saanud) Kaitseliidu kõrval valla- või linnaametnikud, politseinikud, pääste- ametnikud, volikogu liikmed – teisisõnu need, kelle üles- anne oli pakkuda kodanikele julgeolekut ja turvalisust. Kui loodi kaitseväge, liitusid paljud kaitseliitlased kaitseväega. Seega võib öelda, et Kaitseliit on oma liikmetega toitnud Eesti omariiklust ning panustanud rohkemgi kui me ar- vata oskame.

Kui vaatame organisatsiooni praegust koosseisu, avastame, et paljusid, kes 1990. aastal selle liikmed olid, pole enam ni- mekirjas. Või kui on, siis vaid formaalselt. Neid, kes on al- les jäänud, on vähe. Võtkem siis vaevaks neid meenutada, kui tõmbame banketile minnes selga uhke mundri, millel tilisevad rohked aumärgid. Ei kannaks me seda mundrit ja neid aumärke, kui poleks olnud mehi, kes alustasid. **KK!**

KAITSELIIDU ALUTAGUSE MALEVA STAABIÜLEM, MALEVAPEALIKU KOHusetÄITJA KAPTEN

AIN KRONDEL

Sündinud 17. aprillil 1967 Valgas

Haridus

1986 – Väimela Näidissovhoostehnikum, tehnik- elektrik
2004 – Tallinna tehnikakõrgkool, logistikainse- ner

Täiendkoolitus

1992 – kaitsejõudude peastaabi ohvitseride kuuekuulised ettevalmistus- ja täiendkursused
1996 – Leedu Vabariik, kompaniülema kursus
1997 – Taani Kuningriik, väeosa-garnisoni ülema kursus
2006 – Kaitseväge Ühendatud Õppeastutuste jalaväepataljoni taktika ja noo- remstaabiohvitseri kursus
2007 – PARE, personalitöö baaskoolitus

Teenistuskäik

1992–2008 – Viru Üksik-jalaväepataljon, jalaväekompanii rühmaülem, jalaväekompanii ülem, miinipildujapatarei rühmaülem, staabikompanii ülema abi, staabikompanii ülem, B-kompanii ülem (operatiivohvitser), personali- ja admi- nistratiivsektiooni ülem

2008 – Kaitseliidu Alutaguse maleva staabiülem, malevapealiku kohusetäitja

Auastmed: 1992 – lipnik, 1994 – nooremleitnant, 1999 – leitnant; 2002 – kapten, 1999- leitnant

Autasud: Ohvitseri hõberist, kaitseväge teenetemärk, mälestusmedal “10 aastat taastatud kaitseväge”

Hobi: laskmine

Perekonnaseis: vabaabielus

KAITSELIIDU PEASTAABI ÜLDOSAKONNA JUHATAJA KOHusetÄITJA LEA VAINULT

Sündinud 19. oktoober 1978 Rakveres

Haridus

1986–1997 – Rakvere Reaalgümnaasium
1995–1996 – Las Vegas Academy on International Studies, vahetusõpilane
1994–1997 – Mainori Kõrgkool (endine Majan- duskool), ärijuht
1997–2001 – Tartu Ülikooli Õigusinstituut, jurist

Täiendkoolitus

2001 – Tallinna Ülikool/Esko koolitus, Euroopa Liidu õigus
2001–2007 – erinevad Eesti Juristide Liidu korraldatavad koolitused
2002 – Studium-S OÜ, “Uus raamatupidamise seadus ja eelolevad muudatused eelarveliste asutuste raamatupidamises”
2003 – MS Project 2000
2003 – Muraste Piirivalve koolis, NATO rahupartnerlusprogrammi rahanduse- seminar *Foreign Military Sales*
2003 – Austria Vabariik, NATO rahandusalased STANAGid
2003–2005 – Prantsuse Kultuurikeskus, prantsuse keel
2003–2007 – Kevadtorm, õppuse jurist
2004 – Saksamaa Liitvabariik, Kaitseliidu Kool, operatiivplaneerimise protse- duurid
2004 – Belgia Kuningriik, kaitseplaneerimise küsimustiku tarkvara haldamise väljaõpe
2004 – Saksamaa Liitvabariik, NATO kool, NATO ressursside haldamise kursus
2005 – Iirimaa, *Human Rights Fieldwork: Principles, Practice and Skills*
2005 – Itaalia Vabariik, 6th Specialized Course on the Law of Armed Conflict in San Remo
2005 – Läti Vabariik, sõjaõiguse kursus
2006 – Saksamaa Liitvabariik, NATO kool, NATO õigusnõuniku kursus
2008 – Leedu Vabariik, Leedu sõjaõigus, osalemine kursusel *Multinational Regional International Humanitarian Law*

Teenistuskäik

1999 – Riigi Tarbijakaitseamet, peaspetsialist
2000 – Aa Hooldekodu, projektijuht
2000–2002 – Riigi Tarbijakaitseamet, peaspetsialist-jurist
2005 – Maaväe staap, jurist
2006 – kaitsejõudude peastaap, eelarve- ja rahandusosakonna planeerimis- ja arendusjaoskonna juhataja kohusetäitja
2006 – Kaitseliit, jurist
2008 – Kaitseliidu peastaap, üldosakonna juhataja kohusetäitja

Autasud: Kaitseväge eeskujuliku teenistuse rist, Maaväe staabi rinnamärk

Hobid: reisimine, lugemine

Perekonnaseis: vallaline

Kevadtormil Scoutspataljoni staabis

Tekst ja fotod: TANEL JÄRVET, nooremleitnant, Eesti Reservohvitseride Kogu väljaõppetöimkond

Oli 23. mai öö Scoutspataljoni juhtimispunktis ja siinkirjutajal ühtlasi viimane vahetus operatiivkorrupidajana ning seetõttu mahti teha lühike ülevaade sellest, kuidas kulges Kevadtormi lahingute faas 19.–23. maini. Scoutspataljon tegutses Kevadtormil traditsiooniliselt vastase üksusena. Lahinguid peeti koosseisus A- ja B-kompanii ning Läti kaitseväge kompanii (GD Mercedesel jalaväejaod ja Bandvagenitel miinipildujarühm).

Rünnakuoperatsioonid toimusid Ida-Virumaal Jõhvi-Kiviõli-Sonda joonest lõunas laiemas metsamasiivis. Kaitset teostas 1. jalaväebriigaad, mille ajateenijatest koosnev pataljon oli peamine Maaväe staabi poolt hinnatav üksus.

RESERVOHVITSERIDEST

Scoutspataljoni staabis, mis koosneb kogenud ohvitseridest, oli teist aastat võimalus osaleda ka reservohvitseridel, kellele kui ametlikult reservõppekogunemisel osalejate-

le väljastati automaadid Galil SAR ning igapähele kolm salve, kiiver ja killuvest.

Nooremleitnant Indrek Teder oli nädal aega pidevalt A-kompanii juures eesliinil. Pataljoni arstina tegutses lipnik Jüri? Mets. Hea meel oli kohe näha, kuidas mees oskas reaalselt abistada, kui üks Läti kaitseväelane vigastada sai. Nooremleitnant Kaido Peetsalu sai kõva kogemuse pataljoni eesjuhtimispunktis, kus esimesel kahel päeval jagus uneaega vaid paar tundi.

19.–21. maini teostas jalaväepataljon viivituslahinguid, mis olid läbi viidud igati distsiplineeritult. 22. ja 23. mail sai jalaväepataljon kaitset pidama ning alustas rünnakut, mis- tõttu Scoutspataljon sai harjutada kaitsetegevust. Öösiti lahingutegevust ei olnud, kuid õppuse formaati tasub täiendada öiste ja varahommikuste eri- ülesannetega.

21. mai varahommikul läksime lipnik Metsaga Mercedes GD-ga

kompaniidele käskusid laiali viima. Lahinguolukorras oli lubatud välja sõita minimaalselt kahe mehega. Öö oli olnud jahe ja põldudel laius udu. Kõigepealt leidsime luurerühma. Hea oli näha väsinud, aga õnnelikke nägusid, kes lühidalt meenutasid, kuidas senine õppus oli läinud. Käsk üle antud, liikusime kiirelt edasi, et mitte lahingutegevusele jalgu jääda.

TAKTILISTE ÕPETUNDIDE MÄRKSONAD

Luure ja julgestus. Ulatuslikult kasutati motoriseeritud luuret, kaugluureüksusi ja täpsuslaskurite vaatlusposte. Viimaste aastate jooksul oli esmakordselt näha, kui efektiivselt ja kiirelt suudeti kasutada luureandmeid lahingujuhtimises. Luureüksuste tagasisidest toon esile, et ajateenijate kompaniide tegevus oli väga professionaalne. Isegi kui tekkis silmkontakt, ei avanud kumbki pool tuld, lihtsalt luure pidi vaikselt eemalduma. Positsioonid, mis olid eestpoolt julgestamata, avastati ruttu ja hävitati lahingutes kiirelt. Kindlasti tasub korrata, et pataljoni luureohvitseri ülesanne on alati mõelda vastase järgmi-

Scoutspataljoni juhtimispunktide komandokeel on inglise keel. Viimastel päevadel kordusid uneski ingliskeelsed terminid: *to seize and secure... axis... on order...*

Scoutspataljoni juhtimispunkt oli paigutatud Pasi soomukeile ning lahingu juhtimise oluliseks osaks oli maskeerimine, et mitte sattuda vastase sihtmärgiks.

sed 2–3 sammu ette. Luureüksuste poolt teostati ka (vahekohtunike juuresolekul) nn vägivaldset luuret ja saadi oluliselt side- ja muud dokumentatsiooni.

Jalaväerünnakud metsades. Kõik lahingud peeti jalastunult, st Pasid toodi järele siis, kui metsaservad või metsaalad olid jalaväega puhastatud. Kaks rünnakut korraldati nii, et läbiti jalgsi 4–6 km läbi soist metsa, mis oli vastasele natuke ootamatu.

Puistemiiniväljade kasutamine. See on maavägede taktikas tavapärane, kuid Kevadtormil oli ootamatu. Oluline oli puistmiinide kestvusaja määramine, et see ei piiraks enda manöövreid. Kaitseväge pataljon õppis sellega arvestama ja ka läbipääse rajama.

Maastikul rohkem vahetut koordineerimist. Kapten Andrus Merilo soovitas: “Kui näed teist kompaniid, siis kohe kaart maha ja omavahel sauh-sauh asjad paika. Minu tiib on siin, vaatan, et sind ei sega...” Ei ole vaja hakata raadio teel keeruliselt asju ajama. Kaitseliidu patrullitiimidele tuleks anda võimalus osaleda Kevadtormil kaugluure- ja motoluureüksustena. Sportlike patrullivõistluste kõrvalt arendaks see sõjalis-tehnilisi oskusi.

KAITSELIIDU PATRULLITIIMIDE VÕIMALIKUD ÜLESANDED

- Positsioonide väljaluuramine ja kaardistamine.
- Side loomine ja kasutamine.
- Pioneeriluure.

Vahetut tagasisidet saaks vahekohtunikelt ja lahingutegevuse kaudu.

RESERVISTE MITMES ROLLIS

Scoutspataljoni juhtimispunktide komandokeel on inglise keel. Viimastel päevadel kordusid uneski ingliskeelsed terminid: *to seize and secure... axis... on order...* TACiga (*Tactical Command Post*, eesti keeles eeljuhtimispunkt) liikumine andis kindlustunde, kui lähedal eesliikuvale kompaniile liikuda. Scoutspataljoni staap on väga heal tasemel ja rakendab

KEVADTORMIL PIONEERIKOMPAANIIS

MIHKEL TAMMARU, vanemseersant, Kaitseliidu Tallinna maleva Põhja kompanii

Osalesin kompanii koosseisus hindamisfaasis. Pioneerikompanii toetas jalaväepataljoni kaitse-, viivitus- ja rünnakuoperatsioone.

Pioneeripataljoni A-kompanii koosnes Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuste Kõrgema Sõjakooli kadettidest ja tegutses virtuaalse üksusena, täites tõkestamise ja liikuvuse tagamise ülesandeid, reservülesandena ka jalaväepataljoni toetamist dessanditõrjes ja rünnaku julgestamises. Reaalselt kirjutati käsud, koostati ajaplaneering, kohtuti jalaväeüksuste ülematega planeeritud tõkestuskohtades, tehti korralisi ja erakorralisi ettekandeid ning paikneti ümber uutesse tugikohtadesse. Selle käigus täitsid tulevased ohvitserid määratud rotatsiooni korras ka kompaniiülema ülesandeid. Juhtimisülesandeid täideti kompaniiülema tasandil käsupõhiste tegevuste kaudu.

Mina osalesin käsugrupis, täitsin reaalseid ülesandeid maastikul rühma- ja kompaniiülema tasemel, koostas tegevusega seotud dokumentatsiooni tõkestõlmede ja nende osade kohta. Tutvusin uuemate õppematerjalidega pioneerieriala õpetamiseks ja analüüsisin võimalusi erialal vabatahtlike kaasamiseks. Reservistina Kevadtormil osalemist kui väljaõppe osa saavad tõhustada eelneva planeeringu suurem kaasamine ja aktiivne koolitus.

Kevadtormil osalemise kui väljaõppe ja täiendkoolituse eelised:

- tegevohvitseridel on suur huvi reservohvitseride kaasamise vastu;
- õppuse kava ja juhtimisstruktuur on koostatud selliselt, et õppusega on lihtne liituda;
- kergesti ligipääsetav tegutsemis- ja õppimisvõimalus reservväelastele;
- head võimalused erialaste uuendustega tutvumiseks;
- osalemine praktilises tegevuses, oskuste meeldetuletamine ja kinnistamine;
- koostöö erialal töötavate inimestega, kellel on igapäevane vahetu kogemus;
- juhtimise ja planeerimise standardtegevuste harjutamise võimalus;
- osalejate positiivne hoiak, üksuste isikkoosseisu võitlusvõimelisuse kasv;
- kogemus maastikult, mitte klassiruumist.

Analüüsi koostas in vaatluse ja ajateenistuses katsetatu võrdlemise põhjal.

KEVADTORMIL JALAVÄEKOMPAANII JUHTIMISPUNKTIS

TIIT ROSENBERG, seersant

Suurepärase ülevaate sai sellest, kuidas üksus reaalselt maastikul liigub ja milliseid probleeme tekib. Näiteks kui kaardiharjutuse puhul arvestada, et allüksus liigub ühelt positsioonilt teisele teatud ajaga, siis reaalsus võib olla see, et aega tuleb korrutada kahega, sest sidevahendid veavad alt, transpordiga on probleeme jne. Selliseid kogemusi ja tunnetust klassitunnis istudes ei saa.

Kevadtormi puhul on tegemist asendamatu võimalusega saada kogemusi reaalseste üksuste manööverdamisest. Seega, kui vähegi võimalik, on reservistide kaasamine sellistesse üritustesse mõistlik ka edaspidi. Isiklik huvi on määravaks faktoriks – kui seda ei ole, on raske nn sunniiviisilist midagi sellelt ürituselt õppida. Kui aga tegemist on vabatahtliku ja aktiivse inimesega, on igalt poolt võimalik midagi positiivselt kaasa saada.

paljudel õppustel arendatud taktikalise tegevuse püsitoiminguid (*tactical standing operating procedures* ehk TSOP), mida saab kasutada jalaväepataljonide staapides. Kevadtormi lahinguala tagas CI-

MIC (tsiviil-sõjalise koostöö) teenistus, mis suuresti toetas Eesti Reservohvitseride Kogu liikmetest reservohvitseridele. Sealset reservohvitseride tiimi vedas kapten Heiki Arike. **KK!**

Lõhkemoonakasti oru põhjast ära toomise ülesandel olid olulised silmside ja keha-keel, sest ülesanne tuli täita vaikides.

Tallinna maleva võistkonna liige Ilmar Raag paneb mängu kogu jõu.

Eel-Erna õpujooks oli vaid mõni kilomeeter pikk, kuid tee seikles läbi merevee ja muda ning üle okste ja liivase pinnase.

Eel-Erna 2008: rajalolija tähelepanekuid

Tekst: ALAR NIGUL, lipnik

Fotod: TAIVE KUUSE, nooremleitnant

Eel-Erna 2008 peeti Hiiumaa kaulil ja põneval maastikul. Eesti Reservohvitseride Kogu (EROK) ja Kaitseliidu Tallinna maleva ühisvõistkonda kuulusid nooremleitnant Tiit Riisalo, lipnik Steve Kümnik, lipnik Priit Kotkas ja lipnik Alar Nigul. Võistkond oli samas koosseisus edukalt võistelnud juba tänavusel Utria dessandil.

RAJALE ÖÖPIMEDAS

Meie võistkond startis 23. numbril all 9. mail kell 2 (NATO ajastandardi järgi 090200MAY08) Kapasto karjääril saare keskosas. Esimeses kontrollpunktis ootas püstolilaskmine, kusjuures uuendusena tuli võistkonnal jooksva aja sees ka oma märklauad vahetada. Väga nutikas idee kohtunike töö lihtsustamiseks! Ja veidi vaheldusrikkamaks muutis see võistlusegi. Iga võistleja pidi saama minimaalselt kuus tabamust kaheksast, millega meie võistkond sai edukalt hakkama.

Kolmas koht pani meid endid liigagi kindlalt tundma, mis järgmisel harjutusel, automaatrelvast laskmisel, ka kohe kätte maksis. Ainult nooremleitnant Riisalo tabas kolmel korral märklehte, ülejäänud pidid, pilgud maas, tunnistama, et õppi-da on veel palju. Pimedas ja püsti-asendist ca 100 m distantsilt nõrgalt valgustatud märklehte tabamine ei olegi nii lihtne. See oli külm dušš, mis pani edaspidi võistlust külmalt ja kaalutletult võtma.

Seejärel liikusime hoolikalt trassi valides luurealasse, sest kuulda oli sagedasi ja ägedaid AK-4 valanguid, mis andis märku tõhusast vastutegevusest.

200 KARISTUSPUNKTI LUURERAPORTI EEST

Luureks, raporti kirjutamiseks ja järgmisse punkti minekuks oli aega umbes 8 tundi, mis ei lubanud kulgivõrd hinge tõmmata, vaid sundis kohe ruutkilomeetrisuurusel maalalalt sissilaagrit otsima. Otsinguid lihtsustasid pidevad automaadivalangud, mis andsid märku vaenlase asukohast, kuid kogemusi järgides otsisime läbi kogu ala, et midagi ei jääks kahe silma vahele. Otsitavaks objektiks osutus kahe telgiga sissilaager, mida meie varitsusajal külastas paar tsiviilsõidukit ja kaitses paari jao suurune üksus ümber laagri varitsetes ja patrullides. Saime info kätte ja nooremleitnant Riisalo koostas selle põhjal sisuka ja selge luureraporti.

Ehmatasime, kui selgus, et töö oli väärt 200 karistuspunkti 300 võimalikust. Sama lugu oli ka teiste võistkondadega – keskmine karistuspunktide arv tuli üle 200. Huvitav oleks teada, mis oli selle kesise tulemuse põhjus ja mida hinnati. Hariv oleks vigadest õppida. Korduvalt on tehtud ettepanek korraldada võistlusjärgne analüüsiseminar, paraku pole see seni teoks saanud.

TAGASISIDE TEKITAS KÜSIMUSI

Edasi liikusime jälle läbi rabade ja metssigade poolt ülessongitud met-

saaluste Leemeti mägede kanti Vanajõe orgu, kus tuli sooritada uudne meeskonnatöö nõudev harjutus, milleks oli kolme kōie abil oru põhjast magava tunnimehe nina alt padrunikasti “näppamine”. Lihtsa harjutuse tegi raskeks reegel, mis ei lubanud omavahel häälkäskluste abil suhelda. Jäid ainult käemärgid. Saime ülesandega enda arvates kiiresti ja hääletult hakkama. Hiljem selgus, et saavutasime selle punktis 9. koha ja olime saanud kaks karistust häälega suhtlemise eest.

Siinkohal selgituseks, et tagasiside andmise kord ja sisu on nt *Swiss Raid Commando* hoopis parem. Seal antakse iga ülesande järel tagasiside kohe ja kirjalikult ning võistkonna kapten allkirjastab punktiskoori kohapeal. Infot on võimalik soovi korral juurde küsida. *Swiss Raid Commando* on maailma suurim omataoline militaarvõistlus, kus ka EROK võistkond on kolmel korral võistelnud.

Ülesande lõpetasime reedel kella kuue paiku õhtul, edasi läks ajakava väga pingeliseks ja seda kuni finišini, mis oli alles 14 tunni ja sõltuvalt rajavalikust umbes 35 km pärast.

ORIENTEERUMISÜLESANNE AJANAPPUSES

Orienteerumisülesanne tuli sooritada kahe tunni jooksul ja punktid olid kantud kaardile, millel puudus mõõt-kava ja osa maastikuinfost. Kiiresti tuli valida taktika, sest esmapilgul oli selge, et neljakesi koos liikudes pole ajalimiidi tõttu võimalik kõiki punkte läbida. Vaja oli leida vaenlase koordi-

Meditsiiniülesanne nõudis pidutsemisega liiale läinud seltskonna aitamise oskust. Võistkond otsustas transportida alajahtunud inimese ohutusse paika.

Eel-Erna võitjad Kaitseliidu Järva malevast (vasakult) Margus Laanep, Aare Kabel, Mati Tatrik ja Indrek Reisman ning esindaja Eldur Meister.

naadid, mis asusid ühes punktis kaheksast. Jagunesime lahingupaarideks ja ruttasime sohu. Rada oli väga raske, mida näitas seegi, et põhjapoolseimat punkti sihtide ristis oli jälgede järgi otsustades läbinud enne meid vaid paar võistkonda. Meie aga startisime ju kahekümne kolmandana!

Finišis selgus, et vaenlase koordinaadid olid punktis, mis asus otse teel ja finiši läheduses. Nii et tegelikuses soositi võistkondi, kes polnud tervet rada läbinud. Sellegipoolest jäid tosinal võistkonnal koordinaadid leidmata.

VÄSIMUSEGA VÕIDU

Ka pärast orienteerumisülesannet ei jäänud mahti puhata, sest ees ootas pikk öine rännak Kõpu tuletorni taga karjääris asuvasse punkti Echo. Teel oli näha pingelise võistluse laastavat mõju. Möödusime mitmest võistkonnast, kes olid meist üle tunni varem startinud. Meeste kõnnak reetis valutavaid lihaseid, hõõrutud jalgu ja jalgevahesid. Meie moraal oli kõrge ja tempo kiire, võistkondadest möödumine andis omajagu indu juurdegi.

Vahetult enne Kõpu tuletorni oli väsimus ka meie kallal oma töö teinud ja rühmasisene kommunikatsioon oli häiritud. Selle tulemusena sattusime vaenlase varitsusele ja pika automaadivalangu saatel päästsid meid seekord vaid kiired jalad.

Jõudsime Echosse õnneks paraja varuga ja tänu sellele saime peaaegu kaks tundi tukastada. Ärgates

kuulsime kurvastusega õnnetusest traatmiini ülesande ettevalmistusel ja siirdusime otse meditsiiniülesandele, milleks seekord oli nn ülitavaline Eesti juhtum: noorte suvepidu looduses, kus keegi on koomas, keegi vägivaldne jne. Lahendasime olukorra keskpäraselt. Ju olime liiga ujedad – oli üksjagu harjumatu kellegi joomapeole täies relvastuses kutsumata “peale lennata”.

NOAVISE SELGEKS!

Seejärel tuli võistelda noaviskes. Varasematel võistlustel oli noavise üks takistusriba aladest ja selle tähtsus polnud kuigi suur. Seekord oli aga noavise omaette ülesanne ja andis negatiivse soorituse korral 60 karistuspunkti. Iga mees pidi ööpimeduses 6 meetri pealt noa ühe korra papist figuuri sisse viskama, nii et viskeriist kinni jääks. Meie pääsesime piltlikult öeldes sõna otseses mõttes rongi alt: nooremleitnant Riisalo saatis noa märklehte viimastel sekunditel ja säästis meid 43 karistuspunktist. Jälle üks ülesanne, mis tuleb enne tõelist võistlust ehk Erna retke korralikult selgeks õppida.

Nüüd jäi lõpujooksuniveellinnulennult 11 km. Finiš oli Kõpu poolsaare põhjarannikul ja sinna jõudmiseks oli aega 3 tundi ja 50 minutit. Ühelt poolt andis tunda väsimus, teiselt poolt surus peale kõva tempo. Möödusime taas mitmest eespool startinud võistkonnast – seekord oli pilt kohati lausa haletsusväärne, sest mõned mehed liikusid vaid tahtejõu varal, kuid kindla sooviga

võistlus lõpetada. Tublid mehed ja naised, meie austus teile!

LOODUSLIK TAKISTUSRADA LÕPUJOOKSUL

Õnneks saime enne lõpujooksu Pao maal pool tunnikest lihaseid lõdvestada. Ent me ei teadnud arvata, mis kaval ülesanne meid kõiki viimase alana ootas. Läbida tuli looduslik takistusriba, kus 3,5 km ulatuses segasid jooksmist põlvini muda, vööni vesi, pehme rannaliiv ja loendamatu hulk langenud puid, millest tuli üle ronida. Väsinud vaimule ja kehale oli see küll kõike muud kui maiuspala. Ainult viimased 1,7 km finišini, mis asus Villamaal, sai liikuda asfaltteel, kuid lirtsuvate saabaste ja tilkuvate välivormidega polnud ka sellel teekattel jooks kuigi mugav ega kiire. Sellegipoolest ei rikkunud me traditsioone ja noppisime, nagu paljudel varasematelgi võistlustel, lõpujooksult alavõidu. Olime läbinud 30 tunni jooksul ligikaudu 70 km väga rasket maastikku ja täitnud kaheksa ülesannet.

Ilm oli päikseline ja soe supp erakordselt maitsev ning supijagajad meeldivalt kaunid eesti piigad. Eesti oli endiselt vaba – see oli olnud kõigest mäng! Teise koha üle oli meil väga hea meel. Au võitjatele Kaitseliidu Järva malevast ja lugupidamine kõigile finišeerijatele. Meie võistkonna suur tänu ka noorele tugimehele Peeter Ilisonile Kaitseliidu Tallinna malevast, kes vaatamata kogemuse puudumisele oma ülesandega kahe meeskonna abistamisel suurepäraselt toime tuli. **KK!**

Instruktoriõppest Kaitseliidu Tallinna malevas

Tekst: VALJO TOOMING, leitnant, Kaitseliidu Tallinna maleva instruktor

Kaitseliidule pandud ülesanded sunnivad senisest intensiivsemalt tegelema isikkoosseisu väljaõppega. Tallinna malevas on praegu puudu vähemalt 30 vabatahtlikku instruktorit, kes oleksid toeks maleva või malevkonna väljaõppe planeerimisel, ettevalmistamisel ja läbiviimisel. Seetõttu korraldab malev instruktoriõppe esimesele kümnekonnale julgele, kes olid valmis hakkama vabatahtlikuks instruktoriks.

Esimesel nädalavahetusel viidi neile läbi nn teooriaõpe: tutvustati väljaõppe läbiviimise üldisi aluseid, maleva aastaplaani, Kaitseliidu ülema direktiivi ja malevapealiku aastakäsku. Seejärel jätkati õppuse planeerimisdokumentide tutvustamise, õppetunni ja plaankonspekti ettevalmistamise, õpetamis põhi-

mõtete ja õppetunni ülesehitusega.

Kahe nädalavahetuse vahepeal valmistasid tulevased vabatahtlikud instruktorid ette tundide plaankonspektid ja teisel nädalavahetusel viidi läbi ettevalmistatud tunnid. Esimese päeva tundides pandi oma instruktorioskused proovile teadmiste edasiandmisega, teisel päeval keskenduti oskuste õpetamisele.

Tallinna malevas on praegu puudu vähemalt 30 vabatahtlikku instruktorit, kes oleksid toeks maleva või malevkonna väljaõppe planeerimisel, ettevalmistamisel ja läbiviimisel.

Õppe läbinud vabatahtlikud võivad tegutseda malevas ja malevkondades abiinstruktorina ning järgmise sammuna suunatakse nad Kaitseliidu Kooli instruktorikursusele. Tundidele järgnes analüüs: mis läks hästi, mis jäi vajaka, mida saab järgmisteks korradel parandada.

Foto: Aare Nõmm

Kaitseliidu Tallinna maleval seisab ees suur töö: Kaitseliidu mõjuvälja suurendamiseks linnas on kõigepealt tarvis ette valmistada arvukalt vabatahtlikke instruktoreid.

Malevas moodustatud sümboolika töögrupp töötab maleva sümboolika korrastamise ja täiendamise raames välja ka instruktori erialamärgi, mis hiljem väljastatakse vastava koolituse läbinutele. Pärast suvepuhkusi kavatakse Tallinna malev alustada täiendõppe andmisega erinevate tasandite allüksuste (malevkond, kompanii, rühm, jagu) vabatahtlikele juhtidele, ühtlustamiseks erineva taustaga pealike väljaõpet. **KK!**

Abipolitseinikest kaitseliitlaste õppepäev tutvustas politseitööd

Tekst: RAIGO SÕLG, nooremleitnant, Kaitseliidu Tallinna maleva Nõmme malevkonna tankitõrjerühma ülem

Sisevaenlasel on mitu palet ja tihti peale on need riigile hukatuslikumadki kui välisvaenlase üheselt mõistetav olemus. Ehk nagu on kirjutanud legendaarne Briti õigusteadlane Patrick Arthur Devlin (1905–1992) oma teoses “Õiguse filosoofia” (“The Philosophy of Law”; New York: Oxford University Press 1997, lk 76–77): “Ühiskonnad lagunevad seesmiselt sagedamini kui välispidise surve tagajärjel. Lagunemine leiab aset siis, kui ei järgita üldisi moraalseid tõekspidamisi, ning ajalugu näitab meile, et moraalsete

tõekspidamiste ähmastumine on ühiskonna lagunemise esimeseks etapiks. Seega on ühiskonnal õigus astuda samme, et säilitada oma moraalikoodeksit.”

Kaitseliitlase kui laiemas mõttes riigikaitsele pühendunud kodaniku väljaõpe peab võimaldama tuvastada ka igat liiki sisevaenlasi ja riigis kehtiva õigustiku raames neile vastu astuda. Selles mõttes on loogiline, et kaitseliitlasi näevad enda abilistena kõik need organisatsioonid, kes on ellu kutsutud võitlema

sisevaenlasest lähtuva ohuga. Nende hulgas ka politsei.

26. ja 27. aprillil korraldati Tallinnas kaitseliitlastest abipolitseinike õppepäevad. Osalema olid kutsutud

Kaitseliitlase kui laiemas mõttes riigikaitsele pühendunud kodaniku väljaõpe peab võimaldama tuvastada ka igat liiki sisevaenlasi ja riigis kehtiva õigustiku raames neile vastu astuda.

kõik need kaitseliitlased, kes kirjutasid eelmise aasta aprillirahutuste ajal abipolitseinikuks astumise avalduse. Kahe päeva jooksul võeti nii teorias kui

ka praktikas läbi hulk politseitööga seonduvaid teemasid alates dokumentide kontrollist ning lõpetades praktilise situatsiooniõppega kontrollpunkti toimimisest, õigusrikkuja

kinnipidamisest ja elementaarsest märulipolitsei taktikast.

Õppuse lõpul larutati koolitajate ja koolitatute vestlusringis kaitseliitlaste mastaapsema kaasalöömise võimalusi politsei igapäevatoos. Siiski jäi kõlama mõte, et ka kaitseliitlastel on võimete piirid ning liigne panustamine (lisaks võitlusele välisvaenlase vastu) vaid ühele sisevaenlase liigile võib nende rolli põhjendamatult ja riigile kahjulikult kitsendada. Sisevaenlase määratlus ei piirdu ju vaid kuritegude ja väärtegade toimepanijatega ning ohud riiklusele ja kodanikele võivad peituda palju rohkemates, esmapilgul märkamatuseski kohtades (mida eeldatavasti pidas silmas ka lord Devlin). Seepärast ei saagi kaitseliitlased suunata kogu oma rahuaegset panust vaid ühte kohta, vaid peavad kodanikena andma vastulöögi kõigile riigi õõnestajatele. Kui ühel pöördelisel hetkel vajab meie abi taas politsei, oleme nende jaoks olemas kui koolitatud kaitseliitlased-abipolitsienikud. **KK!**

Foto: Aare Nõmm

Kaitseliitlase abipolitseinikuks olemine eeldab väljaõpet ja treeningut.

Emajõel liiguvad abipolitseinike paadipatrullid

Tekst: TARMO PÜTSEPP,

Tartu Politseiosakonna vanemkonstaabel

Elva abipolitseiformeeringul täitus kevadel teine tegevusaasta. 2007. aastal tegid Elva abipolitseinikud avaliku korra tagamisel ja liiklusjärelvalves kokku 1980 töötundi.

Peamiselt kaitseliitlastest koosnev formeering on lisaks tavapärasele auto- ja jalgsipatrullile kasutusele võtnud ka paadipatrulli. Patrullitakse Suurel Emajõel Võrtsjärvest Kärevere sillani, Elva jõel (ja Keeri järvel) ning kõigil Suure Emajõe lisajõgedel, mis jäävad eelmainitud vahemikku.

3. mail viidi läbi Elva abipolitseiformeeringu ühisoperatsioon Kaitseliidu Tartu maleva ja Riikliku Looduskaitsekeskusega. Eri paigust läks kella nelja ajal varahommikul jõele kolm paati. Meie üritus oli plaanitud samale päevale tudengite parveralliga Jõesuust Tartusse ehk ajale, mil jõgi oli igasugu ujuvvahenditest tulvil.

Patrulli käigus avastati hulgaliselt rikkumisi. Neist levinumad olid päästevarustuse puudumine või mittevastamine kehtestatud korrale. Hulgaliselt eksiti ka looduskaitsealadel kehtiva lõkke tegemise ja telkimise keelu vastu. Ulila lähimelt avastati seitse ebaseaduslikult paigaldatud kalavõrku.

Kella kaheksa paiku kogunesid kõik operatsioonil osalejad Rekule Kaitseliidu korraldatud hommikusöögile vahekokkuvõtete tegemiseks.

Foto: Ivar Jõesaar

Kui esimeses etapis kontrolliti Suurt Emajõge ja selle lisajõgesid lõigus Rekust Kärevere sillani, siis pärast hommikusööki liiguti ülesvoolu Palupõhjani. Lõunaks oli operatsioon lõppenud ja osalejad suundusid prügikoristuskaampaaniale.

Paadisõidul kasutatava päästevarustuse nõuetele mittevastavuse ja looduskaitsealadel kehtiva korra vastu eksijatele tehti suulised hoiatused, kalastuseeskirjade rikkumistega tegeleb edasi Riiklik Looduskaitsekeskus.

Operatsiooniga võib rahule jääda. Teeme juba plaane seda järgmisel kevadel korrata, kuid siis saab ettevõtmine olema laiaulatuslikum ja kahepäevane.

Elva abipolitseiformeering käib paadipatrullis iseseisvalt edasi – kord nädalas eri kohtades ja eri aegadel. Seni pole ükski vahetus kulgenud rikkujate avastamiseta. **KK!**

Kaitseliidu Tallinna maleva puhkpillorkester tähistas 8. aastapäeva kontserdiga

Tekst: MARIS AMON-MERILAIN

Kaitseliidu Tallinna maleva puhkpilliorkester andis oma 8. aastapäeva puhul 26. aprillil 2008 kontserdi Tallinna Tehnikaülikooli aulas. Kontserdi esimeses ja kolmandas osas esines orkester Jaak Karlise dirigeerimisel, keskmises osas mängis orkestri baasil moodustatud *big band* Ilmar Kullamaa juhatusel.

IGIHALJAD LEMMIKLOOD

Nõudliku kontserdikava avapalana kõlas Eesti publikule vähemtuntud soomerootsi klarnetisti, helilooja ja tõlkija ning sõjaväe- ja teatriorkestrandi (juhataas aastatel 1818–1837 Linköpingis sõjaväeorkestri suve- muusikakontserte) Bernhard Henrik Cruselli (1775–1838) ooperi “Väike orjatar” (*Lilla slavinnan*) avamäng aastast 1824. Kontserdi lõpupalaks oli valitud Austria-Ungari 86. polguorkestri dirigendi Julius Fučiku (1872–1916) igihaljas “Firenzelaeste marss” (*Florentiner Marsch*) op. 214.

Need palad on puhkpilliorkestrite repertuaaris nii mängijate kui ka kuulajate lemmikud. Pärnu suvitajad võisid 1927. aasta Pärnu Päevalehe teatel kuulata suvehooajal neid mitmeid kordi Pärnu Ranapargis 3. diviisi puhkpilliorkestri (dirigent A. Mihailov) suvemuu- sikakontsertidel.

Kevadkontserdi keskmises osas esinenud *big bandi* eelkäija, Kalevi *big bandi* tegevus algas dirigent Ilmar Kullamaa sõnutsi aastal 1982, mil tollase Kalevi puhkpilliorkestri loomise initsiatiivgrupp (Indrek Ernesaks, J. Rajala) otsustas kutsuda loodavat koosseisu juhendama helilooja ja klarnetisti Valter Ojakääru. Orkester koosnes 18 instrumentalistist, kellest mitmed mängisid Tallinnas Ants Meristo, Aare Rüütli või Horre Zeigeri džässorkestris.

26. aprillil antud juubelikontsert tõi kokku Kaitseliidu Tallinna maleva orkestri tänased mängijad ja veteranid, kellel jätkus, mida meenutada.

Repertuaari hangiti teistelt orkestritel, kirjutati maha helilindilt ja kasutati välismaalt saadetud muusikapalu. Solistidena esinesid Kalevi *big bandiga* Silvi Vrait, Els Himma, Katrin Kullamaa, Ivo Linna jt. Kontserdid korraldati enamasti koos Kalevi puhkpilliorkestriga. Pikem välisreis võeti ette 1992. aastal – vastukülaskäiguna Rootsi Jönköpingisse. Mitmeid esinemisi oli bigbändide ühis-

kontsertidena Raplas, Viljandis ja Tabasalu festivalil. Eesti Raadio fonoteegis on säilinud helisalvestisi esinemiselt

Tabasalu festivalil.

JUBELITERVITUS MAESTROLE

Eesti Vabariigi taasloomise algul lakkas nii Kalevi džässorkestri kui ka puhkpilliorkestri tegevus. 2000. aastal sai aga Kalevi puhkpilliorkestrist Kaitseliidu Tallinna maleva puhkpilliorkester ning 2008. aasta jaanuarist otsustasid Indrek Ernesaks ja Ilmar Kullamaa uuesti alustada esinemisi ka *big bandiga*. Dirigendiks valiti Ilmar Kullamaa,

klarnetist ja arranžeerija nagu Valter Ojakäärgi.

Taasloodud klassikalise koosseisuga džässorkestri esinemist 26. aprillil Tallinna Tehnikaülikooli aulas kutsuti kuulama endine dirigent, hiljuti 85-aastaseks saanud Valter Ojakäär. Huvilistele teadmiseks: selle juubeli puhul ilmus ajakirja Muusika märtsinumbris Madli-Liis Partsi kirjutis Valter Ojakäärust. Vanameistrilt käisid tema austamisõhtul märtsis Raadiomajas õnnitlemas Tallinna maleva orkestri liikmed Indrek Ernesaks, Vello Jõesaar, E. Siim ja Ilmar Kullamaa. Kevadkontserdil esitati tänuks ja meenutuseks Valter Ojakääru pala “Enne tarvitamist loksutada”. Uudses seades kõlas kontserdil Sammy Nestico “The Queen Bee”. Duke Ellingtoni heliteose “Boys Meets Horn” ettekandel soleeris trompetil Koit Kernumees.

Tõsisem svingimine algab sügisest: töö uue repertuaariga käib ja tulekul on ühiskontsert Haapsalu *big bandiga*. Käesoleva hooaja esinemised lõpetas Tallinna maleva puhkpilliorkester võidupühal, 23. juunil Tallinnas Jüriöö pargis. **KK!**

VABATAHTLIKU NOORTEJUHI KURSUS

SIHTGRUPP

VABATAHTLIKUD	TEENISTUJAD
■ Noorte Kotkaste rühmapealik / Kodutütar- de rühmavanem	-

TEEMA: Kaitseliidu vabatahtliku noortejuhi koolitus

EESMÄRK:

- Kursuse põhieesmärk on Kaitseliidu vabatahtliku noortejuhi teadmiste, oskuste ja hoiakute viimine tasemele, mis võimaldaks tal iseseisvalt läbi viia koondusi ja välilaagreid.
- Kursuse osaeesmärk on anda vabatahtlikule noortejuhile teadmised noorsootöö ja lastekaitse seadusandlusest ning Kaitseliidu noorteorganisatsioonides aruandlusele esitatavatest põhioo-
test.

SISU

- Noorsootöö ja lastekaitse
- Rühma tööplaani koostamine
- Noorte Kotkaste ja Kodutütarde põhikirjad
- Töökoondus ja pidulik koondus
- Välilaagri ettevalmistamine ja läbiviimine

Kursusele järgneb praktika kodumalevas, mille raames tuleb läbi viia üks koondus ja korraldada üks välilaager.

EELDUSKURSUSED: Puuduvad

KOHT: Järvamaa

AEG

Nädal	Kuupäev	Lõpp
42	17. oktoober	Vabatahtliku noortejuhi kursuse I nädalavahetus
46	14. november	Vabatahtliku noortejuhi kursuse II nädalavahetus

KONTAKT

Ametikoht	Nimi	Telefon	Meiliaadress
Noorteinstruktor	Urmas Piigert	384 9176, 525 3860	urmas.piigert@kailseliit.ee

KAITSELIIDU KOOL

2008. aasta II poolaasta kursuste kalender

Sapientia atque constantia virtute atque gladio pro patria!
Tarkuse ja püsivusega, vapruste ja mõõgaga isamaa eest!

Teatmiku eesmärgiks on jagada teavet Kaitseliidu Koolis korraldatavatest kursustest. Lisateavet kõigi kursuste kohta saab kursuse kontaktisikutelt ja Kaitseliidu kodulehelt. Kursustele saab registreeruda vahetu ülema ja maleva personalitöötaja kaudu.

Kontakt:

Tallinna mnt 2, 79601 Alu, Raplamaa
kool@kailseliit.ee
faks 717 9361

SISUKORD

KAITSELIIDU KOOL	1
TOIMUMISAJAD	2
ISIKUSLIKU ARENGUT JA EESTVEDAMISOSKUSI ARENDAVAD KURSUSED	3
JUHTIMINE PRAKTIKAS I.....	3
JUHTIMISKURSUS III.....	4
AVALIKU ESINEMISE KURSUS.....	5
KOOLITAMISOSKUSI JA VÄLJAÕPPE JUHTIMISE OSKUSI ARENDAVAD KURSUSED	6
INSTRUKTORIKURSUS.....	6
INSTRUKTORI TREENERI KURSUS.....	7
VÄLJAÕPETEHOLOGIA KURSUS / ÕPEKAVADE KOOSTAMINE.....	8
SÕJAVÄELISE JUHTIMISE TASEMEKURSUSED	9
RESERVOHVITSERI KURSUS KAITSELIIDUS (KOMPANIILEM) ROKKI (K) IV.....	10
RESERVANEMALLOHVITSERI KURSUS KAITSELIIDUS (RÜHMVANEM) RVAKKI (RV) III.....	11
SÕJAVÄELISE JUHTIMISE TÄIENDKURSUSED	11
KAITSELIIDU LASKEINSTRUKTORI KURSUSE I ETAPP (ÕPELASKMINE).....	11
SÕJAVÄELISE JUHTIMISE ERIALAKURSUSED	12
FORMEERIMISINSTRUKTORI KURSUS.....	12
FORMEERIMISPUNKTI JUHTKONNA KURSUS.....	13
FORMEERIMISKESKUSE STAABIKURSUS.....	13
ORGANISATSIOONI SISSELAMISKURSUSED	14
KAITSELIITU TUTVUSTAV KURSUS.....	14
KAITSELIIDU KOOLI EGIDI ALL TOIMUVAD KURSUSED	15
NOOREMALLOHVITSERI KURSUS KAITSELIIDUS RNAKKI VIII.....	15
VABATAHTLIKU NOORTEJUHI KURSUS.....	16

TOIMUMISAJAD

AUGUST

Nädal	Kuupäev	Kursus
33	16. august	ROKKI (K) katsed
33	16. august	RVAKKI (RV) katsed
33	16. august	RNAKKI Harju malevas katsed
34	23. august	RNAKKI Alutaguse malevas katsed
35	25.-29. august	Instruktorikursus

SEPTEMBER

Nädal	Kuupäev	Kursus
36	2.-7. september	Formeeri keskuse staabikursus
37	12.-14. september	ROKKI (K) I nädalavahetus
37	12.-14. september	Juhtimine praktikas I
38	19.-21. september	RVAKKI (RV) I nädalavahetus
38	19.-21. september	RNAKKI Alutaguse malevas I nädalavahetus
38	19.-21. september	RNAKKI Harju malevas I nädalavahetus
39	22.-26. september	Instruktorikursus

OKTOOBER

Nädal	Kuupäev	Kursus
40-41	29. september – 3. oktoober,	Väljaõppetehnoloogia kursuse I etapp,
	6.-10. oktoober	ROKKI (K) II nädalavahetus
40	3.-5. oktoober	RVAKKI (RV) II nädalavahetus
41	10.-12. oktoober	Instruktori treeneri kursus
42	13.-16. oktoober	RNAKKI Alutaguse malevas II nädalavahetus
42	17.-19. oktoober	RNAKKI Harju malevas II nädalavahetus
42	17.-19. oktoober	Formeeriinstruktori kursus
42	17.-19. oktoober	Vabatahtliku noortejuhi kursuse I nädalavahetus
42	18.-19. oktoober	Formeeriisepunkti juhtkonna kursus
43	20.-22. oktoober	Availiku esinemise kursus
43	24.-26. oktoober	RVAKKI (RV) III nädalavahetus
44	31. oktoober – 2. november	ROKKI (K) III nädalavahetus

NOVEMBER

Nädal	Kuupäev	Kursus
45	4.-5. november	Kaitsejõu tutvustav kursus
45	7.-9. november	RVAKKI (RV) IV nädalavahetus
45	7.-9. november	RNAKKI Alutaguse malevas III nädalavahetus
45	7.-9. november	RNAKKI Harju malevas III nädalavahetus
46	12.-16. november	Kaitsejõu lasketrinitori kursuse I etapp (õppelaskmine)
46	14.-16. november	Vabatahtliku noortejuhi kursuse II nädalavahetus
47-48	17.-21. ja 24.-28. november	Väljaõppetehnoloogia kursuse II etapp
47	21.-23. november	ROKKI (K) IV nädalavahetus
47	21.-23. november	RNAKKI Alutaguse malevas IV nädalavahetus
47	21.-23. november	RNAKKI Harju malevas IV nädalavahetus

DETSEMBER

Nädal	Kuupäev	Kursus
49	4.-7. detsember	Juhtimiskursus III
49	5.-7. detsember	RVAKKI (RV) V nädalavahetus
50	12.-14. detsember	ROKKI (K) V nädalavahetus

KAITSELIIDU KOOLI EGIIDI ALL TOIMUVAD KURSUSED
NOOREMALLOHVITSERI KURSUS KAITSELIIDUS RNAKKI VIII

SIHTRUPP

VABATAHTLIKUD	TEENISTUJAD
■ Jaopealik	-

TEEMA: Nooremallohvitseri väljaõpe

EESMÄRK: Kursuse eesmärgiks on anda kursuselasele teadmised, oskused ja hoiakud, mis vastavad jalaväejae ülemä, rahuaia struktuuris jaopealiku ametikoha nõuetele.

SISU

- Taktika alused
  - Administreerimisõpe
  - Jao lahingutegevuse juhtimise õpe
- Kursuse raames läbitakse juhtimiskursus praktikas I ja instruktorikursus.

EELDUKURSUSED: SBKKI või SBK

KOHT: Jõhvi, Tallinn

AEG

Nädal	Kuupäev	Lõpp	Kursus
33	16. august	16. august	RNAKKI Harju malevas katsed
34	23. august	23. august	RNAKKI Alutaguse malevas katsed
38	19. september	21. september	RNAKKI Alutaguse malevas I nädalavahetus
38	19. september	21. september	RNAKKI Harju malevas I nädalavahetus
42	17. oktoober	19. oktoober	RNAKKI Alutaguse malevas II nädalavahetus
42	17. oktoober	19. oktoober	RNAKKI Harju malevas II nädalavahetus
45	7. november	9. november	RNAKKI Alutaguse malevas III nädalavahetus
45	7. november	9. november	RNAKKI Harju malevas III nädalavahetus
47	21. november	23. november	RNAKKI Alutaguse malevas IV nädalavahetus
47	21. november	23. november	RNAKKI Harju malevas IV nädalavahetus

KONTAKT

Nimi	Telefon	Meiliaadress	Tegevusvaldkond
Täpsustamisel	-	-	RNAKKI Alutaguse malevas
Andres Ots	650 3246, 534 8432	andres.ots@mil.ee	RNAKKI Harju malevas

ORGANISATSIiooni SISSEELAMISKURSUSED KAITSELIITU TUTVUSTAV KURSUS

SIHTGRUPP

VABATAHTLIKUD	TEENISTUJAD
-	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kaadrikaitseväelased ■ Riigiametnikud

TEEMA: Kaitseliidu organisatsiooni tutvustus

EESMÄRK: Kursus annab uutele Kaitseliidu teenistujatele teadmisi Kaitseliidu ideeliste aluste, ülesannete ja organisatsiooni kohta, samuti igapäeva töö kohta Kaitseliidu peastaabis, Kaitseliidu Koolis, malevates ja eriorganisatsioonides ning tutvustab Kaitseliidu personalitööd.

SISU

- Kaitseliidu ideelised alused
- Kaitseliidu ülesanded, organisatsioon, areng ja prioriteetid
- Kaitseliidu peastaabi ülesanded ja organisatsioon
- Kaitseliidu eriorganisatsioonide ülesanded ja organisatsioon
- Kaitseliidu erinevate kogude ülesanded ja organisatsioon
- Kaitseliidu maleva külastamine
- Kaitseliidu Kool ja Kaitseliidu väljaõppesüsteem
- Personalitöö Kaitseliidus

EELDUSKURSUSED: Puuduavad

KOHT: Alu

AEG

Nädal	Kuupäev	Lõpp
45	4. novembril kell 10	5. novembril kell 16

KONTAKT

Ametikoht	Nimi	Telefon	Meiliaadress
Kooli ülem	ltn Riina Nemvalts	717 9365, 503 2251	riina.nemvalts@katseliit.ee

ISIKUSLIKKU ARENGUT JA EESTVEDAMISOSKUSI ARENDAVAD KURSUSED JUHTIMINE PRAKTIKAS I

SIHTGRUPP

VABATAHTLIKUD	TEENISTUJAD
<ul style="list-style-type: none"> ■ Rühmapealik ■ Rühmapealiku abi ■ Jaopealik ■ Naiskodukaitse ringkonna esinaine, aseesinaine, juhatuselise liige ■ Naiskodukaitse jaoskonna esinaine, aseesinaine, juhatuselise liige ■ Naiskodukaitse erialagrupi juht 	-

TEEMA: Ülesandepõhine juhtimine

EESMÄRK: Kursus annab teadmisi, oskusi ja hoiakud, mis võimaldavad ülesannete täitmisel paremini kasutada grupi ressursse ja juhtimisfunktsioone.

SISU

- Iseseisev otsuste vastuvõtmine eesmärgi täitmiseks
- Juhtimisfunktsioonide kasutamine
- Töö- ja toimimistingimused
- Otstarbekohane kommunikatsioon
- Grupi ressurside kasutamine
- Grupi normide määratlemine
- Kontroll arendusvahendina
- Allohvitseri juhtroll allüksuses
- Väärtuslik tagasiside ja eneserefleksioon

EELDUSKURSUSED: Puuduavad

KOHT: Alu

AEG

Nädal	Kuupäev	Lõpp
37	12. septembril kell 17	14. septembril kell 14.30

KONTAKT

Ametikoht	Nimi	Telefon	Meiliaadress
Inimressursi arendamise õppesuuna juhataja	Merle Kodu	717 9380, 505 6766	merle.kodu@katseliit.ee

JUHTIMISKURSUS III

SIHTGRUPP

VABATAHTLIKUD

- Malevkonnapealik
- Kompaniipealik
- Naiskodukaitse ringkonna esinaine

TEENISTUJAD

- Malevapealik
- Kaitseliidu peastaabi osakonna ülem/juhataja

TEEMA: Inimressursi juhtimise arengukava koostamine

EESMÄRK: Kursuse eesmärk on paremini kasutada ja arendada üksuse inimressursi. Osalejatel on võimalus kursuse jooksul välja töötada oma üksuse vastav arengukava.

SISU

- Juhtimise põhialused
- Üksuse huviobjektide defineerimine ja sõltuvusvahetkordade analüüsimine
- Üksuse ülima rolli analüüsimine, lähtudes enda ja teiste arusaamadest
- Üksuse visiooni, strateegia, taktika ja tegevuskava väljatöötamine
- Juhtimisalaste eesmärkide formuleerimine ja ressurside väljasegitamine
- Juhtimisalaste ülesannete määratlemine
- Üksuse normide määratlemine
- Üksuse tegevuskava I variandi väljatöötamine

EELDUSKURSUSED

- Juhtimiskursus I
- Juhtimiskursus II

KOHT: Alu

AEG

Nädal	Kuupäev	Lõpp
49	4. detsembril kell 10	14. septembril kell 14.30

KONTAKT

Ametikoht	Nimi	Telefon	Meiliaadress
Inimressursi arendamise õppe-suuna juhataja	Merle Kodu	717 9380, 505 6766	merlekodu@kaitseliit.ee

FORMEERIMISPUNKTI JUHTKONNA KURSUS

AEG

Nädal	Kuupäev	Lõpp
42	17. oktoobril kell 9	19. oktoobril kell 17

FORMEERIMISKESKUSE STAABIKURSUS

AEG

Nädal	Kuupäev	Lõpp
36	2. september	7. september

SIHTGRUPP

VABATAHTLIKUD	TEENISTUJAD
■ Täpsustamisel	■ Täpsustamisel

TEEMA, EESMÄRK, SISU, EELDUSKURSUSED: Täpsustamisel

KOHT: Alu

KONTAKT

Ametikoht	Nimi	Telefon	Meiliaadress
Kaitseliidu peastaabi operatiiv- ja väljaõppeosakonna väljaõppejaooskonna ülem	kpt Rein Luhaorg	717 9025, 528 6564	rein.luhaorg@kaitseliit.ee
Nooreminstruktor	v-srs Rainer Ristimets	717 9390, 520 3407	rainer.ristimets@kaitseliit.ee

SÕJAVÄELISE JUHTIMISE ERIALAKURSUSED FORMEERIMISINSTRUKTORI KURSUS

SIHTGRUPP

VABATAHTLIKUD	TEENISTUJAD
<ul style="list-style-type: none"> ■ Täpsustamisel ■ Täpsustamisel 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Täpsustamisel

TEEMA: Formeerimispunkti töö ja dokumentatsioon

EESMÄRK: Kursuse tulemusena on osalejatel informatsioon muudatustest formeerimispunkti töös ja dokumentatsioonis ning nad on ette valmistunud õppetöö läbiviimiseks formeerimispunkti juhtkonna kursusel.

SISU: Täpsustamisel

EELDUSKURSUSED: Täpsustamisel

KOHT: Alu

AEG

Nädal	Kuupäev	Löpp
42	17. oktoobril kell 19	19. oktoobril kell 17

KONTAKT

Ametikoht	Nimi	Telefon	Meiliaadress
Kaitsejõudude peastaabi operatiiv- ja väljaõppeosakonna väljaõppejaoskonna ülem	kpt Rein Luhaorg	717 9025, 528 6564	rein.luhaorg@kaitseliit.ee
Nooreminstruktor	v-srs Rainer Ristimets	717 9390, 520 3407	rainer.ristimets@kaitseliit.ee

AVALIKU ESINEMISE KURSUS

SIHTGRUPP

VABATAHTLIKUD	TEENISTUJAD
-	<ul style="list-style-type: none"> ■ Malevapealik ■ Maleva staabiülem ■ Maleva väljaõppeülem ■ Kaitsejõudude peastaabi osakonna ülem/juhataja ■ Kaitsejõudude peastaabi jaoskonnaülem/juhataja ■ Naiskodukaitse instruktor ■ Noorteinstruktor ■ Referent

TEEMA: Avalik esinemine

EESMÄRK: Kursuse eesmärk on anda teadmisi ja oskusi presentatsiooni kavandamiseks ja esitamiseks ning oma organisatsiooni esindamiseks.

SISU

- Ettekande eesmärgi määratlamine ja ajakava koostamine
- Ettekande kirjutamine lähtuvalt kõne eesmärgist ja kuulajaskonnast
- Esitusmeetodi valimine
- Ruumielementide otstarbekas paigutamine
- Tehniliste abivahendite kasutuskorda seadmine
- Oma isiku kasutamine esinemise mõju suurendamiseks (kehahoid, žestid, miimika, silmside kuulajaskonnaga, häälekasutus, välimuse korrastamine)

EELDUSKURSUSED: Puuduavad

KOHT: Alu

AEG

Nädal	Kuupäev	Löpp
43	20. oktoobril kell 10	22. oktoobril kell 15

KONTAKT

Ametikoht	Nimi	Telefon	Meiliaadress
Naiskodukaitse kursuste koolitusspetsialist	Nele Sarrapik	717 9376, 5664 5581	nele.sarrapik@kaitseliit.ee

KOOLITAMISOSKUSI JA VÄLJÄÖPPE JUHTIMISE OSKUSI ARENDAVAD KURSUSED INSTRUKTORIKURSUS

SIHTGRUPP

VABATAHTLIKUD (AUGUST)	TEENISTUJAD (SEPTEMBER)
<ul style="list-style-type: none"> ■ Malevkonnapealik ■ Rühmapealik ■ Rühmapealiku abi ■ Jaopealik ■ Naiskodukitse vabatahtlik instruktor ■ Noorte Kotkaste rühmapealik / Kodutütar-de rühmananen 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Maleva instruktor ■ Maleva nooremstruktor

TEEMA: Instrueeriv õpetamine

EESMÄRK: Kursuse eesmärk on anda kursustlastele oskused efektiivse õppetunni läbi viimiseks.

SISU

- Eesmärgipärane klassitunni metoodiline kavandamine ja ettevalmistamine
- Eesmärgipärane instrueeriva ja harjutava klassitunni läbiviimine
- Õppetöö läbiviimiseks õpilajakesete meetodite kasutamine
- Oma õpivajaduste reflekteerimine
- Aitava ja arengupotentsiaalile suunatud tagasiside andmine
- Kursusele eelneb kaugõppevormis koodutöö.

EELDUSKURSUSED: SBKKI/SBK või NKK BVÖ

KOHT: Alu

AEG

Nädal	Kuupäev	Lõpp
35	25. augustil kell 10	29. augustil kell 14
39	22. septembril kell 10	26. septembril kell 14

KONTAKT

Ametikoht	Nimi	Telefon	Meiliaadress
Inimressursi arendamise õppesuuna juhataja	Merle Kodu	717 9380, 505 6766	merle.kodu@kaitseliit.ee

SÕJAVÄELISE JUHTIMISE TÄIENDKURSUSED KAITSELIIDU LASKENSTRUKTORI KURSUSE I ETAPP (ÕPPELASKMINE)

SIHTGRUPP

VABATAHTLIKUD	TEENISTUJAD
<ul style="list-style-type: none"> ■ Kompaniipealik ■ Rühmapealik ■ Rühmapealiku abi ■ Jaopealik 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Maleva instruktor ■ Maleva nooremstruktor ■ Relvur

TEEMA: Laskmiste läbiviimine

EESMÄRK: Kursuse lõpetanu on võimeline tegutsema laskenstruktorina õppelaskmiste läbiviimisel ühest relvaväljast (kuni 20 mm käsituli relv).

SISU: Õppelaskmiste planeerimine, ohutushoid õppelaskmiste planeerimisel ja läbiviimisel, laskeasjandus, laskeväljaõpe ja relvade käsitemise ohutuseeskirjad. Kursusele eelneb kaugõppevormis koodutöö. Stationaarõppele järgneb õppepraktika.

EELDUSKURSUSED

- Vähemalt RNAKKI, NAK või muu jaoülema kvalifikatsiooni andnud kursus
- Esmaabikursus (16 t)
- Instruktorikursus

KOHT: Männiku

AEG

Nädal	Kuupäev	Lõpp
46	12. novembril kell 19	16. novembril kell 17

KONTAKT

Ametikoht	Nimi	Telefon	Meiliaadress
Nooremstruktor	v-srs Rainer Ristimets	717 9390, 520 3407	rainer.ristimets@kaitseliit.ee

RESERVVANEMALLOHVITSERI KURSUS KAITSELIIDUS (RÜHMAVANEM)
RVAKKI (RV) III

SIHTGRUPP

VABATAHTLIKUD	TEENISTUJAD
<ul style="list-style-type: none"> Rühmapealiku abi 	-

TEEMA: Reservvanemallohvitseri väljaõpe

EESMÄRK: Kursuse eesmärgiks on anda kursuselasele teadmised, oskused ja hoiakud, mis vastavad jalaväerühma vanema, rahuaja struktuuris rühmapealiku abi ametikohta nõuetele.

SISU

- Lahingutegevuse võime tagamine
- Lahingutegevuse juhtimise õpe
- Administreerimine
- Lõpuharjutus

EELDUSKURSUSED

- RVAKKI, NAK mõni muu jaoülemale kvalifikatsioonil andnud kursus
- Instruktorikursus (soovitavalt)
- Juhtimine praktikas 1 (soovitavalt)

KOHT: Alu

AEG

Nädal	Algus	Lõpp	Üritus
33	16. augustil kell 10	16. augustil kell 17	RVAKKI (RV) katsed
38	19. septembril kell 19.30	21. septembril kell 17	RVAKKI (RV) I nädalavahetus
41	10. oktoobril kell 19.30	12. oktoobril kell 17	RVAKKI (RV) II nädalavahetus
43	24. oktoobril kell 19.30	26. oktoobril kell 17	RVAKKI (RV) III nädalavahetus
45	7. novembril kell 19.30	9. novembril kell 17	RVAKKI (RV) IV nädalavahetus
49	5. detsembril kell 19.30	7. detsembril kell 17	RVAKKI (RV) V nädalavahetus
4	23. jaanuaril kell 19.30	25. jaanuaril kell 17	RVAKKI (RV) VI nädalavahetus
8	20. veebruaril kell 19.30	22. veebruaril kell 17	RVAKKI (RV) VII nädalavahetus
10	6. märtsil kell 19.30	8. märtsil kell 17	RVAKKI (RV) VIII nädalavahetus
12	20. märtsil kell 19.30	22. märtsil kell 17	RVAKKI (RV) IX nädalavahetus
14	3. aprillil kell 19.30	5. aprillil kell 17	RVAKKI (RV) X nädalavahetus
20	13. mail kell 19.30	17. mail kell 17	RVAKKI (RV) taktikanädal
24	13. juunil kell 11	13. juunil kell 13	RVAKKI (RV) lõpetamine

KONTAKT

Ametikoht	Nimi	Telefon	Meiliaadress
Instruktor	n-It'n Deiv Bogens	717 9363, 527 7944	deiv.bogens@kaitseliit.ee
Instruktor	kpt Erik Niine	717 9060, 5380 7651	erik.niine@kaitseliit.ee

INSTRUKTORI TREENERI KURSUS

SIHTGRUPP

VABATAHTLIKUD	TEENISTUJAD
<ul style="list-style-type: none"> Malevkonnapealik Kompaniipealik Instruktorikursuse vastava soovitusega lõpetanud kursuselane 	<ul style="list-style-type: none"> Instruktorikursuse vastava soovitusega lõpetanud kursuselane

TEEMA: Õppetreeningute läbiviimine

EESMÄRK: Kursus annab osavõtjale võimaluse tutvuda Kaitseliidus esitatavate nõuete ja ootustega õpetajatele juhtimis- ja instruktorikursustel ning malevas vabatahtlike instruktorite juhendajana tegutsedes.

SISU

Tegemist on instruktorikursuse jätkukursusega, mis sisaldab järgmisi punkte:

- erinevate tasemetega / diferentseeritud õppetöö väljaselgitatud eelteadmiste alusel;
- individuaalne abi ja juhendamine;
- enesega vastandamise meetodi kasutamine;
- videotagasiside kasutamine arengu eesmärgil;
- inimloomuse tundmine ja selle mõju õppetööle;
- isikliku autoriteedi saavutamise kvaliteedi ja tunnustuse kaudu;
- tegevusele hinnangute andmine määratletud kriteeriumide raames;
- kaasvastutus oma arengu eest.

Süvendatakse ka õppetöö ettevalmistamise ja läbiviimise oskusi.

Kursusele eelneb kaugõppevormis kodutöö.

Kursusele järgneb praktika.

EELDUSKURSUSED: Instruktorikursus

KOHT: Alu

AEG

Nädal	Kuupäev	Lõpp
42	13. oktoobril kell 10	16. oktoobril kell 16

KONTAKT

Ametikoht	Nimi	Telefon	Meiliaadress
Inimressursi arendamise õppesuuna juhataja	Merle Kodu	717 9380, 505 6766	merle.kodu@kaitseliit.ee

VÄLJAÕPPETEHNOLOOGIA KURSUS / ÕPPEKAVADE KOOSTAMINE

SIHTGRUPP

VABATAHTLIKUD	TEENISTUJAD
<ul style="list-style-type: none"> ■ Väljaõppe arendamise või uuendamisega tegelev eritorjantsiooni liige 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Väljaõppe arendamise või uuendamisega tegelev kaadrikaitseväälane/riigiametnik

TEEMA: Pädvuspõhise õppekava koostamine

EESMÄRK: Kursus annab võimaluse omandada niisugused teadmised, oskused ja hoiakud, mis on vajalikud uute kursuste väljatöötamiseks ja olemasolevate uuendamiseks iseseisvalt või töögruppides. Iah tuude väljaõppe tehnoloogilisest mudelist (*Systems Approach to Training*) ning inimkesksest õppimis- ja juhtimisteooriatest.

SISU

- Väljaõppetehnoloogia mudeli kasutamine
  - Taksonoomia
  - Funktsioonianaalüüs
  - Funktsioonikirjelduse väljatöötamine
  - Väljaõppe vajaduse määratlemine ja õpieesmärkide sõnastamine
  - Kursuse sisu, struktuuri, vajaduste ja meetodite määratlemine
  - Kursusekava, ainekava ja tunnikava väljatöötamine
  - Protessikontroll, tulemuskontroll ja eesmärgikontroll
  - Hinnang väljaõppele ja õppekava/kursusekava revideerimine
- EELDUSKURSUSED**
- Instruktorikursus
  - Instruktori treeneri kursus (soovitavalt)

KOHT: Alu

AEG

Nädal	Kuupäev	Lõpp	Kursus
40-41	29. septembril kell 10	3. oktoobril kell 13	Väljaõppetehnoloogia kursuse I etapp
	6. septembril kell 10	10. oktoobril kell 13	
47-48	17. novembril kell 10	21. novembril kell 13	Väljaõppetehnoloogia kursuse II etapp
	24. novembril kell 10	28. novembril kell 13	

KONTAKT

Ametikoht	Nimi	Telefon	Meiliadress
Kooli ülem	ltn Riina Nemvalts	717 9365, 503 2251	riina.nemvalts@kaitseliit.ee

SÕJAVÄELISE JUHTIMISE TASEMEKURSUSED

RESERVVOHVITSERI KURSUS KAITSELIIDUS (KOMPANIILÜLEM) ROKKI (K) IV

SIHTGRUPP

VABATAHTLIKUD	TEENISTUJAD
<ul style="list-style-type: none"> ■ Kompaniipealik ■ Üksikkompaniit pealik ■ Malevkomnapealik 	-

TEEMA: Reservvohvitseri väljaõpe

EESMÄRK: Kursuse eesmärgiks on anda kursuselasele teadmised, oskused ja hoiakud, mis vastavad jalaväekompaniit ülema abi, rahnaja struktuuri kompaniipealiku ametikoha nõuetele.

SISU

- Taktika alused
  - Juhtimine
  - Väljaõppe planeerimine, organiseerimine, juhtimine
  - Personali juhtimine
  - Administreerimine
- EELDUSKURSUSED**
- ROKKI (R), ROK (R) või mõni muu rühmaülema kvalifikatsiooni andnud kursus
  - Instruktorikursus (soovitavalt)
  - Juhtimine praktikas I või juhtimiskursus I (soovitavalt)
  - Laskeinstruktori kursuse I etapp (õppelaskmine) (soovitavalt)

KOHT: Alu

AEG

Nädal	Kuupäev	Lõpp	Kursus
33	16. augustil kell 9.30	16. augustil kell 16	ROKKI (K) katsed
37	12. septembril kell 20	14. septembril kell 18	ROKKI (K) I nädalavahetus
40	3. oktoobril kell 20	5. oktoobril kell 18	ROKKI (K) II nädalavahetus
44	31. oktoobril kell 20	2. novembril kell 18	ROKKI (K) III nädalavahetus
47	21. novembril kell 20	23. novembril kell 18	ROKKI (K) IV nädalavahetus
50	12. detsembril kell 20	14. detsembril kell 18	ROKKI (K) V nädalavahetus
3	16. jaanuaril kell 20	18. jaanuaril kell 18	ROKKI (K) VI nädalavahetus
7	13. veebruaril kell 20	15. veebruaril kell 18	ROKKI (K) VII nädalavahetus
11	13. märtsil kell 20	15. märtsil kell 18	ROKKI (K) VIII nädalavahetus
17	21. aprillil kell 20	26. aprillil kell 16	ROKKI (K) taktikanädal
24	13. juunil kell 11	13. juunil kell 13	ROKKI (K) lõpetamine

KONTAKT

Ametikoht	Nimi	Telefon	Meiliadress
Vaneminstruktor	kpt Argo Näkk	717 9363, 5346 4937	argo.nakk@kaitseliit.ee

Snaiprivastased tehnoloogiad ja vastumeetmed

Tekst: REIMO SOOSAAR,
Kaitseliidu Tartu malev

Miks on snaiper nii eriline? Ta on ohtlik ja nähtamatu vastane. Ta mõjutab oluliselt vaenlase käitumist nii füüsiliselt kui ka psühholoogiliselt, enamjaolt vastase liikumist aeglustades ja seetõttu ressurside kulu suurendades. Ainuüksi tema olemasolu mõjub vastase moraali langetavalt ja nõuab ebaoproportsionaalselt suuri vastumeetmeid. Ta on täpne ja eksib harva, tema abivahenditeks on optilise sihikuga täpsusrelv ja professionaalsed vaatlusseadmed. Tal on mitmeid nimesid: täpsuslaskur ja snaiper (erinevus seisneb koolituse sügavuses ja efektiivses laskekauguses, kuid ühiseks tunnuseks on võime lasta täpselt ja valida märklauda, olles sellega ohuks olulisele elavjõule ning mõjutades seetõttu väga tugevalt vastase võitlusvõimet ja moraali).

INTELLIGENTNE RELV

Snaiprid on olnud läbi aegade üheks kuluefektiivseimaks sõjapidamisvahendiks, sest nad on täpsed. Keskmiselt kuluvat ühe snaipri poolt tabatud vastase kohta 1,5 padrunit. Snaiprite põhjustatud kaotused on suured. Nad on tabanud vastavalt ettenähtud ülesannetele kõrgeid ohvitseri ja tähtsusega reavõitlejaid (sidemehed, tulejuhid, kuulipildurid). Nende efektiivsus on suur. Kasutades olemasolevaid "edetabeleid" (siinkohal rõhutame, et autor ei heroiseeri suurte inimhulkade tapmist, vaid näitab, kui efektiivseks on snaiprid oma ülesannete täitmisel osutunud), saab suurte ilmasõdade kohta öelda, et kinnitatud andmetel:

- suutsid Esimese maailmasõja kaevikulahingutes kaheksa parimat (kõige efektiivsemaks osutus Kanada snaiper Francis Pegahmagabow 378 tapetuga) kõrvaldada võitlusest 1031 vastast;

- Teises maailmasõja aastatel, kui nähti snaiprite laialdast kasutamist kõikvõimalikes piirkondades ja oludes, osutus kõige kõvemaks meheks soomlane Simo Häyhä, kes tegi Talvesõja aegu mõne kuu jooksul kinnitatud andmetel 542 surmavat lasku; kümne parima täpsuslaskuri koguskooriks oli 4611, 60 parimal 16 966 tapetut.

Need arvud näitavad, miks snaipreid nii tõsiselt kardetakse.

Ka uuema aja mittekonventsionaalsetes konfliktides on täpsuslaskjad ja snaiprid olulise tähtsusega – nad võimaldavad väga selektiivselt märke tabada (intelligentne relv) ja samas hoida kõrvalisi kahjusid minimaalsestena. See on vajalik eeskätt linnatingimustes ja sõjas terrorismi vastu, kui vastase võitlejad ja kohalik tsiviilelanikkond on tihsti segunenud, tehes pommide ja muude suurema purustusjõuga relvade kasutamise peaaegu võimatuks. Teiseks oluliseks snaipri eeliseks on eitatavus – nende kui sõjajõudude kasutamise võimalikkus riigis, millega ei olda sõjajalal. Lennukipommi kasutamine sellisel juhul oleks diplomaatiliselt vastuvõetamatu, samas eriuksuse snaiprimeeskonna kasutamine võimaldab nt ebasoovitava isiku kõrvaldada ilma liigse kärata.

KURNAV VASTANE

Paraku kasutavad ka terroristid ja sissid täpsuslaskureid, mis on suureks ohuks sõbralikele jõududele. Terroristlikud laskurid ei pruugi olla kuigi hea väljaõppega, enamjaolt seisneb nende koolitus optilise sihikuga püssi elementaarse kasutamise oskuses ja nende efektiivne laskekaugus ei ületa mõndasadat meetrit. Kuid nende tegutsemine

nõuab ebaoproportsionaalselt suurt vastutegutsemist. Näiteks Iraagis Al-Fallūjah's oli üks snaiper roninud mošee torni ja tulistas sealt koalitsioonivägede pihta, pannes sellega terve Ameerika merejalaväekompanii tükiks ajaks kõhuli maha ja varjuma. Ka põhjustas see ebaoproportsionaalselt suure vastuse, sest ameeriklased olid sunnitud kasutama ära palju mitmesugust käsi- ja tankitõrjerelvade moonu, kuni lõpuks kõrvaldati torn tankikahurite tulega. Sellised rünnakud kulutavad palju ressursse, sest vastuses kasutatakse helikoptereid, lähitoetuslennukeid, suurtükiväge jne, ning põhjustavad suurt psühholoogilist survet (nähtamatu ja piisavalt täpse tulega vaenlane).

Snaiprid on olnud läbi aegade üheks kuluefektiivseimaks sõjapidamisvahendiks, sest nad on täpsed.

Tekib küsimus, miks lubatakse vastase snaipri jahtimisel suurema jõu kasutamist olukorras, kui vastase võitleja on tsiviilisiku-

te või -objektide seas ja võimsamate relvade kasutamine toob kaasa kõrvalisi ohvreid. Meenutagem, et eelnevalt sai juba mainitud, et mingi (enamjaolt pehme, s.o personaalvastase) ülesande täitmiseks on hea kasutada snaiprit, sest too valib oma märki ja minimeerib sellega ka kõrvalised kahjud. Ehk võib siin lähtuda poliitiliselt ebakorrektest mõttest, et parem nemad kui meie?

MASKEERIMISOSKUSE OLULISUS

Et snaiprid ja täpsuslaskurid on niivõrd efektiivsed, on vaja kasutusele võtta meetmeid nende avastamiseks ja kõrvaldamiseks. Snaipri peamiseks tööriistaks on optilise sihikuga täpsuspüss. Kui raskendada selle relva kasutamist, muutub ka snaiper ebaefektiivseks ega saa oma ülesannet täita.

Kuidas nii ohtlikku vastast avastada? Visuaalselt? See ei ole lihtne, sest snaiprite maskeerimisoskus on

Foto 1. Maskeeritud laskur. Foto: Internet.

Foto 2. Maskeeritud laskur.
Foto: Custom Concealment Inc.

väga hea. Vaadeldagem fotosid 1 ja 2, millel kujutatu on pildistamiseks lavastatud koos väikeste defektidega, mis võimaldaksid snaipri asukohta näha.

Foto 1 on nähtavas spektris, foto 2 on pildistatud läbi infrapunakaamera (snaiper asub puu kõrval). Kui vaataja snaipri asukohta ei tea ja too on kasutanud täielikku maskeerimisoskust, jääb ta nähtamatuks, sest ta ei eristu ümbritsevast keskkonnast. Mida ette võtta?

SNAIPRIVASTASED MEETMED

Inglise keeles kasutatakse terminit *Counter Sniper Technology* (edaspidi lühendina CST) ehk snaiprivastased tehnoloogiad. Snaiprile on nende tundmine vajalik kahel põhjusel:

- peamise snaiprivastase vahendina kasutatakse teist snaiprit ning CST tähendab talle olulisi vahendeid, võimaldamaks tuvastada vaenuliku snaipri olemasolu lähipiirkonnas ja määramaks tolle asukohta;
- neid tehnoloogiaid võidakse kasutada snaipri enda vastu, takistamaks tema põhiülesande täitmist.

Snaipril on oluline teada snaiprivastaste tehnoloogiate võimalusi ja rakendamisel ilmnevaid piiranguid, et ta saaks kaitstes kasutada neid vaenulike snaiprite vastu ja rakendada ründel sobivaid vastumeetmeid vaenlase poolt kasutatavatele CST-le.

Alates snaiprite laialdasemast kasutuselevõtust on peamiseks snaipri olemasolu ja asukoha määramise meetodiks snaipri provotseerimine või ahvatlemine pettemärgi pihta tulistama. Lasu heli järgi püütakse siis määrata snaipri asukohta. Mõistagi ei ole see eriti ohutu ja töökindel meetod, seepärast on praegu võetud kasutusse kaks CST alaliiki: reaktiivsed ja proaktiivsed ehk siis vastavalt tagantjärele töötavad ja ennetavad. Reaktiivsed süsteemid on praegu levinumad, sest need on lihtsamad ja samas ka passiivsed – seadmed ise ei kiirga mingisugust elektromagnetlainet. Sellest tulenevat on reaktiivsed süsteemid ka raskemini avastatavad.

REAKTIIVSED CSTd

Reaktiivsed snaiprivastased tehnoloogiad töötavad analoogiliselt ajaloolise lahendusega – oodatakse lasu toimumist ja alles pärast seda püütakse erinevate meetoditega laskja ligikaudne asukoht määrata. Kasutada saab ka automaatset sensori ja relva komplekti, mis tuvastab laskja ligikaudse asukohta ja tulistab selle pihta. Neid saab kasutada näiteks suuremate objektide kaitseks.

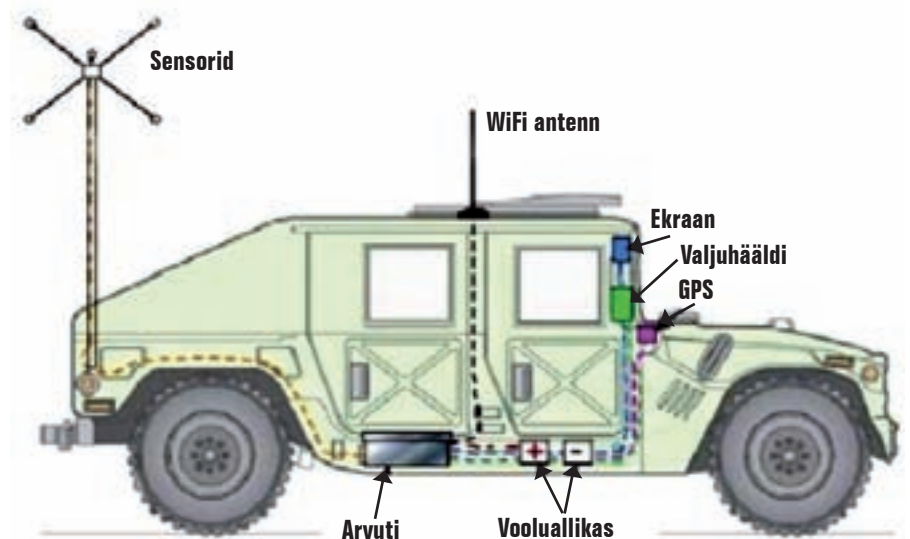

Foto 3. Mitmest mikrofonist koosnev andur.
Foto: Sniper Worx

- Reaktiivseid süsteeme on kolme liiki:
- lasu heli järgi asukohta tuvastavad;
  - optoakustilised – heli ja suudmeleeki tuvastavad;
  - ainult suudmeleeki tuvastavad seadmed.

Enamik reaktiivseid snaiprivastasteid süsteeme põhineb lasu heli tuvastamisel ja analüüsil, kasutades selleks tundlike mikrofonide ahelaid (foto 3) ja arvuteid. Mikrofonide süsteem tuvastab lasu ja kuuli ühelikiirusest tuleneva lööklaine heli. Arvuti töötleb saadud akustilist infot ja kuvab kiirelt operaatori ekraanile lasu asukohta asimuudi, kõrguse ja kauguse, andes sellega teada laskja ligikaudse asukohta. Selline süsteem võib töötada iseseisvalt või osana suuremast võrgust.

Selline heli tuvastamise süsteem võib olla staatiline, mis kaitseb konkreetset rajatist, või mobiilne – sõidukile paigutatuna või sõdu-

Joonis 1. Boomerang II. Foto: Sniper Worx

rite poolt kaasaskantavana kaitseb see patrulle ja konvoisid. Tüüpiline mobiilne lasu heli tuvastav süsteem on BBN Technologies' (Cambridge, Massachusetts) toodetav Boomerang II (joonis 1).

Boomerang II kasutab meritähe-laadselt paigutatud seitsmest mikrofonist koosnevat masti otsa asetatud süsteemi, mis annab pärast lasu tuvastamist operaatorile visuaalse ja helisignaali. Ekraanile kantakse laskja ligikaudse asukoha asimuut ja kõrgus. Süsteemi reaktsiooniaeg on alla 2 sekundi.

Teise võimalusena saab ära kasutada suudmeleegi tuvastamist selle soojuskiirguse järgi. Seadmeid, kus on ühendatud lasuheli ja suudmeleegi tuvastamine, nimetatakse optoakustilisteks. Mikrofonide kõrval kasutatakse keskinfrapunaspektrit registreerivaid kaameraid. Selline kaamera teeb 120 võtet sekundis ja on võimeline avastama suudmeleegi ajaga alla 100 ms. Kaamera vaatevälja ulatus on 140–360°, seega saab väheste kaamerate abil katta kogu ümbruse. Üheks sellise süsteemi näiteks on Viper.

On ka selliseid süsteeme, mis kasutavad ainult infrapunakaameraid.

REAKTIIVSETE CSTde VASTUMEETMED

Akustilistel, optoakustilistel ja optilistel CSTdel on neli peamist vastumeedet:

- summutatud relvad,
- alahelikirusega laskemoon,
- varjatud laskekohad,
- laskmine suurtelt kaugustelt.

Snaiprirelvasüsteemile summuti lisamine kas kahandab tunduvalt või lausa kõrvaldab suudmeleegi ja lasuheli, kuid tavamoon kasutades ei saa kõrvaldada kuuli ülehelikirusest tingitud lööklainet. Kasutades summutit ja alahelikirusel moona, kõrvaldatakse kõik reaktiivsete CST-de indikaatorid (lasuheli, kuuli lööklaine, suudmeleek). Selle juures on puudusteks kehvem ballistika ja väiksem efektiivne laskekaugus. Snaiper võib ka lihtsalt teha oma laskekoha varjatuks – näiteks asub see siseruumides või on muidu varjatud.

Seetõttu on lasuheli summutatud ja suudmeleek peidetud. Peidetud laskekoht ongi üks peamisi kaitsevahendeid erinevate detektorite eest.

Kõikidele reaktiivsetele süsteemidele on iseloomulikuks suur avastamise tõenäosus, kuid laskja asukoha määramise täpsus ei ole alati kiita. Määratud asimuudi, kõrguse ja kauguse vead on sedavõrd suured, et mida kaugemal on snaiper snaiprivastast seadme, seda väiksem on ka tema asukoha määramise täpsus. Näiteks PDCue (*Projectile Detection and Cueing*) suunavektori suunamistäpsuseks on $\pm 6^\circ$, seega määratakse 750 m kaugusel asuva snaipri asukoht 158 m laiuse maa-alaga. Linnatingimustes vastab selline ala hulgaliselt võimalikele laskekohtadele. Boomerang II süsteemi suunavektori täpsus on $\pm 2,5^\circ$, mis määrab sama kauguse puhul 65 m laiuse ala, seegi on aga piisavalt suur mitme laskekoha jaoks. Samas on tähtis mainida, et kui kasutada mitmest reaktiivsest süsteemist moodustatud võrku, suureneb oluliselt ka laskekoha määramise täpsus.

Järgmiste põlvkondade seadmed võivad kasutada juba infrapunakaameraid kuuli lennu jälgimiseks või LIDARit (*Light Detection and Ranging*, st valguse tagasipeegeldumisel põhinev aktiivse kaugseire meetod) kuuli poolt põhjustatud rõhuhäirete jälgimiseks atmosfääris koos tavapärase akustiliste seadmetega. Ka võivad mobiilsed sensorid olla paigutatud väikeste robotite peale või olla kinnitatud helikopterite külge.

PROAKTIIVSED CSTd

Ennetavad seadmed on ka aktiivsed seadmed, mis kasutavad ära nn kassisilmaefekti, st, et objektiivi läätsele langev valgus peegeldub osaliselt tagasi. Kui valgustamiseks kasutada laserit, on selle tekitatud peegeldus palju intensiivsem. Sellised süsteemid põhinevad enamjaolt infrapunakaameral ja tagasipeegeldunud infrapuna (tavaliselt 808 nm) laserivalgusel. Infrapunalaserit kasutatakse just sellepärast, et see võimaldab varjatud vaatlemist (laserikiir ei ole silmale nähtav) nii öösel kui ka päeval. Siiski peab meeles pidama, et seda liiki tehnoloogiat avastab tegelikult optilise seadme (peegli, bi-

Foto 4. Pilt läbi Mirage 1200. Foto: Sniper Worx

noklit, optilise sihiku, tulejuhtimises kasutatava laserkaugusmõõtja, tankitõrjerelva sihiku jne).

Tüüpiline proaktiivne seade on Mirage 1200 (efektiivne avastuskaugus on umbes 1400 m, vaatevälja suurus 5° , kaaluga umbes 2 kg, tootjaks Torrey Pines Logic, USA), mis kujutab endast suurema binokli laadset seadet. Selle seadme operaator valgustab võimalikke snaipri peidukohti ja näeb koheselt teda jälgivate optiliste seadmete peegeldusi. Foto 4 näitab, kuidas seda seadet kasutades selgub, et täiesti ilmetu objekti varjus on tõsine oht.

Proaktiivsed seadmed võivad olla käeshoitavad, statsionaarsed või mobiilsed. Nendega saab täiendada ka muid süsteeme, nt eespool kirjeldatud reaktiivseid avastusvahendeid või firma FLIR kaameraid.

Sarnaselt Mirage 1200-le töötab ka sõidukile monteeritud seade BOSS (*Battlefield Optical Surveillance System*, USAF/USA). Lisaks optika tuvastamisele suunab see avastatud optikaseadmele laserikiire, st "valgustab" seda. Seda laseritappi saab kasutada ära näiteks laserjuhitava relva märgile juhtimiseks. Kuna laserit kasutatakse optikaseadme otsimiseks, on loomulik, et sama laserit võib ära kasutada ka tõsisemaks eesmärgiks, viisakas keeles "optilise seadme neutraliseerimiseks", sisu-

Foto 5. BOSS. Foto: www.defensereview.com

liselt optilise sihiku korral laserikiire optikast läbilaskmiseks ja sellega snaipri pimestamiseks. Pimestamine tähendab siin silma hävimist. Üks selliseid laserseadmeid on Stingray.

Teine mure proaktiivsete CSTde puhul on see, et seade tuvastab tagasi-pegeldust vaid mingilt optiliselt pinnalt. Selleks võib olla kaleidoskoop väikese lapse, taskupeegel edeva teismelise või tõesti SVD vaatlejat sihtiva snaipri käes. Linnatingimustes on vägagi tõenäoline, et iga peegeldus ei ole tule vaenulikult seadmelt ning tegeliku peegeldusallika väljaselgitamine on ülimalt oluline.

Kuna laseritel põhinevate seadmete kasutuselevõtt kogub pidevalt populaarsust, on oluline, et igasugune optiline seade saaks endale laserfiltri ohtliku kiirguse neutraliseerimiseks. Ka igat liiki laserkaugusmõõtjate kasutamine näitab kasvavat trendi, põhjustades filtrite ilmumise isegi tavalistele kaitseprillidele. Kõik proaktiivsed seadmeid ei pea olema ilmtingimata kõrgtehnoloogilised, läbi saab ka lihtsamini, kasutades võimalike laskekohtade valgustamiseks intensiivse valgusega prožektoreid. Selle peegeldused on ka palja silmaga nähtavad.

Loomulikult töötab see lihtne vahend kõige paremini hämaras, kuid ka päevalgel võib sellest abi olla, kui kasutada piisavalt tugevaid valgusteid. Igal juhul on laseri poolt valgustamine ohtlik ja nõuab snaipri (ja miks ka mitte mõnda muud optilist seadet kasutava sõduri) vastumeetmeid.

PROAKTIIVSETE CSTde VASTUMEETMED

Snaiprile on optilised seadmed väga olulised ning optiline sihik koos relvaga ka peamiseks hädavarvilikuks töövahendiks. Seega on vaja kasutada mingeid vastumeetmeid, kaitsemaks ennast laseri poolt avastamise ning võimaliku pimestamise eest.

Pegeldus sihiku läätsetel on ohtlik. Üpris palju snaipreid on hukkunud seetõttu, et nende optilist sihikut on nähtud just peegelduse tõttu. Isegi kui snaipri ei hukku, tähendab paljastamine tema ülesande ebaõnnestumist ja paljudel juhtudel on see vastase seisukohalt sama

hea. Siiani võideldi selle vastu nii, et snaipriükskonnad kasutasid vaatlusteks ära soodsat aega, st et valiti aeg ja koht nii, et päike pais-taks snaipri selja tagant, vältides nii tolle optikaseadmesse paistmist ja peegelduste tekitamist, samas põhjustades peegeldusi vastaspoole optikaseadmetelt, kui nood juhtusid snaiprite poole vaatama. Paraku on selline meetod piiratud ja nüüd on sellele lisatud muid tehnoloogiaid.

Läätsetehnoloogia on Teise maailmasõja aegsega võrreldes tublisti arenenud, sest heade optiliste sihikute läätsetel on kaetud filtritega, mis summutavad peegeldusi läätse pinnalt. Kui tavaline klaasist lääts peegeldab tagasi ligi 7% pealelangevast valgusest, siis kvaliteetse sihiku lääts peegeldab tagasi kuni 1% valgusest (Zeiss väidab oma parimate läätsete peegeldusteguriks koguni 0,1%). Niiviisi vähendatakse juba eos valguse tagasipeegeldumise võimalust ja peegeldumise korral tolle intensiivsust (sellega ka tõenäosust, et detektor tagasipeegeldunud valgust märkab).

Üheks peamiseks kaitsevahendiks on peegeldumisvastane seade (inglise k *Anti-Reflection Device* ehk ARD). See on üpris odav, väike, kerge ja mugav kasutada. ARD piirab nurka, mille all valgus saab optikasse paista, vähendades sellega peegelduste tekitamise võimalust mingi valgusallika poolt. Tegu ei ole siiski imevitsaga, mis probleemid lahendab – kui valgusallikas asub optika vaateväljas, st vaataja näeb valgustit, siis näeb valgusallikas ka optika läätse ja võib tekitada peegelduse. ARD muudab küll läbi optika nähtava pildi veidi tumedamaks, kuid see mõju on üpris marginaalne ega summuta optikasse paistvat laserikiirt. Kui snaipri tööpiirkonda on üles seatud proak-

tiivne avastussüsteem, on see tõsine oht. Kui too asub sihtmärgi lähedal ja on snaipri optika vaatlusväljas, osutub ARD kasutuks. Sõnaga, kui snaipri näeb aktiivset CST-seadet, näeb too ka snaiprit.

- Võimalikud aktiivsed vastumeetmed:
- laserkiire detektorid ja alarmid,
  - ülikiired automaatsed katikud,
  - laserfiltrid,
  - Brewsteri aknal töötavad seadmed.

Tänapäevane ja tuleviku lahinguväli on täis laservalgust, mida enamjaolt kasutatakse kauguste määramiseks. Seega on snaipril oluline teada, millal just teda valgustatakse. Selleks saab kasutada väikseid kaasaskantavaid laserikiirguse detektoreid, mis annavad valgustamise korral ka alarmi. Sel juhul on snaipril vähemalt teadmine, et teda valgustatakse, ning ta saab oma edasist käitumist vastavalt planeerida. Ülikiire automaatne katik sulgub momentaalselt, kui sensor tuvastab laserikiirguse, kaitstes sellega laskjat valgustamise (vältides sellega peegeldumist läätsetel) ning laseripoolse pimestamise eest.

Sihikuläätsele või kaitseprillide klaasidele kantud laserifilter kaitseb samuti laskjat laserikiirguse eest. Boonuseks on see, et selline filter ei ole kohmakas lisaseade (suurendades seadme kaalu ja mõõtmeid), vaid lihtsalt läätse pinnakate. Probleemiks on see, et enamik filtreid kaitsevad vaid konkreetsete lainepikkustega laserikiirguse eest, kuid osa CSTsid kasutavad muudetava sagedusega laserikiirt, sellega filtri efektiivsust oluliselt kahandades.

Nende puuduste kõrvaldamiseks on loodud nn kolmesageduslikud filtrid, mis lasevad läbi kolme põhivärvi – punast, rohelist ja sinist (sarnaselt värvilisele ekraanile, kus nähtav pilt luuakse samade värvide kombinatsioonidena) –, samal ajal kõiki muid kiirgusi neelates või tagasi peegeldades. Selliste filtrite pealesaamiseks on kaitsta laskja silma, takistades laserikiirgusel sinna jõudmist. Selleks on need filtrid väga efektiivsed, kuid miinuseks on nähtava pildi tumendus – piltlikult

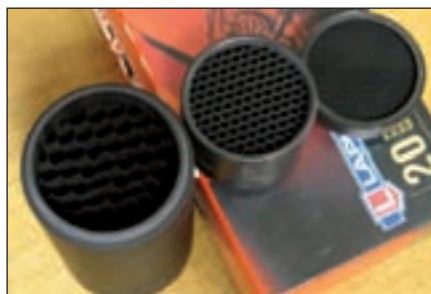

Foto 6. Erinevad ARD-d. Foto: Sniper Worx

öeldes on läbi sellise filtri nähtav pilt sarnane läbi päikesepillide nähtavale. Arvuliselt on selline filter vaatelele samasugune kui 40–60%line neutraalne tihedusfilter, st läbi filtri nähtav pilt on tegelikuga võrreldes umbes poole heledusega. Hämarates tingimustes tähendab see niigi kasina valguse tumendamist ja võib seega snaipri võitlusvõimet kahandada. Aga et töö selle paljutöotava filtri kallal käib, võib see puudujääk lahenduse leida.

Brewsteri akna põhimõttel töötavad seadmed lubavad valgusel optikaseadmesse siseneda, kuid ei lase sellel nii lihtsalt tagasi peegelduda. Seadme eeliseks on asjaolu, et see kahandab tugevasti otse optikaseadmesse peegelduva valguse peegeldusi, kuid miinusena muudab see läbi optilise sihiku nähtava pildi tumedamaks.

KOKKUVÕTTEKS

Ükski proaktiivse CST vastane meede ei ole ideaalne, igapäev on omad head ja nõrgad küljed. Kõige mõistlikum on kombineerida ARD kas laserfiltri või katikuga, kahandades sellega optilise sihiku nähtavust laserseadmele võimalikult väikeseks.

Snaipri töö on alati olnud ohtlik ja tänapäeva snaiprivastased tehnoloogiad on selle veel raskemaks teinud. Kui siiani on snaipri peamiseks kaitsevahendiks olnud oskuslik maskeerumine, hoolikas liikumine ja suurtelt distantsidelt laskmine, on arenenud CSTd nende efektiivsust tuntavalt vähendanud. Snaiper peab tundma tema vastu kasutatavaid meetmeid, et rünnakul end nende eest kaitsta, ent kaitse neid ise vastaste snaiprite leidmiseks ja hävitamiseks kasutada. Igal juhul on CSTd lisanud snaiprite maailma täiesti uue mõõtme, mida saab kirjeldada nii: see, mida snaipri ei tea, võib ta tappa.

Et snaipri töö on oluline, on snaiprivastastele meetmetele loodud ka vastumeetmed. Kumbki pool ei tööta ideaalselt, kuid töö jätkub ideaalse lahenduse otsimise suunas. Senikaua jätkub ka võitlus snaiprivastased tehnoloogiad *versus* snaipri vastumeetmetega. Siiani paistab seis olevat üpris tasavägine. Aga kui kauaks? **KK!**

RESERVOHVITSERIDE KOGU XI LASKMISE KARIKAVÕISTLUSED TULEKUL

Moto: Meeskonnatöö, kuid ka ise peab täpne olema!

Eesti Reservohvitseride Kogu (EROK) XI laskmise karikavõistlused peetakse 12. ja 13. septembril 2008 Tallinnas Männiku lasketiirus ja Männiku laskeväljal. Võisteldakse ainult korraldajate poolt tagatud relvade ja laskemoonaga. Tulemusi arvestatakse nii individuaalselt kui ka neljaliikmeliste võistkondade kaupa.

AJAKAVA

Reede, 12. september

Kl 13–18 – kohtunike võistlus

Laupäev, 13. september

Kl 8–9 – võistlejate registreerimine Männiku lasketiirus, võistkondade laskegraafikute väljastamine

Kl 9–09.15 – võistluste avarivistus

Kl 9.30–17 – võistlus

Kl 12–14 – lõuna Männiku tiirus (vastavalt võistkonna ajagraafikule)

Kl 17–18 – relvade puhastamine

Kl 18.30–19 – võistluste lõpurivistus ja autasustamine

Kl 19 – öhtusöök

OSALEJAD

Laskevõistlusele on kutsutud osalema:

- Eesti Reservohvitseride Kogu liikmed,
- välisriikide reserv- ja tegevväelased,
- Eestisse akrediteeritud sõjaväeatašeed,
- kaitsevägi: üks kaitsejõudude peastaabi võistkond, lisaks üks võistkond igast väeosast ja asutusest,
- üks Kaitseliidu peastaabi võistkond, lisaks üks võistkond iga juhtmaleva piirkonnast,
- VROK-46 kursus (üks võistkond).

Korraldajatega kooskõlastatult võib väeosast või asutusest osaleda ka rohkem kui üks võistkond. Igas võistkonnas on neli võistlejat. Laskurite piirarv 120. Võistlusriietuseks on välivorm.

VÕISTLUSALAD

Automaat, 100 m distantsilt 30 lasku, standard

Relv: M-14 cal. 7,62x 51 (.308 Win).

Laskude arv: 3 + 3 proovi- ja 30 võistluslasku (10 lamades, 10 põlvelt, 10 püsti).

Lisateave: harjutusega saab täita Kaitseliidu laskunormi.

Püstoli taktikaline laskmine

Relv: Heckler&Koch USP cal. 9x19mm (Luger). Harjutuses lähtutakse IPSC *practical shooting*'u reeglitest (vt <http://www.ipsc.ee>).

Lahingupaaride taktikaline laskmine

Relv: Galil SAR cal. 5,56x45 (.223 Rem).

Lastakse langevaid sihtmärke ning kahe laskuri tulemused liidetakse.

Tiimi taktikaline laskmine

Relvad neljaliikmelisele võistkonnale: kuulipilduja MG-3 (cal. 7,62x51mm) + 3 X Galil SAR.

Langevad sihtmärgid on kaugustel 50–300 m.

Püstolkuulipilduja meeskondlik taktikaline laskmine

Relv: MiniUZI cal. 9x19mm (Luger).

Langevaid sihtmärke tuleb tabada taktikaliste varjete tagant.

Laskealade detailsemad kirjeldused avaldatakse EROK kodulehel <http://www.erok.ee> hiljemalt 9. septembriks 2008.

REGISTREERUMINE

Osalemiseks täita registreerimisvorm (asub EROK kodulehel <http://www.erok.ee>). Täidetud registreerimisvorm saata hiljemalt **25. august 2008** meiliga aadressile sc2008@erok.ee või faksiga numbrile 661 0843. Osavõtutasu on 250 krooni iga osaleja kohta ning see tuleb tasuda 25. augustiks 2008 Eesti Reservohvitseride Kogu arveldusarvele 221010259329 Hansapangas.

Õppimine ja kogemused karastavad sõjaväelist juhti

Tekst: MEELIS JÕEMAA, leitnant, Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste Kõrgema Sõjakooli keskastmekursuse kuulaja, Sakala maleva kaitseleitlane

Ajateenistusest saadud militaarpisik viis mind Kaitseleitlase Sakala malevasse, kus olen täitnud jaopealiku, rühmapealiku ning kompanii- ja malevkonnapealiku ülesandeid, töötanud tagalaülemarelvuri ja instruktoriga. Tegevteenistuses olles toetan Kaitseleitlase nõu ja jõuga, peamiselt abiinstruktoriga.

MIKS VALISIN KAITSEVÄE?

Olin Eesti Vabariigi taasloodud kaitseväe esimeste ajateenijate seas ja nägin mõndagi, mis pani otsima lahendusi. Militaarhuvi tõttu olin aktiivne Kaitseleitlane ja loogilise jätkuna tundus õppimine Kõrgemasse Sõjakooli, kust ma küll esimesel katsel poole punktiga välja jäin. Järgmisel aastal kordasin enne eksameid materjali eraõpetajaga üle ja olin juba enne tulemuste teadasaamist sissesaamises kindel.

KÕRGEMA SÕJAKOOLI PÕHIKURSUS

Neljakuulise noorkadetiaja piirangid (kasarmurežiim jpm) andsid tugeva motivatsiooni jätkata täisväärtusliku kadetina. Distsipliiniharjumus on osa sõjaväelisest haridusest. Õppetundides ja loengutes käimine, vormikandmine, füüsiline enesearendamine ja oma teadmiste täiendamine on kohustuslik. Kui kadett neid nõudmisi täita ei suuda, tuleb tal koolist lahkuda.

Tsiviil- ja sõjalised ained vaheldumisi tegid õppimine sõjakoolis vaheldusrikkaks, vürtsi andsid väliharjutused. Sportimisvõimalustestki ei tulnud puudu. Kadettidele antakse ka käitumisõpetust ning kohustusliku peotantsukursuse kasulikkusest saab rääkida siiani.

Kahe esimese aasta jooksul saime lisaks akadeemilistele ka sõjalisi teadmisi rühma ja kompanii juhtimisest. Kolmas aasta koosnes erialakursusest ja teenistuspraktikast väeosas. Erialaks sai valida suurtüki-, side-, logistika-, õhutorje- või jalaväeeriala. Jalaväelane olen ma kogu aeg olnud ja sellele jäin ka truuks. Viimasel aastal tuli esitada ja kaitsta ka lõputöö.

Muus osas on kadeti elu nagu iga teise üliõpilase elu Tartus. Tasuta elamiskoht ja riiklik stipendium annavad tõhusat tuge.

PÄRAST PÕHIKURSUST

Pärast Kõrgema Sõjakooli põhikursuse lõppu suunati mind teenistusse rühmaülemale ametikohale Scoutspataljoni. Kolm aastat rühmaülemale kogemust kahel välismissioonil ja natuke staabitöökogemusi ei ole jookse ühelgi ohvitseril mööda külgima.

Aastatel 2004–2005 osalesin rühmaülemana kompanii koosseisus rahutagamissioonil Kosovos. Saadud kogemusi sain rakendada ja täiendada 2006. aastal välisoperatsioonil Iraagis, mis oli eelkõige sealse olukorra, kliima ja vastutuse tõttu tunduvalt raskem ja kurnavam. Kui Kosovos sai vastutust jagada kompaniülema, siis Iraagis tuli vastutada kõige eest ise.

Sõjaline missioon Iraagis või Afganistanis toob ilmsiks ülema teadmised ja oskused, tema suutlikkuse ning emotsioonilised piirid. Seda kõike pole võimalik omandada sõjakoolis õppides ega väeosas teenides. Sõdur saab lahingukogemused ikka lahingus, mitte selle läbimängimisel õppustel.

KESKASTMEKURSUS

Põhikursus lõpetatud ja teenistuskohat valitud-määratud, oli tunne, et õpingud on lõpetatud. Aga võta

KVÜÖA Kõrgema Sõjakooli keskastmekursuse kuulaja leitnant Meelis Jõemaa on kaitseleitlane 1994. aastast.

näpust, hetkel õpin taas – sõjakooli keskastmekursusel ehk magistriõppes, kus õppekava võrreldes põhikursusega tase kõrgemal. See avardab silmaringi ja mõtlemist.

Keskastmes lisandub muudele õppeainetele kompanii ja peamiselt pataljoni tasemel juhtimise õpe. Lihtsustatult seletatuna seisneb rühma-, kompanii- ja pataljoniülema vahe nende vastutuse suurus, mis kasvab geomeetrilises progressioonis.

KES SOBIB SÕJAVÄELISEKS JUHIKS?

Üksuse juhtimisel – pole vahet, kas sõjakoldes või õppusel – on oluline ülema võime samastuda sõduriga. Ülesandeid, mida jagad alluvatele, pead olema suuteline täitma ka ise. Selleks aga tuleb põhjalikult tunda alluvaid, osata nendega rääkida kui võrdsetega, aga ka kui alluvatega. Oluline on olla eeskujuks – tee ise sedasama, mida nõuad teistelt. Kasuks tuleb avar silmaring, mis aitab toime tulla erinevate inimtüüpidega, kes su alluvuses teenivad.

Üks väga oluline aspekt juhtimises on see, et sa pead oma alluvatega moodustama ühtse meeskonna, kes vajadusel seisab sinu eest ja vastutab. Sellist meeskonda on väga raske lahingus võita. **KK!**

MATRIX —

KODUMAININE JA KVALITEETNE ERIVARUSTUS

Matrix Grupp OÜ kujundab ja valmistab erivarustust alates 2000. aastast. Toodame peamiselt seljakotte ja lisavarustust matkajatele. Valmistame ka rakmeid, militaarveste, nahast püksirihmu, vutlareid jms.

Alar Sikk ja tema kaaslased kasutasid Matrixi seljakotte kõigi kontinentide kõrgeimate tippude, sh Everesti vallutamisel. Ka Uhhuduuri meeskond kasutas oma retkedel Matrixi varustust, läbides tuhandeid kilomeetreid kõrbe- ja mägiteid. Matrixi varustust kasutavad ka Kaitseliit, militaarstruktuurid, teadlased, Päästeamet, Kiirabi, skaudid, noorkotkad, matkaklubid jne.

Meie tooted valmivad kliendi soove arvestades. Nii valmistatakse seljakotid, salvetaskud, paunad ja palju muud.

Mitmed Kaitseliidu malevad on kasutanud Matrixi seljakotte Erna retkel ja saavutanud seal häid tulemusi. Seljakotid valmivad rätsepatööna: tellija valib oma tootele sobiva värvilahenduse, õige pikkusega puusavöö ja õlarihmad. Nii valmib seljakott, mis sobib nagu valatult.

Toodame ka universaalseid seljakotte, millel on vahetatavad puusavööd, õlarihmad ja reguleeritav seljapikkus.

Tikime ka tekste ja logosid, näiteks "Tartu malev" või "A. Mets" või "Tänuga kolleegidelt" jms.

Tartus Võru tänav 50 asuvad Matrixi esindus ning matkapood, kus on müügil palju telke, magamiskotte, rõivaid ja muud varustust. Poes saab tellida ka sobivaid tooteid. Meie asjatundjad aitavad teha nii ostuvalkuid kui ka disainida uusi tooteid.

Külastage meid

Võru 50, Tartu

E-R 10-18; L 10-15

tel 740 4222

GSM 554 0524

www.matrixpack.ee

info@matrixpack.ee

EESTI KAITSEVÄE VÄRBAMISKESKUS

Kaitseväge värbamiskeskus otsib oma meeskonda

VÄRBAMISSPETSIALISTI

Tööülesanded

Kavakohaste värbamisprojektide ja ürituste planeerimine ning läbiviimine
Sobivate kandidaatide leidmine erinevate värbamiskanalite kaudu
Sooviavalduste analüüs, vastamine ja kandidaatide eelvalik
Tööintervjuude läbiviimine
Suhtlemine soovitajatega, esitatud dokumentide kontroll
Sobivate kandidaatide esitlemine tööandjale

Nõudmised kandidaadile

Teadmised personali värbamisest
Väga hea suhtlemisoskus
Korrektus
Stabiilsus ja pingetaluvus
Koostöövalmidus
Valmisolek viibida teenistuslähetest

Kasuks tuleb

Eelnev töökogemus kaitseväes või Kaitseliidus, välismissioonidel osalemine
Autojuhilubade olemasolu

Omalt poolt pakume

Huvitavat ja vastutusrikast tööd
Eneseteostusvõimalusi
Täiendkoolitust
Konkurentsivõimelist töötasu

Asukoht: TALLINN, TARTU

Saada oma CV: Narva mnt 1, 10111, Tallinn

Kontaktisik: Lauri Kurvits, värbamiskeskuse juhataja

Lisateave telefonidel: 717 0821, 508 6355

Kodulehekülj: <http://www.kra.ee>

Naiskodukaitse koormusmatk võistleja silmade läbi

Tekst: KRISTIINA ONGASHU TUUR,
Naiskodukaitse Tallinna ringkonna
Lääne jaoskond
Fotod: TAIVE KUUSE, nooremleitnant

Tallinna ringkonda esindasid 8.–10. maini koos Eel-Ernaga Hiiu-maal korraldatud Naiskodukaitse koormusmatkal Berit Münter, Kadri Kudu, Nele Katvel ja allakirjutanu Kristiina Ongashu Tuur.

Kui me pärast vahepeatust Männikul, kust saime kaasa paar head nõuannet 9 mm kaliibriga püstoli Heckler & Koch USP käsitlemiseks, Heltermaa sadamasse jõudsime, ootasid teised võistlusele suundujad seal juba ees – olukord sadamas oli pehmelt öeldes laiguline. Üks kohalik isegi küsis veidi hirmunult, et kas nüüd ongi sõda lahti.

VÄSIMUS TEKITAS PETTEKIJUTELMI

Hiiumaal võttis hinge kinni ilus loodus. Telk püstitatud, varustus kontrollitud, rakmete rihmad pingutatud, sokid sätitud, söödud ja rivistatud – ning kell 21.40 anti meile start.

Jooksime aja peale ja lasime USPst enda poolt valitud sihtmärki võimalikult täpselt, sama ka Galiliga. Edasi järsakust üles ja metsa, kus algas võitlus sääskede, puukide ja vastutegutsejatega. Rännak viis üle soo ja läbi metsa. Liikumine oli vaevaline ja iga krõpsatus võis tähendada, et vastutegevus avab kohe tule ja üks elu ongi läinud. Tänu sujuvale koostööle suutsime viie tunni jooksul läbida (loomulikult hiilides) kaheksakilomeetrise lõigu, kaotamata ainsatki elu.

Hommikul kell neli jõudsime mehitamata kontrollpunkti. Jalad käisid risti all ja tuikasid. Puud metsas ja kaaslased takistasid väsimusest ümber kukkumast. Silmad nägid kahekordselt, millele lisandusid väsimusest tekkinud pettekujutelmad: Nele nägi metsas oma ammu surnud koera ja siikirjutaja kohtas koguni Puškinit!

EKSTREEM-SOO-ERNA

Kümme minutit pikutamist ja jälle tee. Hommik oli ilus – linnud laulsid, soo auras... Ent otse ilusa süvemajakese tagant, mille aken-

del lehvisid kollased kardinad, algas kannatuserada – Ekstreem-Soo-Erna. Juba esimestel minutitel tõusis vesi põlvini.

Kilomeeter kilomeetri järel mülkaid, vett, muda ja ümberkukkunud puid ning meeletu nõrkus ja väsimus. Joogivesi oli otsas. Õnneks leidis rohul hommikukastet, mida on võimalik huulte niisutamiseks kasutada. Lootusetus sellest põrgust välja pääseda käis käsikäes lootusega, et järgmises kontrollpunktis ootab meid tugiisik Riina, kellel on vett. Tänu Beriti orienteerumiskogemusele ja -oskusele ei eksinud me teelt.

HEA KOOSTÖÖ KORVAS VILLIS JALAD

Vettinud saabas ja märg sokk olid oma töö teinud – jalad katki hõõrunud. Jõudnud kontrollpunkti, sooritasime meile antud ülesande kiirelt ja edukalt. Tänu Kadri sõnadeta antud juhenditele saime laskemoonakasti orust magava tunnimehe juurest nõõride ja konksuga kiirelt kätte. Neli naist, kolm köit, üks kast ja hea koostöö. Edasi kiirustasime peaaegu joos-

Koormusmatka laskeülesandel tuleb osata lasta nii automaadist kui ka püstolist.

Koormusmatka teise päeva päikeseloojangu eel tuli lahendada meditsiiniülesanne.

tes järgmisesse kontrollpunkti ja orienteeruma. Pärast 29 magamata tundi ja 33 km metsas-soos käimist oli orienteerumine tore. Aga mitte kuigi kauaks. Jalgadel ei olnud kohta, kus polnud vilt. Väike paus ja tohterdamine. Ibumetiinitablett valu vastu suhu ja edasi.

Tee tundus lõputu. Nutuklomp tõusis kurku. Miks me küll seda vabatahtlikult teeme? Kuhu jäi meie terve mõistus? Joogivett nappis ikka, süüa eriti ei tahtnudki. Suurest väsimusest ja tüdimusest oli valvusus kadunud. Jäime vastutegevuse küüsi ja kaks roosal lipikul olnud elu olidki läinud.

ESMAABIST PÄRISILT JA MÄNGULT

Jõudsime Kõpu tuletorni lähedal asuvasse karjääri. Ühes aias oli eriti närviline, aga ilus koer. Perenaine nagu palunuks seletada oma koerale, miks tema aiast nii palju laigulisi mööda läheb. Karjääris andsime enne järjekordse ülesande täitmist jalgadele veel kiiret hädaabi. Tugisik Riina juba ootas meid. Oli, kellele kaevata, et raske on.

Esimeseks ülesandeks oli traatmiini paigaldamine. Kahjuks jäi

ülesanne täitmata. Kõrvalt väljalt kostis pauk: üks instruktor ja teise võistkonna võistleja olid saanud detonaatori lõhkemisel kergelt haavata. Käes oli aeg tõelist esmaabi anda.

Ent pikalt ei saanud me peatuma jääda, sest juba kutsuti meid meditsiiniülesandele. Lootsime südamest, et kannatanutega saab kõik korda, ning suundusime osutama meditsiiniabi lavastatud õnnetuses kannatajatele. Kujutasime siis ette, et auto sõitis otsa piknikut pidavale seltskonnale ning ühel kannatanul on lahtine sääreloom murd, teine on surnud ja kolmas teadvusetu ning siis seal veel see kamp, kes õnnetuse põhjustas. Tegutsesime vaid inertsil mõjul, sest väsimus oli röövinud mõtlemiss võime.

VÄSIMUSE JA VASTUTEGEVUSE KIUSTE

Mina eriti jalgadel enam liikuda ei saanud. Peast käis läbi mõte, et ehk prooviks kuidagi põlvedel edasi minna, nagu liiguvad Tiibeti palverändurid. Siiski neelasin veel ühe ibumetiinitableti. Ees ootas 10 km pikkune teekond kontrollpunkti, kust pidi antama lõpujooksu start.

Olime olnud magamata juba 39 tundi.

Pärast kaht kilomeetrit sai selgeks, et vastutegevus on kõik teed sisse piiranud. Nele kaotas taas roosal paberlipikul oleva elu. Asume kaitseesse ja vaidlusse soomlasest vastutegetsejaga. Berit päästis meid: end osavalt varjates avas ta n-ö mängutule "vastaste" suunas ning meil avanes võimalus edasi liikuda.

Need viimased 15 km olid retke raskeimad. Me ei suutnud enam ärkvel püsida. Liikumine oli valu ja pideva varjumise tõttu vaevaline. Tundsin, et lonkan, nagu oleks mul puujalg. Õnneks polnud see puujalg, vaid kõigest väikese varba küünevalli alla tekkinud mädane põletik. Vaja oli jõuda kontrollpunkti, et saada finišijooksustart. Et ma peale tugeva lonkamise muud enam teha ei suutnud, otsustasin raske südamegaloobuda 5 km pikkusest lõpujooksust. Kadri, Berit ja Nele läksid kolmekesi edasi. Neid ootas rinnuni mudas sumpamine ja palju vett, mis ei jätnud kuivaks suurt midagi.

Koormusmatk oli füüsiliselt väga raske. Rajale läks kümme naiskonda, aga lõpetas ainult neli. **KK!**

Koormusmatka üllatusvõit läks Virumaale

Tekst ja foto: TAIVE KUUSE, nooremleitnant

Kaitseliidu Viru maleva noorteinstruktor Aive Ott oli juba mõnda aega unistanud Naiskodukaitse koormusmatkal osalemisest. "Mõtlesin, et ise kogeda on ikka kõige põnevam," ütles ta. Aive Ott hakkaski otsima kaaslast, kellega matkale minna. Nii kokku saadud võidukasse võistkonda kuulusid peale tema veel Piret Rehe, Silvi Kalamees ja Tiia Jalakas. Rajal arvutasid naised kokku, et võistkonna keskmine vanus on 47 aastat ja neil on kamba peale viis last ja 11 lapselast.

Mõte oli minna ja võistlus lihtsalt läbi teha. Ainus eesmärk, mis naised endale püstitasid, oli võistlus lõpetada. Ja nii nad visalt liikusid. Liikumisaeg ühest kontrollpunktist teise oli määratud ja võistkond suutis püsida ajagraafikus.

Kõigist kõige paremini õnnestus neil kontrollpunktides meditsiini- ja laskemoonakasti transportimine. Edukad oldi laskmises sõjapüstolist ja automaadist ning lõpujooksus saavutati paremuselt kolmas aeg. Lõpujoonel polnud neil aimu, et võit on välja teenitud - naised tahtsid kiirustada praamile. Võistluse staabist aga anti Aive Otile vihje ja edastati palve, et ärgu naised koju kiirustagu, neil on Hiiu- maalt midagi kaasa viia.

Viru ringkonna naised tulid, nägid ja võitsid Naiskodukaitse koormusmatka.

Aive Ott hoidis saladust ja suutis samas ka osavalt naised ümber veenda, nii otsustati jääda auhindade üleandmist kaema. Ülejäänud kolmele võistkonnaliikmele tuli võit suure üllatusena. "Olime endaga niigi rahul, et võistluse läbi tegime, võit mõistagi kahekordistas rõõmu," tõdesid naised ühest suust.

Teise koha üldarvestuses saavutas Tartu II võistkond ja kolmandaks tulid Põlva naiskodukaitsjad. Kümnest startinud võistkonnast lõpetas neli. **KK!**

Urvaste kogemus: koos söödud supp teeb tugevamaks

**Tekst ja fotod: AIRI HALLIK-KONNULA,
seltsing Roheline Urvaste**

Seltsingu Roheline Urvaste koostöö Naiskodukaitse Võrumaa ringkonnaga sai alguse suurest katlast. Olime minemas Võru jõululaadale, et seal heategevusliku müügiga keskkonnakaitseks raha koguda. Kellelgi tuli idee, et võiksime keeta suppi ja keegi teine teadis üht inimest, kes teadvat, kust saab supitermost laenata. Tuli välja, et see koht on Kaitseliidu Võrumaa maleva staap. Ja tõele au andes lisan, et ega meile antud laadale kaasa tühja potti, vaid see oli täidetud naiskodukaitsete välitoitlustusõppe raames valminud seljankaga.

NAISKODUKAITSE ON NÄHTAVAL

Supipoti ümber keeb meie ühiselu Kaitseliiduga siamaani. Küll läheb külaüritustel tarvis suuremaid termineid, küll kutsutakse naiskodukaitsejaid kohapeale suppi keetma, küll laenavad supikeetjad seltsingu soetatud välipliiti. Suured potitäied hernesuppi jagasid Urvaste naiskodukaitsejad ka "Teeme ära!" Lõuna-Eesti näidistalgulistele 22. aprillil ja päris koristuspäeval osalenutele 3. mail.

Tundub, et koostöös oleme Kaitseliidult rohkem saanud kui ise pahnustanud. Viis siitkandist äsja liitunud või kohe-kohe liikmeks astuvat naist on märk sellest, et Naiskodukaitse on külas nähtaval ja see tekitab organisatsiooni vastu suuremat huvi. Lausa kutsume Naiskodukaitse rahvast Urvaste vanas koolimajas ühisüritusi läbi viima. Küla huvi on, et puuküttele seltsimaja leiaks võimalikult tihedat kasutamist ja siin käiks rohkem inimesi. Naiskodukaitsejad on korraldanud kodutütardele ja noorkotkaste talvelaagri, hiljuti oli relvaalane baasväljaõpe ning suvel leiab loodetavasti seltsimajas

ja siin lähedal seisva Tamme-Lauri tamme juures aset Naiskodukaitsete iga-aastane maalilaager.

KASU NII KAITSELIIDULE KUI KA KÜLALE

Suurem jagu ühisüritusi on saanud teoks nii, et korraldamisvaeva on näinud ja kasu saanud nii külarahvas kui ka Naiskodukaitse. Ühine naistepäevapidu koos Urvaste Külade Seltsiga läks osaliste arvates hästi korda. Naiskodukaitse Lõuna piirkonna vanem Liisa Aru ja meie valla naiskodukaitsejad Marje Kangro ja Sirje Lill rääkisid organisatsiooni te-

gemistest ning urvastelased tänasid pisikesest käsitöössest oma kandi aktivistide. Loodetud ühe pillimehe asemel oli neid kohal tervelt kaks ja pooljuhuseks kohale ilmunud tantsujuht ei jätnud kedagi pingile istuma.

Tihedamale koostööle seab oma raamid ajapuudus. Paljud aktivistid on hõivatud palgatöö, ettevõtluse, talu korrastamise ja/või väikeste lastega. Sestap peame mõtlema pi-

Urvaste külarahva sõprus Kaitseliidu Võrumaa malevaga sai alguse supipoti veeres.

gem ühisürituste kandepinna kui ürituste arvu suurendamisele. Nii Kaitseliitu kui külaseltse ühendab aktiivne kaasalöömine ühiskondlikus elus ning hool kodukandi ja terve riigi käekäigu eest. Mida rohkem rahvast koos suppi sööb, seda tugevamaks saab Eestimaa. **KK!**

Naiskodukaitse ja Urvaste Külade Seltsi ühine naistepäevapidu läks osaliste arvates hästi korda.

Järvamaa naiskodukaitsjate otsimisõppuselt

Tekst ja foto: TAIVE KUUSE,
nooremleitnant

Viieaastane Martin on Tüiril ralli-võistluse ajal vanemate juurest eemaldunud ning vanematel ei õnnestugi teda samal õhtul leida. Viimati on teda nähtud rallipäeva õhtul Türi surnuaia juures. 24 tundi hiljem vajavad politseinikud abi jõude väikese poisi otsimiseks. Appi kutsutakse naiskodukaitsjad.

Kümmekond Järva ringkonna naiskodukaitsjat alustavad otsimist surnuaiaast. Nad moodustavad ahela ja liiguvad märguannete peale ühe-suguse kiirusega edasi läbi surnuaia ning suunduvad selle taga asuvasse metsa. Vahepeal kipub neil oma-vaheline silmside kaduma, siis jälle otsijate ahelik liialt kokku jooksmata. Pidevalt parandatakse liikumisvigu ja õpitakse suhtlema käemärkide ja vile abil. Sest metsas inimest otsides ei tohi lobiseda – lisaks silmadele peavad hoolega töötama ka kõrvad. Iga krõpsatus võib anda mõne vihje. Pärast peaaegu tunni kestnud otsimist leitakse Martin ühe ümberkukkunud männi juurika varjust üles. Poiss on alajahtunud ning šokis. Kohale kutsutakse kiirabi.

Selline oli Naiskodukaitsse Järva ringkonna 31. mail Tüiril peetud inimese otsimise õppuse praktiline osa. Kadunud poissi mängis õppepäeva instruktori nooremveebel Raid Saare poeg Johannes Martin Saar ja tegelikult oli ta leidmishetkel täiesti terve ning metsas pikutanud kõigest tunni. Kiirabi aga kehastas nooremseersant Janis Baranin, kes ühtlasi andis õppusel osalenud naiskodukaitsjatele ülevaate, kuidas anda esmast abi alajahtunud ja šokis olevale isikule. Praktikale eelnes ka teooria.

Õpitud kokku võttes, tõdesid naiskodukaitsjad, et iga asi paistab eemalt lihtsam kui tegelikkuses. Ning teooriatundidega peab alati kaasas käima praktika, sest ise asja läbi tehes saad aru, kui keeruline ja vastustusrikas protsess otsimine on. Sai selgeks, et otsida ei saa süsteemitult metsas ringi tiirutades, vaid tuleb

Pärast tõhusat otsimistööd leidsid Järva ringkonna naiskodukaitsjad “metsa eksinud ja seal öö veetnud” Martini üles.

järgida täpseid juhiseid, sest vaid nii on tagatud tegevuse sihipärasus ja tulemuslikkus.

Järgmisel õppusel lubasid Järvamaa naised õppida targalt käituma tulekahju korral. **KK!**

Alutaguse naised võitsid laskevõistluse

Tekst: KERSTI PODMOŠENSKI

Naiskodukaitsse 2008. aasta laskevõistlus spordirelvadest peeti 14. juunil Narva lasketiirus. Osales 15 neljaliikmelist naiskonda ning võisteldi spordipüstoli ja -püsi arvestuses. Võistkondliku esikoha saavutas kolmandat aastat järjest Naiskodukaitsse Alutaguse ringkonna võistkond. 1140 punktiga esikoha saavutanud võistkonna koosseisus olid Anžela Voronova, Jelena Potaševa, Natalja Küttis ja Veera Rumjantseva. Järgnesid Järva ringkonna esindus ja Tallinna ringkonna I naiskond. Individuaalselt saavutas spordipüsi arvestuses esikoha Alutaguse ringkonna esindaja Anžela Voronova (299 punkti) Liis Kogeri (Järva ringkond) ja Jelena Potaševa (Alutaguse) ees, spordipüstolis laskmises oli parim Kristina Kask Järva ringkonnast (281 punkti) Veera Rumjantseva (Alutaguse) ja Karin Muru (Tallinn) ees.

Naiskodukaitsse korraldab igal aastal üle-eestilist laskevõistlust spordirelvadest eesmärgiga elavdada naiskodukaitsjate laskealast ettevalmistust ja selgitada välja parimad laskjad. **KK!**

NAISKODUKAITSE LASKEVÕISTLUSE TULEMUSED VÕISTKONDLIKUS ARVESTUSES

Koht	Võistkond	Liikmed	Punkte
I	Alutaguse ringkond	Anžela Voronova, Jelena Potaševa, Natalja Küttis, Veera Rumjantseva	1140
II	Järva ringkond	Marie Maarend, Kristina Kask, Mari-Ann Lilleleht, Liis Koger	1128
III	Tallinna ringkonna I naiskond	Karin Muru, Ave Tamm, Aija Klinduhova, Kadi Kalbin	1073

Harilik vesiputk (*Oenanthe aquatica*).Mürkputk (*Cicuta virosa*).Harilik jõgiputk (*Sium latifolium*).Oja-haneputk (*Berula erecta*).

Matkalise külaskäik taime juurde II

Tekst: HELLE-VIIVI TOLK, bioloogiamagister

Matkates veekogude kaldail peaks kohe silma hakkama või jalgu jääma rohkelt lopsaka kasvuga taimi. Nendest suur osa kuulub sarikaliste ehk putkede hulka. Sarikalisi on Eestis umbes kolmekümmend liiki, kusjuures päris mitmed neist on väga mürgised. Enamik sarikalisi öitseb pärast jaanipäeva.

PUTKED, KES PEIDAVAD END VETTE

On üsna mitmeid sarikalisi, kes armastavad elada veekogude servades, poolenisti kaldamudas, aga nõnda, et enamik taimest ikkagi vee peal kasvab. Kuigi kõik putked pole mürgised, siis nende hulgas, mis kasvamiseks veekogude kaldapealseid eelistavad, on kihvtiseid taimi üksjagu. Alustuseks loetlegem nad: jõgiputk, vesiputk, oja-haneputk ja mürkputk. Nemad neljakesi on Eestis peale paari haruldasema ja mittemürgise liigi enamasti ainsad, kes suudavad kaldamudas elada – seega on taime kasvukoht oluliseks määramist abistavaks tunnuseks. Kõik need neli on mürgised taimed.

Hariliku jõgiputke (*Sium latifolium*) lehed ei ole sulgjalt lõhenevad, vaid üsna tervikliku moega – nad on piklikud ja paaritusulgjad nagu pihlakal, leedril või saarel. Samas võib veesisestel lehtedel märgata tugevat lõhestumist, mis teeb

need aedtili sarnaseks. Vars on tugev ja kandiline. Taim on väga tavaline üle Eesti ja on rohkem kui tõenäoline, et temaga on kohtunud sageli.

Hariliku vesiputke (*Oenanthe aquatica*) üldtoon on kollakasroheline, lehed on peenajagused, otsekui juveliiri käe alt tulnud – pisut on sarnasust sõnajalgadega. Öönsad, paljad ja roidelised varred on alt jämenenud ja harunenud. Taim ise on suhteliselt kogukas – kuni poolteise-meetrine –, aga õisikute osas on ta jällegi kokkuhoidlik – need on üsna väikesed. Eestis on harilik vesiputk levinud hajusalt, aga seda ei kasva enamikul saartest.

Oja-haneputk (*Berula erecta*) on Eestis üsna harvaesinev taim – seda leidub mandriosa keskpaigas, saartel ja üksikult Kagu-Eestis. Aga tema lehtedel on märgatav sarnasus ühe hoopis teise sugukonna taime – nimelt angervaksaga. Vars on oja-haneputkel peene soonetikuga ja ümar.

MAGUS, AGA ÜLIMÜRGINE MÜRKPÜTK

Mürkputke (*Cicuta virosa*) võib võrdlemisi sagedasti kohata üle kogu Eesti. Kasvult on ta poole kuni poolteise meetri kõrgune, aga mitte kunagi pole ta täiesti püstine, vaid alati alt kaardus. Taimel on omane

meeldiv magus lõhn. Lehed on üsna suured ja piklikud ning nende serv saagjas. Eriti iseloomulik on juur, mis pikuti pooleks lõigatuna on selgelt kambrikesteks jagunenud, kuigi noortel juurtel võivad kambrikesed veel kokkusurutud olla. Mürkputke juured (risoomid) ongi kõige suurema mürgisisaldusega, samas on nad aga petlikult magusa redisetäolise maiguga. Surmaga võib lõppeda isegi ühe keskmise suurusega mürkputkejuure ära söömine. Selle taime kuulsus mürgitaimena on teada juba aastasadu üle Euroopa: legend räägib, et vanakreeka filosoof Sokrates mõisteti 399. aastal eKr surma just mürkputkejoogi läbi.

Mis aga teha, kui õnnetus käes? Mürkputk sisaldab tsikutoksiini, mis mõjub kesknärvisüsteemile juba 60 minuti jooksul pärast sissevõtmist. Tekib meelethuvi, siis kõhuvalu, iiveldus ja oksendamine. Hiljem värisemine ja tõmbused. Surm saabub hingamise seiskumise tõttu. Kui on mürgistuskahtlus, tuleb kannatanu toimetada väga kiiresti haiglasse. Esmaabiks soovitatakse esile kutsuda oksendamist, südamegevuse ergutamiseks anda kohvi, hingamise seiskumise puhul teha kunstlikku hingamist. Kuna sulle taime mürk toimib väga kiiresti, tuleb ka abi anda viivitamatult, muidu võib olla lootusetult hilja. **KK!**

Kodutütarde Ernake küpseb aastaga

Võistluse taseme tagab põhjalik ettevalmistus

Tekst ja fotod: TAIVE KUUSE, nooremeitnant

Kui maikuu valmistus saama juuniks, seikles 60 kodutütart Valgamaal Pühajärve ümbruse metsades, kuhu oli paika pandud Ernakese nime kandva sõjalis-sportliku võistluse rada. Aasta varem oli Ernake peetud Läänemaal. Valga kodutütarde võistkonna esindajana toona kaasas olnud Kaitseliidu Valga maleva Valga üksikkompanii pealik kapral Kaimo Vahtra pani seal kõrva taha ka korralduslikke nippe, sest oli teada, et järgmine võistlus tuleb korraldada Valgamaal ja tema õlul saab olema peakohtuniku amet.

OLULINE ON KORRALDUSMEESKONNA KOOSTÖÖ

Vahtra tõdeb, et võistluse ettevalmistamine saabki alguse aasta varem. "Võistluse õnnestumise juures on kõige olulisem eeltöö. Kui see on

hästi läbi mõeldud, tuleb võistluse ajal vaid jooksvaid asju toimetada," ütleb ta.

Koos Kaitseliidu Valga maleva noorteinstruktoriga Anu Lillipuuga otsustati korraldada võistlus, mis ei ole liiga militaristliku sisuga ja kus muu hulgas läheb vaja Kodutütarde järgukatsete sooritamiseks vajalikke teadmisi, kuid mis on siiski sarnane Naiskodukaitse koormusmatka ülesehituse ja sisuga. "On ju noorteorganisatsioonide üks eesmärke, et noorkotkastest ja kodutütardest kasvaks järelkasv Kaitseliidule ja Naiskodukaitsele. Soovime, et tüdrukud saaksid Ernakesel kogemuse, mis toetab nende ettevalmistust koormusmatkal osalemiseks," põhjendab Vahtra.

Vahtra sõnul on üle-eestilise võistluse ettevalmistamisel kõige enam abi varasematest kogemusest ja korraldusmeeskonna heast koostööst. "Juba kolmandat

aastat töötab meil üks ettevalmistusmeeskond. Nendega koos valmistasime ette ka Ernakest," räägib Vahtra.

IDEAALNE STAABIPAIK LUTSU TALU

Kus piirkonnas Ernakese trassi keerutama hakata, määras aga võistluse staabi asupaik. Polnud kõhklustki, et staap seatakse üles Lutsu talus, mille peremees Voldemar Tasa on alati kaitseliitlasi lahkelt võõrustanud ja ise ka võistluse korralduses jõu ja nõuga abiks olnud. Tasa ise ütleb endas peituvat lahke meele selgituseks, et on Kaitseliidu liige juba Järvakandi koosolekust (Kaitseliidu taasisutamiskoosolek 1990. aastal) saati.

Lillipuu lisab, et Lutsu talu on staabi tööks ideaalne koht ka seepärast, et seal on kõik staabitööks vajalik olemas: elekter, vesi, Internet, lauad, toolid, köök söögi tegemiseks, kätepesuvõimalused jne.

Jõe ületamise ülesanne nõudis nii taiplikkust (et purre kõite abil jõeale asetada) kui ka meeskonnatööd (et kaaslast targalt julgustada). Et nii veekogust üle saab, oli suuremale osale kodutütardest esmakordne kogemus.

Pärast pikka ja ränka ronimist Seinamäe tippu ootas võistlejaid ees väga naiselik ülesanne: katta tuli kõigile kombereeglitele vastav peolaud.

Vahtra sõnul oli tal juba mullu juulis noortejuhtidega läbi räägitud, mis tüüpi ülesandeid kodutütartele võistlusel pakkuda. Lähtuti põhimõttest, et need kodutütred, kes on juba aastaid organisatsiooni kuulunud, peaksid kõigi ülesannetega hästi toime tulema.

KONTROLLPUNKTID ELAVDAVAD VÕISTLUST

Kontrollpunkte kavandati rohkem kui varasematel võistlustel, sest mitmel sõjalis-sportlikul patrullvõistlusel (ka tänavu Eel-Ernal) ise kaasa löönud mees teadis, kui tuim on tampida pikki kilomeetreid, enne kui jõuad järgmise kontrollpunkti. "Lastele mõjuks tunde metsas marssimist veel ruineerivamalt," arvab Vahtra.

Et aga enamik Eestimaast on suhteliselt lauge, ei saa Valgamaa metsades liikumine võistlejatele kuidagi tuimalt mõjuda. "Appi, need mäed! Muudkui üles ja alla, tõeliselt väsitav, aga põnev," õhkasid Alutaguse tüdrukud järjekordses kontrollpunktis, kuhu pääsemiseks tuli vallutada kungas nimega Seinamägi. Nimi on selline seetõttu, et mäenõlv justkui sein taeva poole kõrgub. Lillipuu põhjendab: "Mullu Läänemaal said lapsed kogeda meres kõndimist. Tahtsime pikkuda ka midagi maakonnale omast. Valgamaa on mägede ja kungaste maa."

Ülesanded olid tõesti mitmekesised: tüdrukud läbisid takistusraja, pidid oskama teha sõlmi, näitama oma faktiteadmisi, sooritama meeskonnatöõharjutusi, millised on tuttavad ka koormusmatkal osalejatele, kuid lisaks sellele tuli neil lauda katta, last mähkida ja isegi heegeldada.

AJAGRAAFIKUT SUUDETI JÄLGIDA

Kontrollpunkti tuli jõuda täpseks ajaks. Ajagraafiku paikapidavust testis kevadel raja läbi kõndinud noorkotkaste võistkond, mis esindab Kaitseliidu Valga malevat noorkotkaste võistlusel Mini-Erna. "Kui võistkond ei jõua järgmise punkti, peab viga olema teadmiste ning kaardi ja kompassi kasutamise oskuse puudumises. Siis on instruk-

Kõitel liikumine polegi nii lihtne: lisaks tasakaalu hoidmisele tuleb talitseda ka hirmu.

torid jätnud mingis valdkonnas tüdrukute õpetamise hooletusse," arutleb Vahtra.

Instruktorid olid aga oma tööd hästi teinud, sest (peale leedulaste võistkonna, kes ekslesid esimesed kolm kontrollpunkti, kuid leidsid hiljem siiski õige raja) ei eksinud keegi teelt. Pigem said võistkonnad enne ülesandele asumist punkti lähedal istuda ja oodata. "Ka oodata tuleb osata, ootamine on üks sõduri põhilisi tegevusi," selgitab Vahtra.

Kui võistluse planeerimisetapp sai läbi ja algas juba tegusam ettevalmistusperiood, liitusid korraldajatega ka Kaitseliidu Valga maleva palgalised staabitöötajad. "Kõik tulid ise vabatahtlikult appi," on Lillipuu rahul, kiites eriti maleva tagalaülemat nooremleitnant Kalmer Koemetsa.

EI SA JU LÄBI SÖÖGITA

Köögis tegid süüa naiskodukaitsjad Ülle Säinas ja Evelin Tamm. Viimane on Lillipuu ütlust mööda selline naine, kes otsis ise Kaitseliiduga ühendust, liitus Naiskodukaitsesga, teatas, et tal on oma kodukülas noortepunt, kes otsib kaitseliitlikku tegevust, ja pani kokku kodutütartele ja noorkotkaste Pikasilla rühma.

Süüa aitas teha ka kodutütar Merikan Mürk, kes hiljuti keetis noorte kevadlaagris toitu 30-liikmelisele laagri staabikoosseisule ja teenis

välja Kodutütartele koka erialamärgi. Nüüd on noorel neil siht silme ees: astuda Naiskodukaitsesse ja keskenduda seal just toitlustamisele.

JÄRGMISEL AASTAL PÕLVAMAAL

Kaimo Vahtra meelest peaks Ernake iga aastaga arenema võistlejatele veidi raskemaks. Kodutütartele peavanem Angelika Naris hindas Valgamaal peetud Ernakese korralduse väga heaks ja andis teada, et järgmisel aastal võisteldakse Põlvamaal.

Kokku osales Ernakesel 15 võistkonda, neist üks Leedu, teine Läti külalistiim. Eestist olid esindatud kõik ringkonnad peale Rapla ja Viru. Ühte võistkonda kuulus neli 15–17-aastaselt tüdrukut.

Võistluse parimad saavad jõudu katsuda raskematel võistlustel: Tallinna võitjavõistkond otsustas osaleda noorkotkaste Mini-Ernal, teiseks jäänud valgamaalased valisid Norra mitmevõistluse ning kolmandale kohale jõudnud Pärnumaa tüdrukud lähevad jõudu katsuma Roots. **KK!**

ERNAKESE TULEMUSED

Koht	Võistkond
I	Tallinna ringkond
II	Valgamaa ringkond
III	Pärnumaa ringkond

Sillaotsa rühma tüdrukud tahavad kõik tegutseda

Tekst: TAIVE KUUSE, nooremleitnant

Tartu Descartes'i Lütseumis õpiv kodutütar Johanna Annamaa arvab uskuvat, et kui koolis peetavatel tähtpäevadel kõlab Eesti hümn, on temal hinges veidi teine tunne kui klassikaaslastel. "Juhtub, et teised itsitavad, aga mina tunnen uhkust," ütleb Johanna. Ta lisab, et isamaa-armastus on temas kasvanud tasapisi koos ajaga, mis ta on olnud Kaitseliidu Tartu maleva Sillaotsa kodutütarde rühma liige. "Kodumaa armastust ei pea peale suruma, see tekib iseenesest Kaitseliidu noorteorganisatsioonide liikmete seltskonnas viibides," ütleb ta.

ERILISED MÄLESTUSED

Johanna mäletab, et kodutütreks astumine oli tema jaoks eriline. See oli Tartumaa Kaitseliidu noorte suvelaagris. "Oli hirmus sagimine ja ma ei saanud midagi aru. Meile pandi kollane rätik kaela, anti küünal kätte ja läksime rõdule. Teised lapsed seisid rõdu all. Päike loojus. Mu käed värisesid ja ma mõtlesin, et kas mul ikka on kodutütre töötus peas.

Siis lugesime töötuse ette ja läksime alla, kõik kiitsid, et olime nii tublid," meenutab Johanna kuue aasta tagust sündmust. Ta tunnustab, et kodutütreks astudes ei olnudki tal selgust, mis ta siis nüüd tegi või kuhu astus. "Siis hakkas tegevus peale ja sain aru, kuhu kuulun. Seda peabki ise kogema. Laagrid, teistsugused sõbrad ja ühtekuuluvus... Selline organisatsioon annab nii palju. Õpetab kombeid ja teistega arvestamist. Julgustab, tekitab huvi

Nüüd olen ise kaasatud ja mida aasta edasi, seda rohkem saan tegevust, teab Gertrud Pleksner, kes valiti mõni kuu tagasi Tartumaa aasta kõige aktiivsemaks ja lootustandvamaks kodutütreks.

Hoolsuspael on lisaks Johannale ka Triin Tõnuristil ja Gertrud Pleksneril. Viimse kohta ütleb Tõnurist, et ta on tüdruk, kelle peale saab alati loota. Kolm aastat kodutütar olnud Gertrud liitus organisatsiooniga põhjusel, et varem kodutütreks astunud

uute tegevuste vastu ja annab eneseusku. Kujundab teadmise, et kui tahad midagi teha, siis ühiselt on see võimalik," loetleb Johanna.

Ehkki Johanna on Sillaotsa põhikooli juba lõpetanud ja jätkab gümnasistina Tartus, tegutseb ta Sillaotsa rühmavanemana edasi. "Võib-olla teen rühma ka Tartu koolis," lisab ta. Tartumaal Haaslava vallas Sillaotsa põhikoolis tegutseva kodutütarde rühma juht, samas koolis algklassiõpetaja ametit pidav Annika Tõnurist kiidab Johannat ja ka kõiki ülejäänud rühma liikmeid – 17 tegutsemistahtelist piigat, kellest 14 õpib Kõrveküla koolis.

Foto: Erakogu

Siin nad on – Sillaotsa kooli rõõmsad kodutütred koos juhendajatega.

Foto: Taive Kuuse

Kaie Käär õpetas Sillaotsa ja Kõrveküla rühmade tüdrukutele märtsis peetud laagris kodutütrear-kusi.

sugulase elu tundus huvitav. "Tegelikult on see isegi veel huvitavam, sest nüüd olen ise kaasatud ja mida aasta edasi, seda rohkem saan tegevust," ütleb Gertrud, kes valiti mõni kuu tagasi Tartumaa aasta kõige aktiivsemaks ja lootustandvamaks kodutütteks.

TASAPISI TARGEMAKS

Sillaotsa rühm alustas tegevust tolleaegse kooli huvijuhil, hilisema kogu Tartumaa kodutütarde tegevuse koordineerija Leelo Küüni eestvedamisel 1996. aastal. Kui Leelo Küün koolist lahkus, võttis algklassiõpetaja Kaie Käär kodutütred oma hoole alla. Kuid Kaie vahetas töökoha, kolides Ida-Virumaale, ning 1997. aastal võttis lapsepuhkuselt naasnud Annika Tõnurist muude kohustuste kõrval enda hoole alla ka kodutütred.

Et noorel õpetajal puudusid teadmised organisatsioonist, üritas ta esialgu tüdrukutega koos asjast aimu saada. Põhiliselt keskenduti maakondlikest üritustest osavõtmisele. "Ma ei koonduste peale mõeldagi," meenutab Tõnurist. Puudusi oli ka paberimajanduses ning ebatäpselt ja omal moel olid korraldatud järgukatsed. Kuid tegevus käis ja laste silmad peegeldasid rõõmu.

Tartus Descartes'i Lütseumis õppiv Johanna Annamaa on Sillaotsa koolis Kodutütarde rühmavanem.

Tõnuristil on meeles üks noorte talvine laager Sillaotsal. "Teised rühma- ja laagrijuhid tulid suurte kastidega ja moodustasid õpetajate tuppa nagu terve staabi. Ma vaatasin, et appi, kui äge," Siitpeale hakkas Tõnuristi õhin rühmajuhina kasvama. Kaks aastat on talle abiks olnud Sinimäelt Sillaotsale tagasi tulnud õpetaja Kaie Käär.

Alutaguse ringkonnas, kuhu Sinimäe kodutütarde rühm kuulus, oli Kaie Käär paar aastat ka ringkonnavanem. Seega on tal rikkalikult kogemusi ja ka täpne ülevaade Kodutütarde asjaajamise korraldusest. "Temast on palju tuge, viimase kahe-kolme aastaga olen mina ka hakanud aru saama, mismoodi peab kodutütarde tegevus käima," tunnistas Tõnurist. Muidugi on olnud abiks ka koolitused, mida Kaitseliidu Tartu malev oma noortejuhtidele korraldab.

Rühm osaleb kõigis maakondlikes laagrites. Suvelaagrid on Tõnuristi teada lastele tõelised magnetid. Väikseimad kodutütred õpivad järgukatseteks koondustel. Head suhted on Kõrveküla rühmaga. Märtsi keskel korraldati kahe rühma ühislaager Sillaotsa koolis.

KOGUKONNA TOETUS ON OLULINE

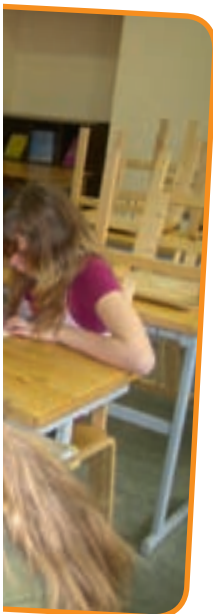
Haaslava vald on Kodutütred ja samas vallas tegutsevat Noorte Kotkaste rühma juba pikka aega toetanud. "Meil on oma eelarve, mille on koostanud kotkaste juht Taivo Kirm. Raha on nii ürituste korraldamiseks, elementaarsete vahendite hankimiseks kui ka juhtidele telefonikõnede ja bensiini kompenseerimiseks," selgitab Tõnurist. Vald on premeerinud ka tublimaid kodutütred.

Kodutütred ja noorkotkad on alati oodatud vallas peetavatele tähtpäevadele. Ka kooli juhtkond on olnud toetav. Esimest korda oli tänava kodutütardel vorm seljas ka koolis peetud Eesti Vabariigi aastapäeva aktusel. "Nad olid nii uhked ja ülejäänud kool vaatas neid suu ammuli," on Tõnurist liigutatud.

Tänava Kodutütarde 76. aastapäeva aktusel anti Sillaotsa rühmajuhile Annika Tõnuristile Kodutütarde tunnustusrist. **KK!**

Foto: Erakogu

Sillaotsa kodutütred on liikumishimulised. Nemad esindasid Tartumaad Tallinnas Kalevi mängudel.

Iisaku Gümnaasium hoiab endiselt Juku karikat enda käes

Tekst ja fotod: KALVI KIVIMÄE, Iisaku Gümnaasiumi kehalise kasvatuse ja riigikaitseõpetuse õpetaja

Uskumatu, kuid tõsi: Iisaku Gümnaasium võitis neljandat korda järjest üleriigilise koolinoorte sõjalis-sportliku võistluse Juku. 2004. aastast korraldab Erna Selts koostöös kaitseministeeriumi, Kaitseliidu, Päästeameti, kiirabi ja politseiga koolinoortele sõjalis-sportlikku võistlust Juku, mille võitja pälvib kaitseministri rändkarika. Põhilised osalejad on koolid, kus õpetatakse riigikaitset.

VÕISTLUSEELNE SEIS: 3:0 IISAKU KASUKS

Kuigi tollal õpetati riigikaitset juba 73 koolis, kogunes 8. ja 9. maiks 2004 Jägala sõjaväelinnakusse ainult kümme kaheksaliikmelist poistest-tüdrukutest koosnevat võistkonda. Oskusi ja teadmisi tuli näidata kümnel alal ja kahepäevane võistlus lõppes Iisaku Gümnaasiumi

võiduga. Iisaku noored edestasid ülekaalukalt II koha saavutanud Tartu Kunstigümnaasiumi ja III koha saavutanud Väike-Maarja Gümnaasiumi.

Järgmine Juku võistlus korraldati mais 2005 Vanamõisas. Kuid koole oli kahjuks esindatud veelgi vähem – üheksa. Võistlus koosnes 15 ülesandest, lõpptulemusena edestas Iisaku Gümnaasiumi tubli võistkond taas Tartu Kunstigümnaasiumi ja Väike-Maarja Gümnaasiumi.

2006. aasta mais kogunes Vanamõisasse jälle ainult kümme kooli, et selgitada välja parim üleriigilise koolinoorte sõjalis-sportlik võistkond. 14 ala kokkuvõttes kuulus Juku karikas taas Iisaku Gümnaasiumile, kes edestas Audru Gümnaasiumi ja taas Tartu Kunstigümnaasiumi.

2007. aasta aprillirahutuste tõttu jäi võistlus julgeoleku-kaalutlustel pidamata.

VÕIDURINDEL MUUTUSTETA

Tänavu olid üleriigilise koolinoorte sõjalis-sportliku võistluse Juku korraldajad valinud võistluspaigaks suusameka Kuutsemäe. Võistlus koosnes juba 16 võistlusalast, kus Iisaku võistkonna nõrgimateks aladeks oli taidluskaava (5. koht), asimuudi määramine (5. koht) ja ülesanne teisele, kus jäime viimasteks (6. koht). Ülejäänud aladel saavutasime koha esikolmikus ja nii tuli ka kokkuvõttes esikoht. Iisaku võistkonda kuulusid kaitseliitlased Siim Juuse, Tairo Taar ja Martin Taar, Kristjan Nurgamaa ja Eesti juunioride esinumber suusatamises Rauno Avel, Eesti murdmaasuusatamise noortekondise liige Janari Rajas, Kristjan Kortin ja Siim Karukäpp. Juku karika ja hinnalised auhinnad võitjatele andis üle Erna Seltsi president kapten Meelis Rätsep.

Tänu edukale esinemisele on Erna Selts premeerinud Iisaku noori kaks korda reisiga Soome, kus kavas mitmepäevane huvitav sõpruskohtumine sealsete noortega. Iisaku Gümnaasiumi võistkonna edukale esinemisele aastate jooksul on oma abistava käe andnud ka Kaitseliidu Alutaguse malev. Tänu nendele on meie poisid-tüdrukud riietatud korralikesse vormidesse. Vajadusel saame trennida kõitel ronimist ja kasutada muid vahendeid.

Loodan, et Juku võistlus kestab, seal osaleb rohkem võistkondi, konkurents muutub tihedamaks ja riigikaitset õppivad noored saavad oma oskusi rakendada ja üksteisega teadmisi jagada. **KK!**

Madis Milling relvakäsitlust õpetamas.

Poisid tulejoonel.

Jõgevamaa noortega võib luurele minna

**Tekst: VIIVE VILLEMS,
Jõgeva maleva Kaarepere rühma
endine kodutütar**

Maikuu keskel sai teoks Kaitseliidu Jõgeva maleva Noorte Kotkaste ja Kodutütarde luureretk, millel osales 15 rühma: 14 Jõgevamaalt (neist viis olid kodutütarde esindajad) ja külalised Tartu malevast.

SELJAKOTI PAKKIMISE TARKUS

Retke algus- ja lõpp-punkt oli Toomal Endla looduskaitseala kontori juures. Sinna vahele jäi linnulennult 25 km, mida esimese päeva õhtul kõnniti Rakke suunas, teisel päeval Vägeva, Selli ja Vaimastvere aladel. Aga rajal, kus oli 11 kontrollpunkti, tuli ette ka jooksmist ja põgenemist, varjumist ja kraavide ületamist.

Kõik algas varustuse kontrolliga: kodus kaasa pakitud asjad tuli lahti laotada ja tõestada kohtunikele, et kõik vajalik on olemas. Kontrollpunktide koordinaatide saamiseks tuli aja peale kokku panna kaardipusle.

Esimeses kontrollpunktis näidati teadmisi ööpäevase matka varustuse kohta ning sõnastati viis põhimõtet, mida seljakotti valides ja pakkides peab arvestama. Kui vastused olid kirjas ja kott tuli taas selga vinnata, oli kuulda oigamist, et õlarihmad hõõruvad, sest on liiga peenikesed – praktiline kogemus, mis õpetab, aga mida kirja panna ei olnud veel taibatud.

MEESKONNATÖÖ AITAB

Kolmanda, pingutustnõudvaima kontrollpunkti tegevus algas südaööl. Esiteks tuli meeskonna-kaaslane karabiiniga kõie külge ühendada, mis nõudis iga liikme maksimumpanust ja osavust, ka tarkust, et välja oleks valitud kergeim liige. Hoolt tuli kanda sellegi eest, et ükski vajalik ese (ragulka, kivid, taskulamp) maha ei

Kümne minutiga tuli Jõgeva noortel teha üles tuli ja keeta hellalt ühest punktist teise kaasas kantud muna.

Esmaabiülesandel kehastus üks võistkonna liige haigeks ja teistel tuli teda isetehtud kanderaamiga vedada.

Takistusriba sundis võistlejad end nii kõrgele upitama kui ka maadligi suruma.

Spordipüssiga täpselt märki tabades oli võimalus karistuspunktide vähendada.

kukuks, sest iga mahajäänud ese andis karistuspunkte. Kõie küljes rippuv võistleja pidi kivide ja ragulkaga tabama pappkasti. See nõudis osavust ja kindlameelsust. Palju pusimist oli ka karabiini küljest lahti saamisega.

Teisel päeval startis esimene võistkond hommikul kell viis. Kõigepealt tuli kummipaadiga sõuda saarekeseni ja sealt kõie abiga tagasi, et saada seejärel kätte järgmine kontrollpunkt ning taas kord asuda teele. Kuid enam ei saanud ohutult liigelda, vaid pidi arvestama ka vastutegevusega. Iga kontrollpunkti ümber oli siiski 500 m raadiusega ohutu territoorium.

OSAVUST JA TÄPSUST

Postipunktist tuli kaasa võtta ja viia järgmise punkti õrn pakike, nii et selle sisu jääks terveks, muidu järgnesid karistuspunktid. Järgmises punktis tuli pakk avada ja seal olnud munad ära keeta. Oli meeskondi, kes vastuluure tegevuse tõttu ei suutnud paki sisu säästa ja saabusid sihtpunkti katkiste munadega.

Üheksandas kontrollpunktis oli võimalik oma trahvipunkte vähendada. Lamadesasendis käe pealt spordipüssiga 25 meetri kaugusel olevat märklehte sihtides oli teada, et iga viies tabatud silm vähendas teekonnal kogutud karistuspunktide arvu ühe võrra. Kui eelviimasest punktist said sõlmed tehtud, tuli algaski lõpujooks. Siis paar minutit hingetõmbepausiks ja taas kord varustuse kontroll.

Kõige kiiremad jooksjad meeskonnast Kuulilennuteetunneli look jooksid välja võimaluse esindada Jõgevamaa noorkotkaid Mini-Ernal 2008. Kodutütarde võistlusmatkale Ernake pääsesid Jõgeva ringkonnast Kamari kodutütarde esindajad, kes lõpetasid võistluse üldarvestuses kolmandana. **KK!**

VALGAMAA VÄLEDAD JÄNESED VÕRDLESID TAHEVAL KIIRUST JA NUTIKUST

Tekst: VELLO JASKA, Kaitseliidu Valgamaa maleva propagandapealik

Kaitseliidu Valgamaa malev korraldas 26. aprillil Taheva vallas Hargla põhikooli ümbruses maakonna noortele võistlusmatka "Väle jänes 2008". Võistlesid Kodutütarde ja Noorte Kotkaste neljaliikmelised võistkonnad, aga ka segavõistkonnad. Starti tulid ka külalised mujalt Eestist ja Lätist. Nooremas astmes katsusid jõudu 8–14-aastased, vanemas 14–17-aastased.

Paarikümne kilomeetri läbimiseks oli aega kaheksa tundi. Igal võistlejal pidi rajale minnes kaasas olema kogu matkal vajalik varustus (nt ilmastikule vastav riietus, peakate, harilik pliiats, kell või mobiiltelefon, vile, toit ja vesi, taskulamp, seljakott või rakmed, tikud,

hügieenitarbed, taskunuga jne). Rajal tuli hakkama saada kõrvalise abita. Üksnes noorema astme võistkonnad said teele kaasa täiskasvanud juhendaja.

Rajal liiguti Eesti kaitseväge topograafilise kaardi (möötkavas 1:50 000) järgi ja täideti ülesandeid 13 kontrollpunktis, kus täitmist ootasid meditsiiniülesanne, granaadivise, õhkrelvast laskmine, takistusrada, madalroomamine, noavise, vibulaskmine, skauditarkuste test ja üllatusülesanded.

Väledamatest väledamad olid nooremas astmes Kõvad ja Kiilakad koosseisus Raivo Viitak, Tauno Otti ja Rauno Otti ning vanemas astmes võistkond OG, kuhu kuulusid Tanel Keskoja, Timo Teder, Gert Kautlenbach ja Taavi Petolai. **KK!**

150 TARTU KODUTÜTART JA NOORKOTKAST: TEGIMEGI ÄRA!

Tekst: ELIS LUKAS, Tartu maleva noortejuht

Üle-eestiline koristuspäev "Teeme ära 2008" oli 3. mail. Samal päeval algas Tartu Kodutütarde ja Noorte Kotkaste kevadlaager ning üheskoos võeti osa ka koristuspäevast.

Kui laagriülem Ülle Näraska oli kuulutanud Tartu kodutütarde ja noorkotkaste XII kevadlaagri alanuks, jagunes 153 last kümneks rühmaks ning alustas Luunja vallas asuva Kabina karjääri koristamist. Igal rühmal tuli valida prahi hulgast kolm huvitavimat leidu ja kolm asja, mida saab taaskasutada, ja neid laagris hiljem isetegevusõhtul tutvustada.

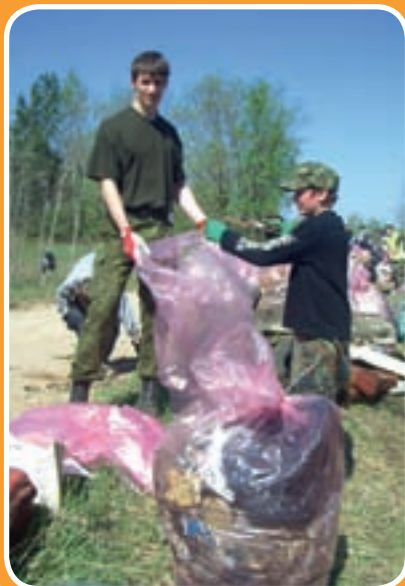
Suure töö tegid ära noorkotkad, kellele anti koristamiseks kõige rüpasem piirkond, aga poisse see ei heidutanud. Johanna Annamaa ja Elis Lukas vedasid ära teiste korjatud ja sorteeritud prügi ning laadisid kotid lipujaamas vastavatesse konteineritesse.

Pärast lõunasööki ootas laagrisolijaid ees tegevus erinevates õppepunktides. Kui ka isetegevuskavad olid kuulatud-vaadatud, kogunesid laagerdajad lipuplatsile, et minna öisele seiklusmängule. Läbida oli vaja 10 punkti, kus tuli näidata nii nutikust, kiirust kui ka taibukust. Mängu võitjaks osutus Puhja rühm. Teisel päeval

kuulasid tüdrukud ja poisid kahte külalist – Peeter Rehemad politseist ja Katrin Elmetit Maarjamõisa haiglast. Pärastlõunal jagati igale laagri-õhule midagi tubli-olemise-eest ning tunnistamata ei jäänud ka laagris abiks olnud rühmajuhid, instruktorid ja praktikant. **KK!**

Rühmajuhit Lauri koos kaaslastega Eestimaad puhastamas.

Foto: Mirjam Link

Haanja rühma kodutütred valmistumas paadiralliks.

KARULA MATKAL ON HINNAS SKAUTLIKUD OSKUSED

Tekst: MARI-ANNE LEHT, Võrumaa malev

Mai esimesel nädalavahetusel osales poolsada noort Võru-, Viru- ja Valgamaalt seitsmendal Karula matkal, mille peakorraldaja oli Kaitseliidu Võrumaa maleva noorteinstruktor Eve Täht.

Üritus algas varustuse kontrolli ja pusle kokkupanemisega, mille tulemuste põhjal läks tosin võistkonda laupäeva hommikul 22 kilomeetri pikkusele matkarajale, kus oli 11 kontrollpunkti. Noored testisid oma võimeid matkal telgi püstitamises, lõkke tegemises, paadisõidus, köierajal, granaadiviskes, kauguste määramises, tähtpäevade tundmises, esmaabi andmises jne. Matkale järgnes orienteerumisülesanne.

Kui matka puhul oli oluline ülesannete tulemuslik ja õige täitmine, siis orienteerumisel oli oluline ka õige ajaks finišisse jõudmine. Orienteerumise lõppedes oli selge, et võitjad on Alutaguse noorkotkad Aivar Kääni, Reimo Eskor, Lasse Reiman ja Mario Reiman, Kodutütardest olid parimad Valga neiud Maarja Mägi, Liisa Tiit ja Geiri Sperling. Matka peakorraldaja Eve Täht ütles, et ürituse eesmärgiks oli 13–17-aastaste tüdruku- ja poiste skautlike teadmiste ja füüsiliste võimete proovilepanek ning noorte loodusesse kutsumine. **KK!**

KARULA MATKA 2008 VÕITJAD

Koht	Võistkond
Noored Kotkad	
I	Alutaguse
II	Valga
III	Mõniste
Kodutütred	
I	Valga
II	Haanja
III	Vastselliina

Rivil laagri viimasel päeval on juba jumet.

VIRUMAA KOOLINOORTE RIIGIKAITSELAAGRIT ILM EI SEGA

Tekst ja foto: HANNES REINOMÄGI, Kaitseliidu Viru maleva propagandapealik

Kaitseliidu Viru malev korraldas koolides riigikaitseõppe valinud noortele kaks välilaagrit. Esimeses, 4.–6. juunini Rutja harjutusväljal peetud laagris osales 44 Kadrina, Tapa eesti ja vene gümnaasiumi, Väike-Maarja ja Rakvere Eragümnaasiumi noort. Teises laagris 11.–13. juunini oli kohal 40 noort Haljala, Kunda, Loksa, Kuusalu ja Kolga koolidest. Kui esimese laagri noored said kuni näidata kooliaasta jooksul õpitud oskusi ja neid praktikas kinnistada 27-kraadises kuumuses, siis teises laagris tehti kõike seda viimas ja rahesajus.

Noored olid aktiivsed ega pidanud laagrisse tulekut ajaraiskamiseks. Tapa gümnaasiumi spordipoisid arvasid koormust koguni liiga leebeks ja nende meelest oleks võinud olla kavas ka paukmoonaga laskmine. Viimase eeltingimuseks on aga kõigi laagris osalejate relvaõppe ja -eksami läbimine, kuid see tingimus oli paraku täitmata. Spordipüssist suutsid parimatena saada tulemuseks 66 silma Mikk Mäesepp ja Hendrik Ünapuu ning 65 silma Marko Ünapuu.

Rakvere Eragümnaasiumi tüdrukud olid rahul paljude praktiliste oskuste omandamisega ja uute tuttavate leidmisega teistest koolidest. Renno Guitor Väike-Maarjast pidas seda laagrit palju ägedamaks kui üleriigilist koolinoorte sõjalis-sportlikku võistlust Juku. Naiskodukaitsjate valmistatud söögid said noortelt kiitva hinnangu.

Riigikaitse välilaagrite läbiviijad leitnant Erik Sild ja nooremveebel Tarmo Matti jäid rahule laagrites viibinud koolinoortega, keda valdavalt iseloomustas ühtne suhtumine ja suur huvi. Kõik instrktorid pälvisid laagrites osalejate ja läbivijate tänu, nende seas nooremleitnant Villu Jõemets, nooremseersant Kert Kirsimäe, veebel Alger Nurk ning vennad Jaan, Taavi ja Tõnis Tulp. Laagrite lõppedes avaldasid mitmed tüdrukud ja poisid huvi liitumise vastu Kaitseliiduga. *KK!*

HIIDLASTE VISIIDIST PALANGA SPORDIFESTIVALILE

Tekst: ANNE-MALL REINU, Emmaste kodutütar

Hiiumaa neli tublit noorkotkast ja seitse kodutütart veetsid kolm päeva (30. mai – 1. juuni) Leedus Palanga spordilaagris, kus osaleti spordifestivalil ja katsuti jõudu võõrustajatega.

Võistlused leidsid aset Palanga rannas ja staadionil. Tegime valiku, kes millisel alal võistleb. Õhtul lõime leedukatega sõprussuhteid palli mängides.

Teisel päeval linna jõudes hargnes seltskond erinevatesse võistluspaikadesse: poisid tänavakorvpalli mängima, tüdrukud rulluisutama ja võistlustele kaasa elama. Õhtul osaleti spordifestivali avamisel.

Festival algas rongkäiguga, mis suundus rannast mööda promenaadi staadionile, kus lausuti tervitussõnad ja heisati lipp. Leedukad pakkusid silmarõõmu hoogsate tantsudega. Pärast avamist mindi laagripitsile tagasi, kus need, kellel päevast energiat üle oli jäänud, said end diskol tantsides väsitada.

Kolmandal päeval olid kavas finaalvõistlused ja laagri lõpetamine.

Mõneti oli ka tore, et laager läbi, sest kui menüüs on hommikuks, lõunaks ja õhtuks vaid puder, tüütab see igapähe. Mis sellest, et puder teeb lapse tugevaks ja targaks. *KK!*

EESTI NOORTEJUHID KÜLASTASID SOOME RIIGIKAITSEKOOLITUSE KESKUST

Tekst: ANU ALLEKAND

Maikuu teisel nädalal käisid Soome koolituskeskuses *Maanpou-lustuskoulutusyhdistus* (MPK) külas Kodutütarde peavanem Angelika Naris ja Kaitseliidu ülema nõunik Anu Allekand. *Maanpou-lustuskoulutuse* poolelt olid tegevust tutvustamas nõukogu esimees Harri Kainulainen, koolitusohvitser Heli Häyrynen ja avalike suhete ekspert Asta Ruuskanen. Räägiti noortele suunatud teavitus- ja koolitusvõimalustest.

Erilised moodulid on välja töötatud esmaabi ja tuleohutuse teemadel, lisaks meeskonnatöö, relvaohutuse, vabatahtliku päästetegevuse, enesekaitse ja metsikus looduses ellujäämise valas. Huvitav oli kuulda koolituskeskuse noortele mõeldud teabepäevadest, kus tutvustatakse lisaks riigikaitse ja päästeteenistuse ametitele ka politseinike ja sotsiaaltöötajate töövaldkonda. Soome riigikaitse koolituskeskuse kursustel on aastas umbes 35 000 osalejat, neist 8% noored. Organisatsioonil endal füüsilistest isikutest liikmeid ei ole, on liikmesorganisatsioonid, kelle abiga korraldatakse koolitusi eri sihtrühmadele.

Visiidil sõlmiti lepe Eesti osalejate saatmiseks Soome noorte sellesuvisesse laagrisse. Soome esindajad olid huvitatud osavõtust Mini-Ernast ja Ernakesest. Sel aastal küll ilmselt veel koos noortega ei tulla, vaid lähetatakse vaatlejad. Loodame, et aasta lõpuks saab sõlmitud Kaitseliidu ja *Maanpou-lustuskoulutusyhdistuse* koostöölepe, mis loob aluse süsteemsemaks ühistegevuseks. *KK!*

MAANPOULUSTUSKOOLITUSE NOORTELE SUUNATUD TEAVITUS- JA KOOLITUSVÕIMALUSI

- Turvalisuskoolitused õpilastele
- Igapäevaturvalisuskoolitused;
- Turvapäevad koolides
- Talvekursused õpilastele
- Ellujäämine talvetingimustes
- Maastikuõpe noortele
- Riigikaitse teabepäevad väeosades

MÄNGUNURK

Ära tee teisele seda, mida sa ei taha, et sulle tehakse – see igivana tarkus saab seekordse mänguga puust ja punaselt kõigile selgeks tehtud. Fotograafi mängus saab mängija algselt voli mängukaaslasid veidi kiusata. Korraga aga olukord muutub ja senine “kiusaja” kogeb enda loodud situatsiooni raskust või piinlikkust või koomikat – ikka vastavalt sellele, mis ise teistele tegi. Seetõttu võib mängu nimetada ka punastamismänguks.

FOTOGRAAF

Ettevalmistus: Mängijate arv ei ole piiratud, kuid soovitatavalt peaks kambas olema nii poisse kui ka tüdrukuid või naisi ja mehi. On veel üks tingimus: mängujuht ainsana teab, mis täpselt sündima hakkab. Ta valib välja kaks mängijat (ühe poisi ja teise tüdruku) ning saadab ülejäänud seltskonna ukse taha.

Mängu käik: Kõik mängijad peale ühe poisi ja tüdruku on ruumist väljas. Ukse taga ootajaid hakatakse ükshaaval sisse kutsuma. Sisenejale ulatatakse fotoaparaat ja palutakse tal ette kujutada, et ta on fotograaf. Nüüd võib ta paluda oma kahte modelli võtta selliseid asendeid, nagu ta heaks arvab. Lasku vaid kujutusvõimel lennata! Kui fotograaf saab modellid paika, luues neist mingi kompositsiooni või kuju, ning arvab, et ta on valmis pildistama, peab ta enne foto tegemist ütleva: “Valmis!” Nüüd palub mängujuht seniselt fotograafilt fotoaparaadi ning laseb tal asuda omasoolise modelli asemele. Seejärel teeb mängujuht pildi. Niimoodi palutakse fotograaf olla kõigil sissekutsututel, kuid lõpuks satuvad nad hoopis ise pildile.

Märkus: Kui mängijaid on palju, võib modelliks olla korraga neli inimest ja fotograafidena siseneda kaks mängijat korraga, kes siis koos oma fantaasiat rakendavad. Kes korra juba fotograaf ja modell olnud, jääb ruumi järgmiste mängu jälgima ja “fotograafi” keerulisemaid või vallatumaid poose välja mõtlema ahvatlema. Pildistamist võib ka imiteerida, kui fotoaparaati käepärast ei ole.

Lõbusat mängimist ja pildistamist!

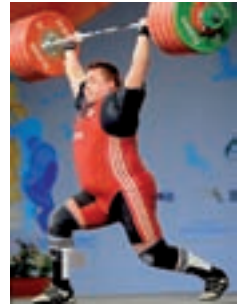
Mäng on võetud Maria Tammingu noortemagistritöö kavandist “Õpime läbi mängu”.

VIKTORIIN: VIIS KÜSIMUST

1. Eelseisvatel Pekingi olümpiamängudel töötab saabuda kõrghetk nii eestlastele kui ka lätlastele 19. augustil. Eestlaste kullalootus on sel päeval kettaheitja Gert Kanter. Kes aga on pildil olev lätlaste kullalootus? Ta läheb võistlustulle Gert Kanteriga peaaegu samal ajal. Kui Kanteri peakonkurent on leedukas Vilgiluis Alekna, siis lätlase peakonkurent tuleb Iraanist.

2. Olümpiamängude suurimad skandaalid on seotud dopinguga. Kuid mitte ainult. 1976. aasta Montreali suveolümpiamängudel põhjustas skandaali Nõukogude Liidu koondisse kuulunud 39-aastane moodsa viievõistleja veteran Boris Oništsenko (pildil), kes oli võistelnud juba México ja Müncheni olümpial ning võitnud ühe kuld- ja kaks hõbemedalit.

Montreali mängudel sai ta hakkama aga millegi enneolematuga, mille peale ta diskvalifitseeriti ja sunniti olümpiakülalt lahkuma, lisaks võeti talt tagantjärele ära teenelise meistersportlase nimetus. Mis oli selle põhjuseks?

3. Esimest korda oli olümpiavõitjate autasustamisel põhjust mängida Eesti Vabariigi hümn 1920. aastal Antverpeni olümpiamängudel (pildil mängude avatseremoonia), mil eestlane Alfred Neuland teenis kergekaalus tõstmise kuldmedali. Millistel olümpiamängudel mängiti aga esimest korda võitja auks Läti ja millistel esimest korda Leedu Vabariigi hümn?

4. Praegu, mil pikamaajooksudest on saanud mustanahaliste meeste omavaheline võitlus, on raske uskuda, et kunagi olid 5000 ja 10 000 m jooks soomlaste paraadalad. Pildil on 1970. aastate Soome jooksukuulsus, kes sai 1972. aasta Müncheni ja 1976. aasta Montreali olümpiamängudel hakkama sellega, mida pole keegi tänini suutnud korrata: ta võitis 5000 ja 10 000 m jooksus neli järjestikust kuldmedalit. Lisaks selle on ta saanud tuntuks kui Soomele 100. olümpiamedali võitja. Kes on see pildil olev kunagine Soome jooksukuulsus?

5. Erki Nool võitis kümnevõistluse kuldmedali kaheksa aastat tagasi Sydney olümpiamängudel. Kes oli aga see treener, kes pani aluse Eesti kümnevõistluse koolkonnale? Treener, kellele kaudselt võlgneb tänu oma saavutuste eest ka Erki Nool. Ta on juuresoleval pildil koos ühe omaaegse Eesti tippkümnevõistleja ja samuti olümpiamängude medalimehga. Võib öelda, et tänu temale on võidetud enamik tollaseid NSV Liidu kümnevõistlejate medaleid. Oli tunnustatud ka maailma teiste mitmevõistluse treenerite seas. Praegu korraldatakse tema auks mälestusvõistlusi ja Käärkule on püstitatud tema monument. Kes oli see legendaarne kümnevõistluse treener? Kes on see omaaegne Eesti spordikuulsus ja kellega koos on ta pildil?

KÜSIMUSED KOOSTAS ÜLIÕPILASTE MÄLUMÄNGU KLUBI

VASTUSED

1. Uuraskekaalu (üle 105 kg) tõstja Victors Šcerbats. 2. Oništsenko epee oli varustatud liisajntme ja käepidemis asuva lülitiga, mis võimaldas tal oma suva järgi süüdata torget fikseeriv signaallamp (selle peetuse avastas tema kaasvõistleja inglane Jeremy Fox, kes töötas Scotland Yardi uurijana). 3. Läti hümn kõlas esmakordselt 2000. aastal Sydney sportivõimleja Iğars Vīrovs, Leedu hümn 1992. aasta olümpial kettaheitja Romas Ubars-tase auks. 4. Lasse Viren. 5. Fred Kudu. Pildil on ta koos 1964. aasta Tokyo olümpiahöbe-daga kümnevõistluses Rein Aunaga.

	Sigari- kujuline liikuri- miin	PIIROJA	<i>Kuma</i>	Naishääl		Iriidium	Sõja- laevastik								
Ajalooline piirkond Balkani pools.-l	→	→		→		→	→								
Suplinna tänav	→		Lahja toit → Riik Aafrikas ↓	→											
Kaardi- mast	→					Valitseja islami- maades ↓									
USA kirjanik	→			Meri inglise k. Hüüe metsas ↓											
<i>Kuma</i>		Naiseks võtma → Vastikult lehkama ↓													
Lamuütid	→														
Kaevama inglise k.	→			Läbi- → Kauplus Moskvas ↓				Kauge-	Sage tänavani- nimi	<i>Kuma</i>	Laulja ja muusik	Els Himma	Mehe- nimi	Blokee- rima	
Loom	→						Kerge- tank Laiahaar- delisus	→	→		→	→	→	→	→
Esiti	→					Vene luuletaja Saksa k. artikkel ↓					Kronose abikaasa → Endine ansambel ↓				
Detsi- meeter	→		Väike laps → Olgu! ↓										Rootsi suusataja Tartu ansambel ↓		
Mitte kunagi	→			Sade → Õhuke tükk ↓					Riik Eu- roopas Indiaan- lane ↓						
<i>Kuma</i>		Häire → Doonau lisajõgi ↓						MIH- KELSON Suur madu ↓	→						Moon
Kiudaine	→					Jõgi Pürenee pools.-l Patt ↓						Aga inglise k. Kera- kujuline ↓			→
Arseen	→		21 → Inglise k. eessõna ↓								Kaunis → Siinus ↓				
Nat- sionaal- sotsialist	→					Kahe täpiga täht ↓									Igor Mang Linn Türgis ↓
Löhke- aine	→														
Riik Lääne- India saa- restikus	→														Doonau lisajõgi ↓
Lennu- firma	→										Võrk- pallur Mister ↓	→			
United States	→									Kaslane →					
Sõja- väeline auaste	→														

RAVIMTAIMED

Tekst: REIN SANDER, bioloog, Kubja ürditalu peremees

KÖÖMEN

Suve hakul hakkab õitsema köömen. Teistest sarikalistest on teda kõige lihtsam eristada omapärase aroomatse ja võrtsika lõhna järgi. Taime näpu vahel muljudes tunneme head vanaegse köömneleiva lõhna. Lõhnavad ka noored, alles rohekad seemned.

Köömen on ammust ajast tuntud kui seedimist soodustav ja kõhupuhitust vähendav taim. Ka kõhu- ja kurguvalu võtab köömnetee vähemaks. Ravimina tarvitatakse täiesti küpseid, pruunikaid vilju. Teeks võetakse neid 1–2 teelusikatäit klaasi keeva vee kohta ja lastakse kümme minutit tõmmata. Köömnetee ja -keedisega võib ka kurku kuristada ja suuõõnt loputada.

Oma tarbeks korjatakse köömneid siis, kui esimesed viljad hakkavad valmima. Taimed seotakse kimpudesse, lastakse varjualuses järelvalmida ja kolgitakse seemned varte küljest lahti. Peab olema hoolas, et küpsed seemned omapäi ei variseks.

Matkal saab hea joogitee ka noortest köömnevartest ja valmimata viljadest. Selline tee on palju mahedama maitsega kui küpsetest viljadest keedetud ja sobib ka nendele, kes liiga teravat maitset võõristavad. Õhtust köömneteed võib maitsestada nõmm-liivatee, vesimündi, metsmaasika või naistepunaga.

PÕDRAKANEP

Juuli alguses avab oma suured roosad õied põdrakanep. Tema lehtedest ja õitest on vanarahvas keetnud lahjemat ja kangemat jooki, mida pruugiti higileajava, rahustava ja põletikuvastase vahendina. Kangemat keedist ja pehmeks muljutud lehti tarvitati mähiseks haavadele. Isegi silma- ja keskõrvapõletiku korral on põdrakanepist abi saadud.

Siiski ei saa värsketest põdrakanepilehtedest head joogiteed. Väga maitsev on aga fermenteeritud lehtedest tee, mis meenutab tavalist musta teed. Venemaal tunti seda omal ajal Koporje tee nime all, seda lisati kallile Hiina teele. Head põdrakanepiteed osatakse meil teha veel Peipsi-äärsetes vene külates.

Põdrakanepi noored lehed ja juured on söödavad. Noori võrseid võib keeta nagu sparglit. Noor säsikas võrsetipp maitseb hästi ka toorelt. Enne suhu pistmist võib selle nagu rabarbrivarre koorida.

SUMMARY

DEVELOPMENT? WELCOME! WELL, NOT PANIC BUT ORGANIZED

Captain Erik Reinhold writes that the development plan of the organization is prepared the second time after Kaitseliit was founded. This development plan provides a strategic development vision for ten following years and raises objectives in a middle-long term, i.e. for the period of 2009–2013. Now it is important that a number of concerned members of Kaitseliit would be involved in the formation of the organization's development plan. Officers and officials directly handling the development plan and preparation of its application plans will involve specialists and interested parties in the elaboration of specific plans. The final redaction of the development plan is intended to be submitted to the central community of Kaitseliit before the end of this year. Pp. 14–15.

EXPERIENCES OF “KEVADTORM 2008” IN THE STAFF OF SCOUTS BATTALION

Tanel Järvet, Second Lieutenant and member of the Estonian Reserve Officers' Association, describes the experiences obtained in the staff of Scouts Battalion of the field exercise “Kevadtorm 2008”. Scouts Battalion was acting traditionally as a unit of the counterparty. The battles were held by A and B companies and the company of Latvian defense forces. Attack operations took place in a wide forest massive located in the south from Jõhvi-Kiviõli-Sonda line in Ida-Virumaa. The defense was performed by the 1st Infantry Brigade of which the battalion consisting of conscripts was the main commando assessed by the staff of the Army. Also reserve officers could participate the second year in the staff of Scouts Battalion that consists of experienced officers. Pp. 20–21.

“ERNAKE”, THE MILITARY COMPETITION OF GIRLS' CORPS “KODUTÜTRED” IS PREPARED THE WHOLE YEAR

Taive Kuuse, Second Lieutenant gives a review about the military competition “Ernake” of Estonian Defence League's girls' corps “Kodutütred” of this year that was organized in the end of May in forests around Lake Pühajärv in Valgamaa. The competition was planned to be not very militaristic but requiring necessary knowledge for rank trials among other things. However, it had to be similar to the structure and contents of the military competition “Koormusmatk” of Naiskodukaitse. There were more control points planned than in earlier contests as the children would be bored to walk for long kilometers until the next control point. The competition was won by the team of the regional unit of Tallinn. Pp. 40–41.

Kõrgendatud turvavajadusega kliente silmas pidades oleme loonud esindusobjektide grupi, mille eesmärgiks on tagada kvaliteetseim mehitatud valve teenus. Võõrkeelte oskus, relvaloa omamine, keerulised valvesüsteemid, riigisaladusele juurdepääsuluba ning erikoolitused ja –töötingimused esinevad nõudmistena just selle grupi klientide seas. Kui ka Sina soovid täita ülesandeid, mis ületavad kaugelt tavapärase turvateenuse mõiste,

TULE TÖÖLE ESINDUSGRUPI TURVATÖÖTAJAKS!

Meie turvata on Eesti suurimad pangad, lennujaam, saatkonnad, hotellid, riigiasutused ja ministeeriumid.

Meie juures on Sul:

- paindlik töögraafik
- professionaalne ettevalmistus tööks
- vajadusel soodne elukoht ühiselamus
- erinevad sportimisvõimalused ja objektipõhised soodustused

TÖÖ ESINDUSGRUPIS - KRAAD PAREM KUI LIHTSALT TÖÖ!

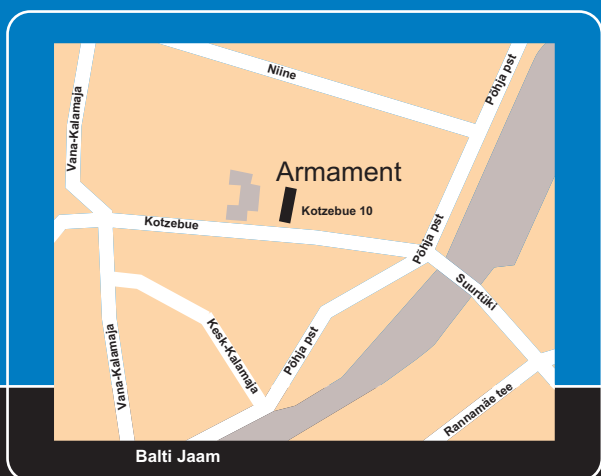
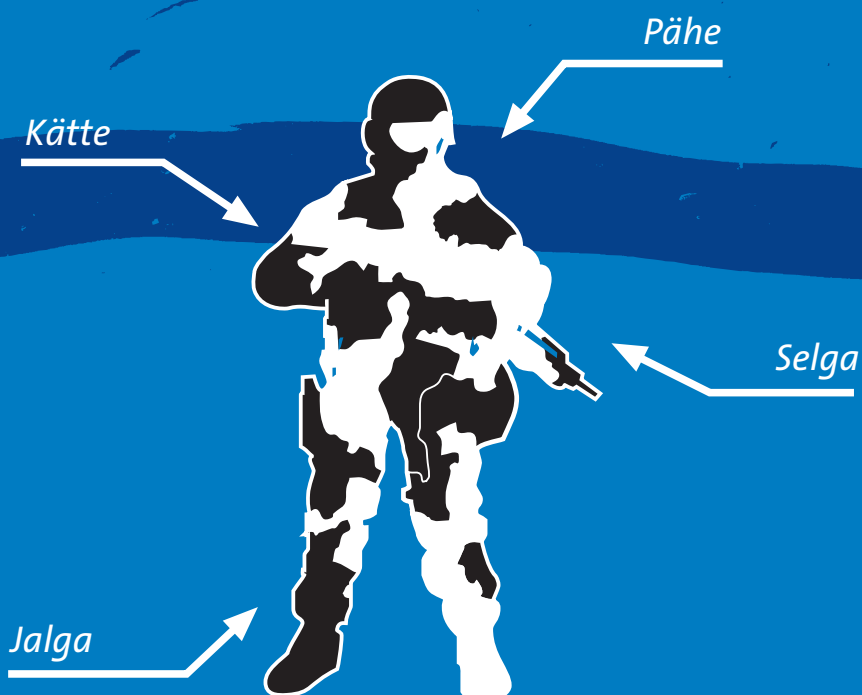
Sobiv kandidaat on vähemalt 19 aastane ja laitmatu minevikuga. Kasuks tuleb relvaluba, juhiload (B-kategooria) ja võõrkeelte oskus. Huvi või küsimuste korral tule meie värbamiskeskusesse Tallinnas, Mustamäe tee 5. Kaasa võta pass ja haridust tõendav dokument. Lisainfot küsi telefonil 13322, 6888 393 või e-posti aadressil personal@ee.g4s.com.

Group 4 Securicor

MILITAAR- JA VABAAJAKAUBAD RESERVVÄELASTELE JA KATSELIITLASTELE

[KINDLAS HEADUSES!]

Armament **UUS** address:

Kotzebue 10, Tallinn
Lahtioleku ajad:
E-R 9-17

Tel 608 8861, Faks 608 8862
e-post: info@armament.ee

 ARMAMENT .EE

netikauplus Avatud 24 h